

Слово ВЧИТЕЛЮ

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ДУХОВНО-ПРОСВІТНИЦЬКИЙ ЧАСОПИС

www.slovovchitelyu.org

1/2021

НЕБЕСА —
МІФ ЧИ
РЕАЛЬНЕ
МІСЦЕ

Християнський
духовно-просвітницький часопис
«СЛОВО ВЧИТЕЛЮ» № 1(55)/2021

Наше кредо:

«Нести Слово Боже — ось наша мета,
щоб кожний учитель був учнем Христа!»

Головний редактор	Тарас Приступа
Науковий редактор	Василь Жуковський
Літературний редактор	Світлана Филипчук
Коректор	Галина Венгліньська
Дизайн і верстка	Андрій Тригуба
Менеджер з розповсюдження	Аркадій Сльоза
Відповідальна за випуск	Надія Доля

Редакційна колегія: Тетяна Артерчук, Олена Бесараб, Олег Блошук, Адріан Буковинський, Василь Вепрук, Світлана Власова, Олександр Вознюк, Сергій Головін, Валерій Громов, Сергій Гула, Наталія Жигайло, Руслана Ковальчук, Оксана Матласевич, Василь Махлюк, Людмила Москальова, Дар'я Новікова, Олег Огірко, Оксана Ревінкель, Оксана Рудь, Ганна Самолюк, Тетяна Саннікова, Ірина Сіданіч, Андрій Смирнов, Любомир Турчак, Галина Шевченко.

Засновник і видавець —

**Міжнародна громадська організація
«Надія — людям»**

Адреса: вул. С. Крушельницької, 71,
м. Рівне, 33023, Україна.
Телефон/факс: (0362) 63-79-76
e-mail: slovo@hopetopeople.org

Видається за сприяння:

- Всеукраїнського благодійного фонду «Східноєвропейська гуманітарна місія»;
- Науково-дослідницької лабораторії християнської етики, християнської психології та християнської педагогіки НаУ «Острозька академія».

Часопис зареєстровано в Міністерстві юстиції України.
Свідоцтво про державну реєстрацію: серія КВ
№ 12846-1730Р від 27 червня 2007 р.

Передплатний індекс — 99864.

Пожертви на видання часопису просимо надсилати поштовим переказом на адресу МГО «Надія — людям» з позначкою: «Пожертви на часопис „Слово вчителю“», або на рахунок: РОХМ «Надія — людям», р/р UA963333910000026009054740378, АТ КБ «Приватбанк», МФО 333391, ЄДРПОУ 43075744 з позначкою: «Благодійні пожертвування».

За умови передруку матеріалів посилання на часопис «Слово вчителю» обов'язкове.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Редакція залишає за собою право редагувати і, за необхідності, скорочувати матеріали.

Посилання на Біблію або цитування окремих біблійних текстів позначаються умовними скороченнями.
Список скорочень назв книг зазвичай подається у виданнях Біблії. Посилання зазначаються з дотриманням принципу «книга-розділ-вірш» і розділяються знаками пунктуації. Наприклад:
Ів. 19:6–11, 13–20, 25–28; 1 Кор. 1:18–24.
Фрагменти з одного розділу розділяються комою (,), а різні книги або розділи відокремлюються крапкою з комою (;).
Якщо в тексті не зазначено інше, усі біблійні посилання взято з Біблії в перекладі проф. Івана Огієнка.

Фото на обкладинці Олександра Кравчука

Надруковано: ПП «Естеро»,
вул. Данила Галицького, 25А, м. Рівне, 33000, Україна
тел. 068 22 62 444
Наклад 1500 прим.

© «Слово вчителю» © МГО «Надія — людям»

Шановні читачі, дорогі друзі! Мир вам!

Дякуємо Господу, Творцеві й Володарю життя, за те що подарував нам ще одну зустріч на сторінках часопису «Слово вчителю». Щоденні клопоти, робота, хвороби, тривоги настільки опановують нами, що часто не вистачає ні часу, ні сил подумати про щось духовне, вічне, небесне. У круговерті подій і справ нам навіть починає здаватися, що крім цього земного й матеріального нічого більше не існує. Однак це неправда. Земне життя — це лише початок нашого вічного буття. А духовний світ хоча й невидимий, але цілком реальний.

Святе Письмо дає нам настанови для побожного життя тут на землі, які ми, батьки й учителі, намагаємося донести нашим дітям, аби щасливими були їхні життєві долі. Адже про людину, яка живе за Божими заповідями, написано:

«...і все, що він чинить, щаститься йому!» (Пс. 1:3) або
«...бо тоді зробиш щасливими дороги свої, і тоді буде щастити тобі» (Іс. Нав. 1:8).

Проте ще більше Писання наголошує на цінності Небесного Божого Царства й скеровує наші погляди до вічності. Апостол Павло радить християнам:

«...Шукайте того, що вгорі, де сидить Христос по Божій правici. Думайте про те, що вгорі...»
(Кол. 3:1–2).

У відповідь на цей заклик запрошуємо вас упродовж цього року разом із авторами наших публікацій поміркувати над темою «Небеса».

Що ми дізнаємося з Біблії про Небеса? Як можна туди потрапити? Кому належить Царство Небесне? Хто такі небожителі й чим вони займаються? Чи є контакт між жителями Небес, землі і пекла? Ці та чимало інших запитань у контексті зазначеної теми цікавлять не лише дітей, але й багатьох дорослих. Сподіваємося, що нам вдасться відповісти на деякі з них, а також запрошуємо до дискусії на цю цікаву й надзвичайно важливу тему.

Будемо просити Господа, щоб відкрив нам розуміння Свого Слова і Своєї волі, щоб одного разу ми могли сказати:

«Ось я бачу відчинене небо, і Сина Людського,
що по Божій правici стоїть!» (Дії 7:56).

З повагою — редакційна колегія

Зміст

ПОГЛЯД ФАХІВЦЯ

- 4 Кожна людина в кожному поколінні має почути про Христа
- 7 Християнське виховання змінить Україну на краще
Надія Доля

АКТУАЛЬНА ТЕМА

- 10 Небо — майбутнє християн
Леонід Якобчук
- 11 Роздуми про майбутнє життя

СТУДІЇ БІБЛІЇ

- 12 Небеса реальні
Любомир Турчак
- 14 Про свято Благовіщення Господнього
Блаженніший Святослав Шевчук

НАУКА І ХРИСТІЯНСТВО

- 16 Тіла небесні
Рік Дестрі
- 20 Звідкіля взяли числа
Алла Кириченко

МЕТОДИКА І ДОСВІД

- 23 Про Царство Небесне в шкільних предметах: навіщо і як?
Реймонд Ле Клер
- 27 Пасхальний адвент
Катерина Швора, Олександра Бортнічук,
Валерія Маслова
- 35 Моє місце на небесах
- 37 Займенник
Раїса Манзюк
- 40 Небеса обітовані
Ольга Прокопович

МОЛОДЬ У ПОШУКУ

- 43 Еліна мрія
Світлана Филипчук

ЗНАЙОМСТВО

- 46 Вічна Книга для сучасних дітей
Надія Доля

ХРИСТІЯНСТВО І МИСТЕЦТВО

- 48 Небеса Дюрера
Олег Блощук

СПРАВИ СІМЕЙНІ

- 50 Як полюбити Небо?
Наталія Педченко

ПОДІЇ

- 52 Уроки 2020 року, виклики і завдання для християн на 2021 рік
- 54 Новий переклад Нового Завіту
Юрій Попченко
- 55 Переклад Біблії мовами народів — шлях до їх відродження
Олександр Кривенко
- 57 Моя улюблена Книга Біблія
Володимир Шляхетко, Лідія Гальченко
- 58 Сучасний стандарт дошкілля в Україні
Олена Швачова
- 59 Земля — наш великий і прекрасний дім, подарований Богом

с. 50

с. 14

**КОЖНА ЛЮДИНА
В КОЖНОМУ ПОКОЛІННІ
МАЄ ПОЧУТИ ПРО ХРИСТА**

Із Всеукраїнським благодійним фондом «Східно-європейська гуманітарна місія» та її очільницею **Дар'єю Новіковою** ми познайомилися 2015 року. То були непрості часи для часопису «Слово вчителю», і Господь послав нам несподівану й дієву підтримку через нових партнерів. Адже ми працюємо в одній сфері, маємо однакові принципи й головну мету діяльності, пов'язану з духовно-моральним вихованням молодого покоління на християнських цінностях.

— Пані Дар'є, розкажіть, будь ласка, коли і з якою метою було засновано Всеукраїнський благодійний фонд «Східноєвропейська гуманітарна місія».

— В Україні благодійний фонд «Східноєвропейська гуманітарна місія» розпочав працювати з 2008 року. Але наш фонд лише частина великої організації з багатою історією — Східноєвропейської місії, яка була заснована в США та Австрії в 60-х роках минулого сторіччя. Метою, яка об'єднала засновників, було розповсюдження Божого Слова в країнах Східної Європи (країни Радянського блоку). Засновники та їхні друзі шукали знайомих, звичайно, християн, які подорожували до країн Радянського блоку та які були не проти взяти з собою «кілька» Біблій, для того щоб завести їх у країни, де Боже Слово було заборонено, та подарувати людям, які мали інтерес до вивчення Писання. Це служіння швидко розвивалося, у наших засновників з'явилися місцеві друзі серед християн різних конфесій, попит на Біблії швидко зростає, а транспортувати велику кількість книг зі США та європейських країн, де Біблія друкувалася, було досить дорого, тому було ухвалено рішення друкувати Біблії самотужки у Відні, Австрії. Треба пам'ятати, що весь цей час релігійна література була під заборону, а отже, діяльність, яку вели наші брати і сестри, була дуже ризиковою.

Час плинув швидко, історія змінювалась, країни Радянського блоку поступово виходили з нього, настала релігійна свобода, і діяльність місії вже не була такою таємною. Коли громадяни України проголосували за свободу, а наша країна здобула незалежність, кордони відкрили та до нас приїхали сотні місіонерів, які везли Боже Слово вже відкрито. Необхідність мати християнську літературу (постійно поновлюваний ресурс) у наявності всередині самої країни була актуальною, як ніколи. Так і з'явилась «Східноєвропейська гуманітарна місія» — щоб забезпечити християнські церкви матеріалами, необхідними для їх діяльності та служіння.

— Чому, на вашу думку, поширення Божого Слова є таким важливим?

— Я, так само, як і вся наша команда, впевнена, що Біблія — це богонатхненне Слово. Я вірю, що Боже Слово живе, діє та змінює життя. Переконана, що кожна людина в кожному поколінні має почути про те, що є люблячий Бог, Спаситель, який віддав Своє життя на хресті, аби всякий віруючий у Нього не загинув, а мав вічне життя. Тому ми робимо все, що від нас залежить, аби Боже Слово було доступним і безко-

штотим для всіх охочих у нашій країні та за її межами. Мотиваційне гасло, яке лежить в основі нашої діяльності, таке: «Біблія. Ми бажаємо, щоб вона була у кожного».

— Які головні напрями роботи Фонду?

— Оскільки християни впевнені, що Біблія — це книга, яка змінює життя кожної людини, що Господь — основа життєдіяльності людини, тому вони розповідають про Нього не лише в церкві, а особливо там, де не залишається іншої надії: у хосписах, лікарнях, тюрмах, інтернатах, реабілітаційних центрах, на лінії фронту.

Поступово наш благодійний фонд став задіяний у різноманітних проєктах. Це програма співпраці з літніми таборами, коли команди англomовних християн-волонтерів працювали з дітьми в дитячих таборах; гастролі хору акапельного співу Лаббокського християнського університету. Ініціювали та спільно з психологами зі Сполучених Штатів Америки

розробили програми семінарів-тренінгів для освітян «Характер як основа» та «Характер для дітей», які тепер спільно з обласними інститутами післядипломної педагогічної освіти проводимо в п'ятьох областях України.

Наймасштабнішим проєктом Фонду з 2009 року є «Комплект літератури для духовно-морального виховання в кожну бібліотеку», який полягає в забезпеченні загальноосвітніх шкіл, дитячих садків, публічних бібліотек комплектами літератури для духовно-морального виховання. У цьому напрямі ми партнери Міністерства освіти і науки України, Академії педагогічних наук України та співпрацюємо з обласними департаментами освіти та інститутами післядипломної педагогічної освіти. Література, яку ми пропонуємо в школи та ДНЗ, рекомендована для використання та має відповідні грифи МОН. За 12 років упровадження цього благодійного проєкту 18 областей із 25 вже використовують у навчальному процесі літературу, яку Фонд надав безкоштовно: «Уроки виховання характеру», «Біблії для дітей та підлітків», «Путівник до Біблії» та основу основ — Біблію (*про поширення літератури див. с. 60. — Прим. автора*).

— Як з'явилася ідея готувати комплекти літератури саме для навчальних закладів?

— Біблія — це не лише Слово Боже, але і підручник, а де бути підручнику, як не в школі? Біблія навчає кожному з важливих аспектів життя, як саме жити, як бути успішним, як ставитись до батьків, друзів, як розкрити свої, але надані Богом таланти, як використовувати їх у житті. Учить нас критичному мисленню та мудрості. Можна довго розповідати, чого вчить нас Біблія, а можна просто розгорнути її й почати досліджувати, що саме Біблія говорить до тебе.

— Коли ви особисто вперше замислилися про існування Бога?

— Мені здається, що я народилася з усвідомленням існування Бога. Скільки себе пам'ятаю, я завжди знала, що Бог є, і мені було завжди цікаво дізнатися про Нього більше. Тож я запитувала батьків, та вони не знали, що мені відповісти, бо були членами партії, а партія казала, що Бога не існує. Я не здавалася й продовжувала збирати «відомості про Бога». Тоді батько вирішив відвести мене до православного храму, а також розповів про існування священної книги Біблії — Божого послання всім людям. Наявність цієї Книги здалась мені дуже загадковою та навіть містичною, і ми з батьком вирішили, що варто її придбати. У храмі Біблії не було, був Новий Завіт старослов'янською мовою, ми його придбали й мені не терпілося почати читати Боже Слово. Можете уявити моє розчарування, коли, розгорнувши книгу вдома, я не зрозуміла жодного слова, літери були зрозумілі, але слова були вкрай дивними. Так почався мій шлях до Бога. Потім було ще багато різних випадків, відкриттів та розчарувань, але я не припинила шукати, знайшла і продовжую свій шлях віруючої людини досі, твердо знаючи, що Бог — то мій Батько і Творець. І одного дня Небо буде моєю нагородою!

— Ким для вас є Ісус Христос?

— Ісус Христос мій Спаситель, Друг і Наставник.

— Як ви собі уявляєте Небо?

— Я довіряю тому, що про Небеса написано в Біблії. Що навіть найкрасивіші місця на нашій планеті не порівняти з красою Небес. Я дуже люблю подорожувати, а тому бачила місця, від краси яких було важко дихати, а Біблія говорить, що Небеса красивіші... досить непогана мотивація, як на мене! На Небесах немає страждань! Мені близький вислів Клайва Льюїса: «Там, у раю, ми дізнаємось, що все наше з нами, ми нічого не загубили, навіть якщо відсікли собі руку. У цьому сенсі ті, хто достойно звершив свою подорож, може

Урок християнської етики

сказати, що все — благо і що рай всюди. Але поки ми тут, ми не маємо права так казати. Нас підстерігає страшна помилка: ми можемо вирішити, що все на світі — благо і всюди — рай. «А як же земля?» — запитаєте ви. Мені здається, для тих, хто надасть перевагу їй замість неба, земля стане частиною пекла, а для тих, хто надасть перевагу небесам, — частиною раю».

— Ви, молода жінка, уже не перший рік займаєте таку відповідальну посаду. Де ви навчалися? Хто вас підтримує, можливо, консультує? Чи до душі вам адміністративна робота?

— Цього року виповнюється 10 років, як я очолюю ВБФ «Східноєвропейська гуманітарна місія». Аж не віриться, що час плине так швидко! Першу вищу освіту я отримала в Донецькому національному технічному університеті за спеціальністю «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» та ще на 4-му курсі почала працювати в благодійній місії «Євангеліє для України». Мені доручили розвивати напрям служіння дітям-сиротам та організацію програми опіки над дітьми. Саме тут я почала своє професійне зростання, навчилася азам адміністративної роботи та ще багато чого, зустріла друзів на все життя, утвердилася у вірі. Другу вищу освіту

Представлення літератури ВБФ «Східноєвропейська гуманітарна місія» на нараді з нагоди Всеукраїнського дня дошкілля

На Всеукраїнській олімпіаді «Юні знавці Біблії» в Національному університеті «Острозька академія»

отримала в Університеті менеджменту освіти при Академії педагогічних наук. Так стається в моєму житті, що люди, з якими я зустрічаюсь під час спільної роботи, стають моїми друзями, надихають та підтримують мене. Кожного дня я продовжую навчатись, і це дуже захопливо.

— Наскільки МОН України, з одного боку, і навчальні заклади, з іншого, відкриті для співпраці з Фондом? З якими труднощами зустрічаєтесь?

— Діяльність Фонду цілком узгоджується з концепцією Нової української школи, яка має на меті «виховувати цілісну особистість, усебічно розвинену, здатну до критичного мислення» та наголошує, що така особистість — це «патріот з активною позицією, що діє згідно з морально-етичними принципами і здатний ухвалювати відповідальні рішення, поважає гідність і права людини». Діяльність Фонду усебічно сприяє та допомагає вихованню такої особистості. На жаль, серед людей і досі існує упередження щодо духовно-морального виховання. Цілі покоління виховувались із впевненістю, що Бога не існує. Протягом періоду незалежності України атеїстичне мислення людей поступово змінюється, але зараз з'являються нові загрози. Тож, незважаючи на те, що діяльність та проекти Фонду відбуваються з урахуванням рекомендацій МОН, є багато випадків, коли люди відверто лякаються, почувши про виховання на християнських цінностях або вважають Біблію книгою «поза законом».

Тож багато залежить від конкретних людей, із якими співпрацюємо. Коли література надходить до шкільної бібліотеки, хтось одразу виставляє її на полицю «Нові надходження», щоб бачили учні та вчителі. Учні беруть книги додому для домашнього читання, і ми отримуємо багато позитивних відгуків від їхніх батьків та рідних. Учителі, дивлячись на якісний матеріал, використовують літературу в навчально-виховному процесі й також надсилають нам листи з відгукami. Але, на жаль, трапляється і так, що, побачивши Біблію у складі комплексу, бібліотекар ховає всю літературу в далекий кут і вона довгий час стоїть там, покриваючись пилом та залишаючись невідомою нікому. Бувають і такі випадки, коли люди на тій чи іншій посаді змінюються, новий співробітник знаходить коробки з книжками, і книжки нарешті починають використовувати.

Ми не маємо можливості контролювати чи навіть моніторити використання нашої літератури в навчально-виховному процесі. Такий стан речей мені дуже нагадує біблійну притчу про сіяча: ми — сіємо, намагаємось робити якомога більше, щоб зерно потрапило в добрий ґрунт.

— У яких країнах Східної Європи проводиться аналогічна робота і наскільки успішно?

— Відділення Фонду успішно працюють в Білорусі, Росії, Молдові, нещодавно почали діяльність у Казахстані. Також маємо філії в Польщі, Чехії, Словаччині, Греції. У деяких країнах працюємо через партнерські організації, наприклад, 2016-го року у співпраці з Червоним Хрестом мали можливість подарувати Біблії значній кількості шкіл в окремих регіонах Румунії румунською та угорською мовами. Тоді ж було розпочато спільний проект із Хорватською католицькою церквою зі спільною метою подарувати Книгу книг учням тамтешніх загальноосвітніх шкіл. 2020-го року 400 000 Біблій подарували учням різного віку. Та маємо на меті за 2021 рік подарувати ще 300 000 примірників.

Перед Різдом розповсюджували Біблії в Хорватії національним меншинам Боснії та Герцоговини, а це понад 100 000 Біблій. Співпрацюємо з благодійними організаціями Угорщини, Сербії, Литви. У 2021 запланована співпраця з освітньою системою Кіпру та Північної Македонії.

— Упродовж багатьох років представники Фонду брали участь практично в усіх заходах, пов'язаних із духовно-моральним вихованням, які проводилися в Україні: олімпіадах «Юні знавці Біблії», турнірах, фестивалях, круглих столах, конференціях тощо. А як все це відбувається зараз, в умовах пандемії?

— Так, з 2010-го року ми співпрацюємо з Національним університетом «Острозька Академія» та протягом усього цього часу підтримуємо проведення біблійних олімпіад «Юні знавці Біблії», як і заходи, які проводить МОН та інші благодійні організації, об'єднані спільною метою — популяризувати читання та дослідження Біблії, підвищувати інтерес до Божого Слова в учнів та студентів, освітян та батьків. Починаючи з березня 2020, через пандемію більшість заходів відбувається в онлайн-форматі, серед них: конференція «Національно-патріотичне виховання дітей дошкільного віку на християнських цінностях» спільно з Міністерством освіти та Южненською міською радою; виїзне засідання Громадської ради з питань співпраці з церквами та релігійними організаціями при МОН України на запрошення ДЗВО «Університет менеджменту освіти»; семінар для викладачів курсів духовно-морального спрямування на платформі Полтавського ОІППО ім. М. В. Остроградського; низка заходів на освітянській платформі «Цінності», онлайн-марафон «Християнській етиці — бути!» та інші. Ми вимушені пожертвувати особистим спілкуванням, але онлайн-платформа дозволила значно розширити коло учасників заходів.

Розмовляла **Надія Доля**

ХРИСТИЯНСЬКЕ ВИХОВАННЯ ЗМІНИТЬ УКРАЇНУ НА КРАЩЕ

Надія Легеза — директор Неліпінської ЗОШ І–ІІІ ст.
Свалявської районної ради Закарпатської обл.

— **Пані Надіє, розкажіть, будь ласка, про себе та заклад, який ви очолюєте.**

— Мене звати Надія Василівна Легеза. Народилася в закарпатському селі Неліпино, де й проживаю. З 1995 року працюю в Неліпінській загальноосвітній школі заступником директора та вчителем географії; з 2006 року очолила цей заклад.

Неліпінська ЗОШ І–ІІІ ст. 2001 року відзначила своє століття. У 2006 році було виділено кошти на будівництво нової школи на території колишнього піонерського табору «Ждимир», а вже в січні 2009-го здали в експлуатацію навчальний корпус і почалося навчання учнів у новому приміщенні з центральним опаленням та світлими класами-кабінетами, обладнаними силами учи-

телів та батьків. У школі функціонує кабінетна система. Зараз навчаємо 377 учнів, налічується 19 класів.

— **Як учитель географії, ви викладаєте теорію еволюції, розповідаєте про мільйони років формування Землі, чи знайомите учнів з теорією створення світу Богом?**

— Природничі дисципліни мають можливість якнайкраще розкрити спірні питання щодо створення Землі, Всесвіту. У 6-му класі, коли вивчаємо теми про Землю як планету, про виникнення інших планет завжди розповідаю про хибність теорії Великого вибуху. Хай навіть так сталося, що внаслідок величезного вибуху з уламків утворилися планети, які дивним чином розмістилися на своїх орбітах і так, що тільки

на Землі настали сприятливі умови для життя. А хто ж тоді запалив того сірника, щоб стався вибух?

У подальших курсах географії, вивчаючи геологічну історію, пов'язую геологічні періоди й ери із днями створення Творцем Землі як планети, утворенням рельєфу, водних просторів, живих організмів. І знову доводжу, що Біблія не суперечить науковим доказам, а якраз навпаки — наукові теорії будуються на біблійній основі. Наводжу біблійні тексти, де описуються цікаві факти, наприклад, у Книзі Йова: «Він над порожнечою північ простяг, на нічому Він землю повісив» (26:7).

Природничі науки, зокрема, географія та біологія, найбільш дотичні для пояснення божественного походження світу й процесів на Землі.

— **Як і коли у вас відбулося впровадження уроків християнської етики? Скільки вчителів задіяно? Якими підручниками користуєтеся?**

— Уроки християнської етики були впроваджені в освітній процес у 2019–2020 н. р. Введення таких уроків стало можливим завдяки правильному розподілу варіативної складової навчального плану. На черговій педраді та на основі заяв батьків про відкриття факультативних курсів було ухвалено відповідне рішення. «Основи християнської етики» введено у 3-х та 5–6 класах. Залучено троє педагогів до викладання цього факультативного курсу. У 2020–2021 н. р. виділено 7 годин для «Основ християнської етики» та 2 години для «Основ духовної родини» для учнів 10–11 класів. До викладання залучено 6 педагогічних працівників. Користуємося для викладання цих предметів Біблією, «Провідником до Біблії» (Майка К. Армора), технічними засобами навчання.

— **Хто вас підтримує? З ким співпрацюєте? Чи не трапляються в школі міжконфесійні або міжрелігійні конфлікти?**

— Ми заручилися підтримкою ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України та особисто завідувачки кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти ННІМП, доктора педагогічних наук, професора Ірини

Сіданіч. Нас підтримують і батьки, і вчителі, і громадськість. У школі співпрацюють педагоги різного віросповідання. І жодних конфліктів з учнями, батьками, колегами на цьому ґрунті не виникало. Наприклад, у закладі освіти працюють і навчаються представники шести конфесій: православні, католики, протестанти й навіть свідки Єгови. Щоб уникнути непорозумінь на ґрунті віросповідання, намагаємося акцентувати увагу на загальноприйнятих духовних цінностях, не торкаючись питань обрядовості та внутрішньо-церковних догм різних конфесій. Також надаємо можливість представникам різних віросповідань відзначати релігійні свята згідно з їхніми традиціями (наприклад, свято Пасхи, Різдва за старим і новим стилями).

— Які зміни ви помічаєте в дітях, які вивчають християнську етику? Формування яких християнських чеснот вважаєте найголовнішим?

— На факультативному курсі з християнської етики школярі, читаючи Біблію, вчать любити Бога та родину. Учні вивчають теми «Ісус Христос — ідеал для наслідування», «Божі заповіді — моральний дороговказ для людини», «Мета людського життя та засоби її досягнення», «Походження шлюбу»,

«Сім'я — центр духовного виховання». На заняттях діти, згідно з програмою, слухають духовну музику, вивчають молитви й обговорюють приклади зі Святого Письма. Водночас в описі програми зазначено, що курс «не є вченням віри, не включає релігійних обрядів, не ставить за мету залучення до певної конфесії». Головна мета — виховати в дітях моральні чесноти. Усі вони є дуже важливі. Але виховати ці чесноти тільки етикою неможливо, бо етика — це наука, що вивчає мораль, норми поведінки, та не має глибоких духовних цінностей. Виховувати любов, яка все прощає, можна тільки на основі Божого Об'явлення, що міститься у Святому Письмі.

Я сама виховувалася в сім'ї робітників за радянських атеїстичних часів. Але моя бабуся, Мигович Ганна Василівна, 1908 року народження, з якою ми проживали, була однією із перших християн-баптистів у нашому селі ще з 40-х років минулого століття. Церкву євангельських християн-баптистів я іноді відвідувала разом із бабусяю, особливо на свята. Але важливості вивчення Божого Слова до кінця не розуміла. Це усвідомлення прийшло до мене, коли в мене була вже своя сім'я. Однак вплив бабусі на моє християнське становлення важко переоцінити. Мої

три доньки також разом із бабусяю ходили до церкви й відвідували недільну школу. Зараз вони вже дорослі, і також є християнками.

— НУШ і «Основи християнської етики»: чи вдається поєднувати, чи немає розбіжностей у підходах до виховання дітей?

— Виховна робота в нашому закладі освіти базується на програмі «Нова українська школа в поступі до цінностей», в основі якої лежить виховання сучасних учнів на основі моральних цінностей людини.

Моральні цінності є інтегративним, стрижневим утворенням у ціннісному ставленні людини до себе та інших, ознаками якого є спрямованість на вияв в учнів власної гідності, поваги до інших та відповідальності за вчинки у своєму житті, готовність здійснювати моральний вибір та керуватися ним у повсякденній діяльності й спілкуванні.

Базовими духовно-моральними цінностями визначені — любов, повага до інших, гідність, відповідальність, свобода, толерантність, справедливість, рівноправ'я, ініціативність.

Хоча в класах, які навчаються за програмою НУШ, не введено курс християнської етики, але на уроках україн-

Колектив Неліпінського ЗЗСО (святкування Дня працівника освіти)

Директор Надія Легеза і її заступники — Андріана Полянчич та Ірина Лендел

ської мови та інтегрованому курсі «Я досліджую світ» учнів ознайомлюють із матеріалом, який навчає їх дбайливого ставлення до довкілля, поваги до близьких, доброти, любові.

— Як ви вважаєте, чи змінить Україну на краще системне християнське виховання?

— Виховувати в дітей християнські чесноти любові, справедливості, правди, співчуття, милосердя та інші — це спільне завдання батьків, вихователів та вчителів. Ми свідомі того, що формування етичних цінностей відбувається в ранньому дитинстві. Маля ще добре не говорить, але вже уважно слухає та інтенсивно вбирає в себе навколишній світ. Тому завдання вихователів — навчити розрізняти добро і зло, яке дитина насамперед сприймає як гарне й огидне. Звичайно, якщо така дитина, що отримує системне християнське виховання, і в старшому віці буде правильно спрямована своїми наставниками та спільними зусиллями батьків, учителів та професорів у вишах, це допоможе змінити Україну на краще.

— Які заходи з духовно-морального виховання проведено в цьому навчальному році?

— 28 жовтня 2020 року на базі нашої школи відбулося засідання круглого столу на тему «Стан та перспективи духовно-морального виховання школярів у Новій українській школі».

На засіданні обговорювали актуальні питання, які стосуються виховання школярів, а саме: інклюзивна освіта, робота над програмою «НУШ у поступі до цінностей» та впровадження в освітній процес курсу «Християнська етика» та «Основи духовної родини».

Учасники круглого столу активно обговорили ці питання та ухвалили рішення про подальшу співпрацю Навчально-наукового інституту менеджменту та психології Університету менеджменту освіти НАПН України та Неліпинської ЗОШ І–ІІІ ст.

Ця зустріч розширила перспективи інтеграції християнської етики в різні навчальні предмети. З цією метою плануємо провести у другому семестрі цього навчального року разом з Університетом менеджменту освіти та Закарпатським інститутом післядипломної педагогічної освіти семінар «Апробація програми І. Сіданіч «Основи духовної родини».

— Чи знайомий ваш педагогічний колектив із часописом «Слово вчителю»? Чи використовували наші матеріали?

— Матеріали часопису «Слово вчителю» часто використовуємо у своїй роботі, а особливо ті, що спрямовані на інтеграцію предметів духовно-морального спрямування. В одному з номерів часопису було розміщено програму «Основи духовної родини» І. Сіданіч, що й стало поштовхом для введення

цього курсу в 10–11 класах нашої школи.

Ми готові ділитися своїми напрацюваннями. Саме тому й провели на базі нашої школи засідання круглого столу «Стан та перспективи духовно-морального виховання школярів у Новій українській школі».

— Побажання для колег-християн, які викладають предмети духовно-морального спрямування.

— Уроки християнської етики дуже важливі, їх треба проводити в школах насамперед заради того, щоб відродити в душах наших дітей слухняність і повагу до батьків, учителів та всіх, хто їх оточує, виховати почуття любові й обов'язку, відповідальності перед своєю Батьківщиною. Адже в період глобалізації, коли змінюються пріоритети й на перший план ставиться матеріальне, у дитячу, ще до кінця не сформовану душу, яка не може дати відсіч, уносять багато негативу. Нам треба обов'язково захистити ці душі, і зробити це можна розповідаючи повчальні приклади, які є в Біблії. Християнська етика унікальна тим, що говорить про любов, яка все прощає.

*Матеріал підготувала
Надія Доля*

Надія Василівна Легеза з донечками Марією, Ельвірою та Яною

НЕБО — МАЙБУТНЄ ХРИСТИЯН

Кожна людина, починаючи від Адама, з особливою насолодою дивилася у зоряне небо літньої ночі, або у безмежну блакить неба серед дня. Але небо — це щось значно більше, ніж повітряний простір над нашою планетою, у якому лунуть хмари, пролітають птахи... Небо — це космос. У Київському університеті ще 1845 року було створено астрономічну обсерваторію, для якої Вікентій Беретті, будівничий самого університету, поставив також спеціальну будівлю на вулиці Обсерваторній. Це — найвище в Києві місце, на якому колись була військова фортеця. У Київській астрономічній обсерваторії було зроблено низку наукових відкриттів. Але Біблія, говорячи про небо, має на увазі щось інше.

Біблія, говорячи про небо, не має на увазі голубий простір, по якому пливають хмари, чи космос. Небо є місцем радості, спокою та слави. Ісус Христос, говорячи про небо, вживав найкращі слова і порівняння, щоб описати ті чудові оселі, які Господь приготував для спасених. Небо є тією домівкою, до якої повертаються змучені Божі діти після життєвої мандрівки.

Про небо композитори світової слави написали багато пісень, багато чудової музики, поети створили чудові вірші, а письменники — оповідання. Слухаючи музику, пісні чи вірші про небо, наш дух зривається, немов на крилах, і підіймається вгору до краси, до чогось ще недосягнутого і надзвичайно дорогого й прекрасного. Проте апостол Павло писав, що наш розум не може осягнути того, що є на небі, наші очі нічого подібного не бачили й вуха не чули, бо наші п'ять почуттів неспроможні пізнати те, що Слово Боже називає небом.

Що саме Святе Письмо називає небом?

У Святому Письмі містяться вказівки й порівняння, які дають нам певні поняття про небо. Наприклад, Ісус називає небо «домом Свого Отця». Я думаю, що Ісус ужив цей вислів, щоб нам легше було зрозуміти, бо ж більшість із нас із приємністю згадує дім свого батька. Це місце, згідно з Ісусовими словами, Він Сам приготував для Своїх. Ісус сказав Своїм учням: «Нехай не тривожиться серце ваше! Віруйте в Бога, і в Мене віруйте. В домі Отця Мого багато осель, коли б то не так, то Я сказав би вам, що йду приготувати вам місце» (Ів. 14:1–2). Сам Ісус приготував це чудове місце для тих, які належать Його Отцеві. Повірте, що там вистачить місця для всіх. Це — мій дім, це — ваш дім, це — дім тих, хто прийняв Христа Спасителем. Цей світ не є нашим домом. Усі ми його залишимо.

Апостол Петро в Першому Посланні пише, що небо є місцем спадщини на-

шого Небесного Отця. Він каже: «Благословен Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що у Своему великому милосерді відродив нас до живої надії через воскресіння Ісуса Христа з мертвих, для спадщини нетлінної, чистої та нев'янучої, захованої на небесах для вас» (1:3–4).

Небо — наша спадщина. Христос прийшов на цей світ, помер за нас, проливаючи Свою кров за наші гріхи. Він воскрес, і ми довіряємося Йому як своєму особистому Спасителю. Небо стало нашим завдяки Його відкупленню. Він нас відкупив, заплативши ціну Своєї крові. Написано, що Бог Отець усе віддав Своему Синови Ісусу Христові. І коли ми належимо Христові, то все Христове багатство буде і нашим. Так написано в Слові Божому. Чи не чудова ця обітниця?

Якщо віруємо, тобто християнам, приготовлено небо, то чи ми пізнаємо своїх, які були спасеними, чи знаємо тих, яких ніколи не бачили на землі?

Слово Боже пояснює, що так. Там ми знаємо всіх. Апостол Петро ніколи не бачив на землі Мойсея чи пророка Ілліу, які жили й померли задовго до його життя, але на горі Преображення відразу їх упізнав.

Чи там будуть перебувати діти, чи старші віком люди? Як буде з ознаками нашого віку, що записуються з роками на нашому лиці? Сивина, зморшки, стареча шкіра...

У Посланні до ефесян, 5 розділ, написано, що Церква Христова, тобто всі спасенні, уподібнені до молодої. Написано, що Церква з'явиться перед Христом без плям чи зморшки... На небі не буде процесу старіння, не буде смутку, горя, сліз, болю. Там не буде нічого негативного, неприємного. Там буде вічна радість, вічний спокій. Центром усієї нашої уваги буде Ісус Христос. Бо це через Його заслуги, через Його любов і милосердя ми

можемо отримати цю чудову спадщину. Чи не варто жити для такої мети? Люди на впродовж свого короткочасного життя затрачає багато часу, енергії на науку; працює, щоб здобути якесь матеріальне добро, але все це потім має залишити. Як мало люди думають про вічність, де мають провести не кілька чи навіть кілька сот років, але тільки подумайте — вічність!

Проте спершу потрібно прожити своє земне життя й померти... Але, коли ви довіритесь цілком Господеві, Він переведе вас через смертну годину, тому немає чого боятися. Це можна краще зрозуміти на прикладі. В одній родині захворіла дитина. Лікар сказав батькам, що немає жодної надії. Ви можете уявити собі, як почувалися згорьовані батько і мати. Не знаю, чи знав хлопчик про свій стан, але видається, що він був свідомий швидкої смерті, бо одного дня запитав у мами: «Мамо, якою є смерть? Як можна померти? Розкажи мені». Це питання стиснуло мамине горло, щось підійшло під груди і, здавалося, вона не зможе вимовити жодного слова. Вийшовши з кімнати, закривши фартухом очі, вона сказала: «Господи, допоможи, я потребую Тебе, бо маю відповіді моєї дитини». Після цих слів молитви жінка відчула полегшення, настав спокій у її душі. Повернувшись до сина, вона сказала: «Ти пригадуєш, як ти був меншим і як хотів спати в нашому ліжку разом із татом і мамою. І ти приходив до нас і засинав. Але де ти пробуджувався вранці? У своєму ліжечку! Що сталося? Коли ти засинав, твій тато брав тебе на руки й переносив у твоє ліжечко. Так само при смерті, ми засинаємо тут, але Господь на Своїх руках переносить нас до Свого дому».

Це — чудова відповідь. Небо — це місце дійсне й реальне, місце тієї радості і здійснення тих бажань згідно з волею Божою, яких ми не зможемо зреалізувати на землі. Звідти прийшов Ісус, щоб забрати нас до Себе. Ісус хоче, щоб небо було й вашим домом.

Леонід Якобчук, почесний професор НаУ «Острозька академія», ведучий християнської радіопрограми «Відвертість»

РОЗДУМИ ПРО МАЙБУТНЄ ЖИТТЯ

Нас чекає світ, де все буде іншим. Якби із сірої та темної темниці нас вивели в кімнату, яка трохи освітлена, а звідти у світ, де ми живемо, — тоді ми мали б правильне уявлення про три житла, які дані людині. Це лоно матері, теперішній світ і небо. Дев'ять місяців ми живемо в першому житті, п'ятдесят чи шістдесят років, більше або менше, — у другому; а в третьому отримуємо істинне життя, тому що входимо у вічність.

Радуйся, радуйся, душе моя, думаючи про той час, коли ти ввійдеш на небеса й побачиш незрівнянно величне явище! Усі блага, якими людина насолоджується в цьому світі, — це лише маленька краплинка з невичерпного джерела радощів, які ми матимемо на небесах.

Між славою нинішньою і майбутньою така ж відмінність, як між сновидінням і дійсністю.

Наскільки сонячне світло краще від світла світильника, настільки ж і майбутнє краще від нинішнього.

Якщо ми постійно будемо думати про Царство Небесне, про безсмертя й нескінченне життя, лики ангелів, перебування з Христом, славу неминущу, безпечальне життя; якщо уявимо, що сльози, і ганьба, і зневага, і смерть, і печаль, і труди, і хвороби, і смутки, і бідність, і лихослів'я, і вдівство, і гріх, і осудження, і покарання, і всяке інше зло, і біди з небесного життя вигнані, що, навпаки, там панують мир, лагідність, благість, милосердя, любов, радість, слава, честь та інші блага, які словами неможливо описати; якщо будемо роздумувати про це, то жодне із сьогоднішніх благ не спокусить нас.

Святитель Іоанн Золотоуст (347–407),
богослов, оратор, адвокат, учитель,
архієпископ Константинопольський
(сучасний Стамбул, Туреччина)

Хто не вболіває серцем і не зітхає як мандрівник на землі, той не буде громадянином неба.

Блаженний Августин (354–430),
теолог і церковний діяч, єпископ Гіппонський
(сучасна Аннаба, Алжир)

Пам'ятай про Царство Небесне, щоб пам'ять про нього потроху захопила тебе.

Думай про геєну, щоб ненависними стали тобі діла, які ведуть до неї.

Авва Ісая (VI–V ст.),
християнський письменник, аскет,
жив у Скинській пустелі в Єгипті

Як нині ніхто не може самотійно перепливати море або його перейти, якщо не має легкого корабля, побудованого з дерева, так і душі неможливо самій, без допомоги, перейти й перепливати прикрі море гріха, непрохідну безодню лукавих сил і темних пристрастей, якщо не прийняти в себе небесного, легкокрилого Духа Христового, який нехтує і переходить будь-яке лукавство. Через Нього вона зможе прямо вступити в небесну пристань вічного спочинку, в місто царства. Однак, як і ті, хто плывуть на кораблі, не з моря черпають і п'ють, не з нього беруть одяг і їжу, а приносять на корабель, так і хрис-

тианські душі не зі світу цього, а з Неба приймають небесну їжу і духовний одяг, і тим самим живляться на кораблі благим і животворящим Духом, оминаючи опір лукавих сил. І як усі кораблі, на яких люди можуть перепливати прикрі море, будують з однієї деревини, так і всі християнські душі зміцнюються єдиним божеством небесного світла, різних дарів єдиного Духа, переносяться через усе море лукавства.

Але як кораблю для доброго плавання потрібні керманич і попутний вітер, так усім душам є вірний Господь. Він дає душі силу перепливати бурхливі хвилі лукавства при страшній непогоді та бурхливих поривах гріха. Він Сам приборкує хвилювання. Без небесного керманича Христа нікому неможливо перейти лукаве море темних сил і хвиль гірких спокус. Бо сказано: «...до неба вони підіймаються, до безодні спадають...» (Пс. 106:26).

Усе мистецтво управляти кораблем, вести битви, витримувати спокуси відомо тому, хто ходив по бурхливих хвилях. Адже сказано: «Бо в чому був Сам постраждав, випробуваний, у тому Він може й випробуваним допомогти» (Євр. 2:18).

Преподобний Макарій Єгипетський (бл. 300–391),
православний святий, відлюдник,
автор духовних бесід

Крім усього цього, найпрекраснішою благодаттю наділені святі на небесах, бо вони знають не тільки тих, кого знали на землі, а й тих, кого ніколи раніше не бачили, і розмовляють із ними так довірливо, ніби в старі часи бачили і знали одне одного; і тому, коли вони побачать стародавніх отців у цьому місці вічного щастя, будуть знати їх в обличчя, як тих, кого завжди знали і з ким розмовляли за життя. Бо якщо вони насправді в цьому місці невимовної ясності, спільної для всіх, бачать Бога, то чого не знають ті, хто знає Того, Хто знає все?

Григорій Великий (бл. 540–604),
шістдесят четвертий папа Римський, теолог

Немає на землі такого болю, якого небеса не можуть зцілити.

Томас Мор (1478–1535),
англійський письменник, філософ,
державний діяч

Ходи по землі, а житло май на небі. Погляд свій спрямовуй вниз, а душу — вверх. У пекло можна прийти або впасти, хоча цього і не хочеш, і не думаєш про це. На небо ж не можна ввійти, коли не хочеш і не думаєш про це.

Святитель Філарет Московський (Дроздов)
(1782–1867)

Джерела

1. CREDO: <https://credo.pro/2018/08/215901>
2. Кислашко, О.П. Уроки духовності. Християнські чесноти Віра, Надія, Любов у духовно-моральному вихованні особистості: теорія і практика / Київська православна богословська академія. — К.: Грамота, 2012. — С. 571–573.

НЕБЕСА РЕАЛЬНІ

Ми живемо у світі, у якому дуже багато підробок: одержі, їжі й навіть історій. Декілька років тому ввечері мені зателефонував знайомий із центральної України. Коли я відповів, то він зробив дуже велику паузу, після чого запитав: «А ти хіба живий?» Я здивувався: «Чому мені бути мертвому?» Виявляється, до нього дійшла вістка, що я нібито загинув у автокатастрофі, яка сталася з молоддю Першої Рівненської церкви ЄХБ, коли вони поверталися з відпочинку. В цій аварії загинуло троє людей. Та я до цієї події не мав жодного стосунку.

Думаю, що нам не хочеться таке чути на свою адресу. Нам хочеться бути учасниками реальних життєвих історій. Тому я вірю, що кожен із нас ставив собі запитання: як перевірити правдивість історичної події? Якщо в цьому світі так багато обману, то чому ми маємо повірити, що Небеса — це реальність, а не обман, нав'язаний людям релігійними фанатиками?

Реальність будь-якої події можна перевірити трьома речами:

- ✓ свідки цієї історії;
- ✓ учасники цієї події;
- ✓ запис у достовірних джерелах.

1. Свідки, які бачили небо

У часи Христа свідчення про подію вважали правдивими, коли було два свідки. Для того щоб віддати Ісуса на смерть, знайшли двох неправдивих свідків: «Аж ось накінець з'явилися двоє, і сказали: «Він говорив: Я можу зруйнувати храм Божий, — і за три дні збудувати його» (Мт. 26:60–61). Тільки на підставі цих свідчень влада змогла засудити Ісуса на смерть.

Отож, принципи Писання залишаються незмінними: якщо є два або три свідки, історію можна вважати достовірною. Слово Боже описує багатьох свідків, які бачили Небо. Ми сконцентруємось сьогодні на чотирьох.

Пастухи — свідки народження Христа. «А в тій стороні були пастухи, які пильнували на полі, і нічної пори вартували отару свою. Аж ось Ангел Господній з'явивсь коло них, і слава Господня осяяла їх. І вони перестрашилися страхом великим... Та Ангел промовив до них: «Не лякайтесь, бо я ось благовіщу вам радість велику, що станеться людям усім. Бо сьогодні в Давидовім місті народився для вас Спаситель, Який є Христос Господь. А ось вам ознака: Дитину сповиту ви знайдете, що в яслах лежатиме». І ось раптом з'явилася з Анголом сила велика небесного війська, що Бога хвалили й казали: «Слава Богу на висоті, і на землі мир, у людях

добра воля!» І сталося, коли Ангели відійшли від них в небо, пастухи зачали говорити один одному: «Ходім до Віфлеєму й побачмо, що сталося там, про що сповістив нас Господь» (Лк. 2:8–15).

Іван Хреститель — Предтеча. «Тоді прибуває Ісус із Галілеї понад Йордан до Івана, щоб хреститись від нього. Але перешкодив він йому й говорив: «Я повинен хреститись від Тебе, і чи Тобі йти до мене?» А Ісус відповів і сказав йому: «Допусти це тепер, бо так годиться нам виповнити усю правду». Тоді допустив він його. І охрестившись Ісус, зараз вийшов із води. І ось небо розкрилось, і побачив Іван Духа Божого, що спускався, як голуб, і сховався на нього. І ось голос почувся із неба: «Це Син Мій Улюблений, що його Я вподобав!» (Мт. 3:13–17).

Стефан — диякон першої церкви. «А Степан, повний Духа Святого, на небо

споглянув, — і побачив Божу славу й Ісуса, що по Божій правиці стояв, і промовив: «Ось я бачу відчинене небо, і Сина Людського, що по Божій правиці стоїть!» (Дії 7:55–56).

Павло — апостол. «Не корисно хвалитись мені, бо я прийду до видіння і об'явлень Господніх. Я знаю чоловіка в Христі, що він чотирнадцять років тому — чи в тілі, не знаю, чи без тіла, не знаю, знає Бог — був узятий до третього неба. І чоловіка я знаю такого, — чи в тілі, чи без тіла, не знаю, знає Бог, — що до раю був узятий, і чув він слова невимовні, що не можна людині їх висловити» (2 Кор. 12:1–4).

Це перевірені історичні особистості, про яких написано і в Слові Божому, і в інших джерелах. Деякі з них були дуже відомими діячами першоапостольської церкви. Тому сумніватися в реальності

ті їхніх слів, які записані на сторінках Біблії, немає жодних підстав. Реальні свідки свідчать про дійсність історії.

2. Учасники, які живуть на Небі

Другим надзвичайно важливим фактом, який свідкує про правдивість події, це її живі учасники. Я був учасником однієї аварії, та коли чув її викривлену версію, то ніякові. Були люди, які намагалися мені довести, що в цій аварії було так, як вони розказують, а не як це оповідаю я. Думаю, що з багатьма із вас траплялися такі історії. Подібно люди сьогодні стверджують, що Небо — це придумані фантазії (казки) віруючих людей, хоч самі навіть не прочитали Біблії.

Біблія описує двох людей, які були взяті на небо живими, у людському тілі, це Енох та Ілля. Вони реальні учасники Неба:

Енох: «І ходив із Богом Енох, і не стало його, бо забрав його Бог» (Бут. 5:24).

Ілля: «І сталося, як вони перейшли, то Ілля сказав до Єлисея: «Проси, що маю зробити тобі, поки я буду взятий від тебе!» І сказав Єлисей: «Нехай же буде на мені подвійний твій дух!» А той відказав: «Тяжкого зажадав ти! Якщо ти побачиш мене, що буду взятий від тебе, — буде тобі так, а якщо ні — не буде». І сталося, як вони все йшли та говорили, аж ось появився огняний віз та огняні коні, і розлучили їх одного від одного. І вознісся Ілля в вихрі на небо... А Єлисей це бачив, і він закричав: «Батьку мій, батьку мій, возе Ізраїлів та верхівці його!» Та вже не побачив його...» (2 Цар. 2:9–12).

Одного разу Ісусові захотілося показати трьом свої улюбленим учням славу, яка Його очікує після воскресіння з мертвих. Вони вчотирьох пішли на гору преображення. І там Ісусові з'явився Ілля та Мойсей: «І ось з'явилися до них Мойсей та Ілля, і розмовляли із Ним» (Мт. 17:3). Для того щоб наше розуміння Неба було ще реальнішим, Ісус дозволив Іванові, Петрові та Якову побачити Іллю та Мойсея: «І озвався Петро та й сказав до Ісуса: «Господи, добре бути нам тут! Коли хочеш, поставлю отут три шатрі: для Тебе одне, і одне для Мойсея, і одне для Іллі» (Мт. 17:1–8). Петро захотів збудувати намети для Іллі та Мойсея, тож він чітко розумів, що ці особи у звичайному тілі. Їм потрібно десь жити. Не думаю, що Петро настільки нерозумний, що захотів будувати намети для духів.

На цьому історія двох небожителів, які були забрані в тілі, не закінчується. Вони не можуть жити вічно на Небі в земному тілі. Тому вони ще прийдуть на землю, щоб розказати живим людям про реальність Неба й померти: «І зве-

лю Я двом свідкам Своїм, і будуть вони пророкувати тисячу двісті й шістьдесят день, зодягнені в волосяницю. Вони — дві оливи та два свічники, що стоять перед Богом землі. І коли б хто схотів учинити їм кривду, то вийде огонь з їхніх уст, — і поїсть ворогів їхніх. А коли хто захоче вчинити їм кривду, — той отак мусить бути забитий. Вони мають владу небо замкнути, щоб за днів їхніх пророцтва не йшов дощ. І мають владу вони над водою, — у кров обертати її, і вдарити землю всілякою карою, скільки разів вони схочуть. А коли вони скінчать свідоцтво своє, то звиріна, що з безодні виходить, із ними війну поведе, — і вона їх переможе та їх повбиває. Їхні трупи полишать на майдані великого міста, що зветься духовно Содом і Єгипет, де й Господь наш був розп'ятий. І багато з народів, і з племен, і з язиків, і з поган будуть дивитися півчверта дні на їхні трупи, не дозволять покласти в гроби їхніх трупів. А мешканці землі будуть тішитися та радіти над ними, і дарунки пошлють один одному, бо мучили ці два пророки мешканців землі. А по півчверта днів дух життя ввійшов у них від Бога, — і вони повставали на ноги свої. І напав жах великий на тих, хто дивився на них! І почули вони гучний голос із неба, що їм говорив: «Зійдіть сюди!» І на небо зійшли вони в хмарі, і вороги їхні дивилися на них» (Об. 11:3–12).

Двоє чоловіків Ілля та Енох, які були забрані живими на Небо, є сьогодні дивовижними свідками реальності існування Небес.

3. Запис у достовірних джерелах

Третім фактом, який підтверджує правдивість інформації або історії, — це запис в авторитетних джерелах. Так закони України вважають такими, що набули чинності, якщо вони будуть надруковані в газеті «Урядовий кур'єр».

Небеса реальні, бо ми маємо запис очевидця апостола Івана в Слові Божому: «Об'явлення Ісуса Христа, яке дав Йому Бог, щоб показати Своїм рабам, що незабаром статися має. І Він показав, і послав Своїм Анголом рабові Своему Іванові, який свідчив про Слово Боже, і про свідчення Ісуса Христа, і про все, що він бачив... Я, Іван, ваш брат і спільник у біді, і в царстві, і в терпінні в Ісусі, був на острові, що зветься Патмос, за Слово Боже і за свідчення Ісуса Христа. Я був у дусі Господнього дня, і почув за собою голос гучний, немов сурми, який говорив: «Що бачиш, — напиши те до книги» (Об. 1:1–2, 9–11). Апостол Іван стверджує, що це йому відкрив Сам Бог, і відкрив усе в деталях.

Запис апостола Івана не єдиний, який описує в Біблії Небо. Пророк Ісаї

за 700 р. до н. е. записав: «Смерть знищена буде назавжди, і витре сльозу Господь Бог з обличчя усякого, і ганьбу народу Свого він усуне з усієї землі, бо Господь це сказав. — І Бог кожну сльозу з очей їхніх зтре, і не буде вже смерті. Ані смутку, ані крику, ані болю вже не буде, бо перше минулося!» (Іс. 25:8). Апостол Іван підтвердив ці слова в Книзі Об'явлення 21:4. Коли двоє різних людей, які жили в проміжку 800 років, описують у точності подію, то це аргумент на користь достовірності.

Отже, Небеса реальні, бо є ті, хто їх бачив, ті, які там живуть, і про це зроблено запис у Слові Божому. Кожному із нас залишається зробити свій вибір: повірити в це чи ні. Якщо ми в це віримо, то це дуже правильно, але цього мало. Необхідно вже зараз жити реальністю Небес, тому що так робили всі люди, які вірили Богові. Апостол Павло говорить, як потрібно жити Небом: «Бо для мене життя — то Христос, а смерть — то надбання. А коли життя в тілі — то для мене плід діла, то не знаю, що вибрати. Тягнуть мене одне й друге, хоч я маю бажання померти та бути з Христом, бо це значно ліпше. А щоб полишатися в тілі, то це потрібніше ради вас» (Фил. 1:21–24).

Якщо ми, повіривши в реальність Неба, продовжуємо жити земними, тлінними речами, то ця віра буде нас тільки розчаровувати. Біблія говорить, що тимчасові речі мають здатність знижувати й завершуватися: «Не складайте скарбів собі на землі, де нищить їх міль та іржа, і де злодії підкопуються й викрадають. Складайте ж собі скарби на небі, де ні міль, ні іржа їх не нищить, і де злодії до них не підкопуються та не крадуть. Бо де скарб твій, — там буде й серце твоє!» (Мт. 6:19–21). Хочеться вже зараз прив'язати своє серце до Небес і складати собі скарби у вічність, які нас там чекатимуть, коли ми туди приїдемо. А як наслідок такого мислення й відповідного способу життя, земне життя буде сповнене радості. Живіть уже зараз максимально Небесами.

Небеса реальні, бо реальний Бог.

Любомир Турчак
сімейний психолог-консультант,
пастор євангельської
церкви «Дім Божий» м. Рівне

Кожне християнське свято дає змогу людині абстрагуватися від буденних проблем і справ та зосередитися на помислах про вічне й духовне. Кожне християнське свято прокладає місток між землею і небесами.

ПРО СВЯТО БЛАГОВІЩЕННЯ ГОСПОДНЬОГО

Із проповідей Блаженнішого Святослава Шевчука,
Глави УГКЦ

«А шостого місяця від Бога був посланий Ангол Гавриїл у галілейське місто, що йому на ім'я Назарет, до діви, що заручена з мужем була, на ім'я йому Йосип, із дому Давидового, а ім'я діві — Марія. І, ввійшовши до неї, промовив: «Радій, благодатная, Господь із тобою! Ти благословенна між жонами!» Вона ж затривожилась словом, та й стала роздумувати, що б то значило це привітання. А Ангол промовив до неї: «Не бійся, Маріє, — бо в Бога благодать ти знайшла! І ось ти в утробі зачнеш, і Сина породити, і даси Йому ймення Ісус. Він же буде Великий, і Сином Всевишнього званий, і Господь Бог дасть Йому престола Його батька Давида. І повік царюватиме Він у домі Якова, і царюванню Його не буде кінця». А Марія озвалась до Ангела: «Як же станеться це, коли мужа не знаю?..» І Ангол промовив у відповідь їй: «Дух Святий злине на тебе, і Всевишнього сила обгорне тебе, через те то й Святе, що народиться, буде Син Божий! А ото твоя родичка Єлисавета і вона зачала в своїй старості сина, і оце шостий місяць для неї, яку звуть неплідною. Бо для Бога нема неможливої жодної речі!» А Марія промовила: «Я ж Господня раба: нехай буде мені згідно з словом твоїм!» І відійшов Ангол від неї» (Лк. 1:26–38).

Картина Фра Анджеліко «Благовіщення» (бл. 1426 р.)

Свято Благовіщення — одне з найбільших і найрадісніших свят Христової Церкви. Сама літургія називає це свято об'явленням початку нашого спасіння. Це свято пов'язане з історичною подією, яка сталася в незнаному гірському місті Назареті, коли архангел Гавриїл прийшов із доброю новиною до чистої дівички, яку ми сьогодні знаємо як Марію, Матір Ісуса Христа.

Але та подія, що сталася на землі, подія відкритості людини до Бога, який несе їй спасіння, подія, яка є радістю всієї Вселенної, є начебто відображенням ще однієї небесної події. У сьогоднішньому святі таїнство спасіння об'являється начебто у двох вимірах: вічному, небесному, і дочасному, земному. Про той вічний вимір сьогоднішнього свята, той безпочатковий початок поза межами земної історії нам говорить Послання до євреїв. У 10-му розділі, вірші 5–7, передається начебто той таїнствений діалог між Божим Сином Ісусом Христом, який сьогодні втілюється, і Його Небесним Отцем. Ми там читаємо такі слова: «Тому, входячи у світ, говорив: «Ти не хотів ні жертв, ані приносу, але приготував еси тіло Мені. Ти не вподобав собі ні всепалень, ні жертви за гріхи. Тоді Я сказав: Ось іду, бо у сувої книги написано про Мене, щоб учинити Твою волю, Боже».

Ті слова передають нам ніби той таїнствений внутрішній діалог у лоні Пресвятої Троїці, коли Син Божий каже Своему Небесному Отцеві: «Так! Ось Я іду творити волю Твою». Каже Богіві Отцеві «так» на діло спасіння людського роду. І все те, про що ми чуємо в тому глибокому Синівському діалозі, звершується у Назареті. Ця небесна подія начебто є віддзеркаленням того благовіщення, яке є іконою внутрішньої розмови Пресвятої Троїці.

Гавриїл каже до Марії: «Радуйся, Благодатная, Господь з тобою! Дух Святий зійде на тебе і сила Всевишнього отінить тебе, тому те, що народиться від тебе, буде Сином Божим». Таїнство лона Пресвятої Троїці переноситься в таїнство дівичого лона Пречистої Диви Марії. І вона на землі, у цьому святі, у цьому дні повторює під натхненням Духа Святого ті самі слова, які Син сказав Отцеві у вічності: «Ось я слугиня Господня, нехай станеться мені по слову Твоєму!» Небесне «так» знаходить земне, людське «так» на таїнство, яке стається. І в тому святі Бог втілюється-

ся, Син Божий входить в історію і стає людиною.

Той сувій, про який говорить Послання до євреїв, у якому описана ця вся таїнственна подія, з одного боку, можна вважати сувоєм Книг Священного Писання, у якому записана історія нашого спасіння. Але, з іншого боку, тим сувоєм є історія людства, історія спасіння людини. Господь Бог наче крок за кроком, сторінка за сторінкою розгортає перед нами сувій історії. У Константинополі є одна дуже цікава фреска про кінець світу, де зображено, як ангели згортають сувій історії людства і сувій спасіння.

Чому ця подія, записана в Євангелії, називається Благовіщенням? Яке добро благовістує архангел Гавриїл Марії? Тим добром не є щось, що Бог хоче дати людині, тим благом є Хтось. Сам Син Божий на слова Архангола Гавриїла і на відповідь Марії входить у людську історію, і тому то сьогодні є початок, початок спасіння людини.

Дуже цікаво досліджувати динаміку цієї розмови між архангелом і Марією. Він називає своє ім'я. Він каже про себе як про Гавриїла, і це нам Лука докладно розповідає, і не дарма. Слово Гавриїл означає «сила Божа» (Гевер-Ель). І ось те, про що Гавриїл говорить із Богородицею, реально, справді в тій хвилині їй подається. Він каже: «Дух Святий зійде на тебе, і сила Всевишнього отінить тебе». У той момент, коли він це говорить, Дух Святий сходить на неї і сила Всевишнього отінює і сповняє ту, до кого цей Божий післанець приносить оцю Благую Вість, приносить Самого Спасителя і Творця. Цікава також відповідь Богородиці. Коли вона розуміє, який дивний задум Бог має щодо неї, перше, що вона починає робити, то визнавати свою негідність. Коли вона зіставляє себе, ким вона є, що вона знає, що вона вміє, з величчю того задуму Божого щодо неї, вона бачить, що це неспівмірні дійсності. Як може вона, те маленьке, немічне сотворіння, вмістити великого безмежного Бога, Якого не може вмістити ні небо, ні земля? Як може вона, заручена, яка не знає мужа, народити дитину, яка би мала бути Спасителем світу? Як невидимий Бог може стати видимою людиною? Кожна з тих дивних речей, які вона чує з уст Гавриїла, видаються їй неможливими, нездійсненними. Але все стає можливим і все починає здійснюватися, коли Марія абсолютно, беззастережно віддається тому Божому задуму. Коли вона розуміє, що те, що Бог задумав, найкраще і для неї, і для світу...

Святий апостол Павло пояснює нам, як по-дивному вибирає Господь Бог

Своїх служителів, як по-дивному Він дивиться на людей, як дивно Він довіряє людині: «Бог вибрав немудре світу, щоб засоромити мудрих, і немічне світу Бог вибрав, щоб засоромити сильне, і простих світу, і погорджених, і незначних вибрав Бог, щоб значне знівечити» (1 Кор. 1:27–28)...

Але в цьому святі Благовіщення Церква запрошує нас відкрити благо, добро, яке міститься в Божому задумі про кожного з нас. Кожен із нас народився, живе, існує завдяки тому, що Бог про нього пам'ятає, Бог про нього думає. Більше того, Бог задумав щось велике, таємниче й, можливо, часом незбагненне про кожного з нас.

Часто люди говорять про долю, на яку, зазвичай, і нарікають, а християни натомість говорять про Божий Промисел. Ми не віримо в якусь сліпу долю, у якусь сліпе космічне визначення чи закономірність. Ми віримо в Божу дію і Божий задум щодо нас. І ось кожного з нас Господь кличе відкрити для себе цей Божий задум.

Божий задум для кожного з нас ми називаємо покликанням. Кожен має своє покликання. Когось Господь Бог задумав чудовим учителем, когось — чудовим винахідником, ще когось Господь Бог задумав святою матір'ю для своїх дітей. Ще іншого Господь хоче бачити героїчним чоловіком, який сповняє дуже глибокий обов'язок у тих часах, у яких Господь покликав його жити. Але будьмо певні, що те, що Господь Бог для нас задумав, це є для нас найкраще. По-людському, це рецепт людського щастя. Тільки ми, зі свого боку, маємо сказати Богові «так», як це зробила Марія, прийняти цей Божий задум. І тоді Бог починає діяти в нас.

Його сила починає виявлятися через наше безсилля. Його мудрість починає виявлятися навіть через нашу немудрість. Його велич часом починає виявлятися через нашу немічність, навіть нашу нікчемність. І в цьому полягає ця божественна благодать, яку Господь Бог хоче кожному з нас дати як благодать Духа Святого, як силу Божу, яка завжди буде з нами, так довго, як ми будемо йти дорогою Божого покликання.

Ці три слова: «Радуйся!», «Не бійся!» і «Нічого немає неможливого у Бога», які архангел Гавриїл сказав Марії, є глибоким Божим посланням Благовіщення сьогодні для нашої церкви, для нашого народу України і світу. Ми зараз усі боїмося. Сьогодні так бракує радості. Так бракує благовісника, який приніс би нам добру новину. Кожного дня ми розпочинаємо своє інформування про світ з цікавості, скільки людей захворіло, чи я здоровий, як здоров'я моїх ближ-

ніх, чи в когось із моїх домашніх немає температури? Ми починаємо свій день зі страхів. І ми бачимо, що людство не має сьогодні добрих новин, рідко хто сьогодні може нас порадувати.

Але сьогоднішнє свято благовістує нам момент, коли добрі новини нині, зараз дає нам наш Творець. Він джерело справжньої радості, а Його посланець є справжнім євангелістом, тим, хто від Творця, від джерела життя, несе добрі новини. І коли ми починаємо наш день, слухаючи Боже Слово, повірте, та радість стане нашим особистим духовним початком кожного нашого дня. Боже Слово і сьогодні скероване до нас. Я думаю, і сьогодні кожному з нас Гавриїл каже: «Не бійтеся! Не бійтеся нічого і нікого!» Не бійтеся не через те, що Дух Святий може зійти як дезинфікатор і все довкола перетворить на простір, вільний від хвороби, ні, а через те, що ваше життя справді лежить у Божих руках. І тому апостол Павло каже: «Для мене життя — то Христос, а смерть — то надбання» (Флп. 1:21). Хто так живе, ніколи й нічого не буде боятися, а силою Божою з себе зможе перемогти всяке зло навколо себе й принести добрі новини навіть тоді, коли людина своєю власною силою не здатна створити тих добрих новин.

«Нічого немає неможливого у Бога!» — це також добра новина для людства, яке шукає розв'язання тих проблем, які воно деколи саме творить. Якщо ми сьогодні справді, як Пречиста Діва Марія, створимо простір для вияву Божої сили в нашому житті, дамо можливість Богові діяти, скажемо Йому: «Так, нехай станеться мені по Твоєму, доброму, благому слову, Боже», будьте певні, ми досвідчимо у своєму особистому, церковному, суспільному житті, що для Бога немає нічого неможливого. Тому ми сьогодні просимо в нашого Господа:

«Зішли Свого Духа, огорни кожного з нас, онови лице землі, дай нам добрі новини, допоможи нам побачити край цієї смертельної небезпеки. Скажи кожному з нас «Не бійся!», щоб ми подолали наші страхи, страхи самотності, страхи карантину, але завдяки певності, що Ти є, Боже, з нами. Зціли хворих, утіш терплячих, допоможи тим, які шукають роботу, допоможи тим, хто думає, як справді допомогти ближньому, тим, які думають, як жити завтра, допоможи нам усім повірити, що для Тебе нічого немає неможливого і сказати «так» на те, що Ти сьогодні чиниш у нашому житті. Амінь».

Джерела

<https://www.youtube.com/watch?v=ecWr7K0UjVo>
https://www.youtube.com/watch?v=L1A_jaTVF7s
<https://www.youtube.com/watch?v=jlM3FQUiW5w>

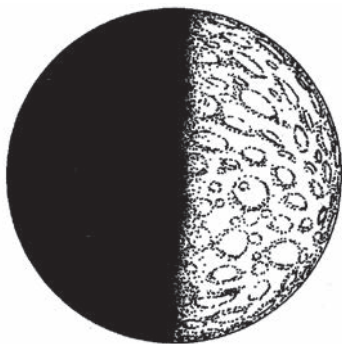
ТІЛА НЕБЕСНІ

*Хто подібний Тобі серед богів, о Господи?
Хто подібний Тобі, Препрославлений святістю?
Ти в славі грізний, Чудотворче!*

Вих. 15:11

Професор Сейсмо зручно вмотивувався у своєму кріслі-гойдалці біля каміна й дивився на м'який відблиск мерехтливого полум'я. Поряд, біля його ніг, розмістили-ся внуки: дев'ятирічний Рік, шестирічний Джошуа й трирічна крихітка Келсі. Діти не зводили очей з дідуса, доки він неквапливо вів свою розповідь. Задовольнити їхню допитливість було непросто.

Професор Сейсмо. Меркурій — найближча до Сонця планета. Проте на Венері, яка розташована далі від Меркурія, набагато спекотніше. Венера — найгарячіша планета Сонячної системи!

Меркурій

Рік. А яка там температура?

Професор. 460 градусів!

Рік. Ого-го! А чому на Венері спекотніше, ніж на Меркурії?

Професор. Ісус створив навколо Венери щільний атмосферний покрив. А на Меркурії повітря немає.

Джош. Через це планета Венера така підсмажена?

Професор. Саме підсмажена! Саме через спеку я не зміг довго перебувати на цих планетах; утім, мені вистачило часу, щоб помітити дещо цікаве.

Рік. Що?

Професор. За розміром Венера майже така сама, як Земля, а Меркурій значно менший. Венера вся вкрита активними вулканами. Тому значна частина її поверхні — застигла лава. На Венері сонце встає не на сході, а на заході, а небо затягнене хмарами із сірчаної кислоти. Її атмосфера важить так багато, що на поверхні Венери я відчував такий тиск, як на кілометровій глибині в земному океані. Направду, жити на Венері було б нелегко!

Джош. А як ти дістався до Венери й Меркурія, дідусю?

Професор. Я збудував космічний корабель, а бабуся допомогла мені пошити спеціальний скафандр для дослідження поверхні планет.

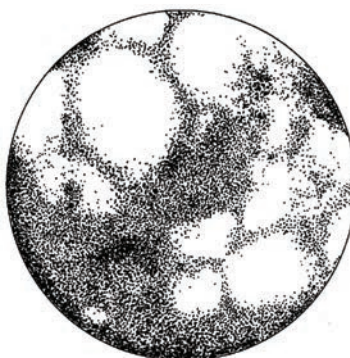
Венера

Джош. А де ти ще гостював, дідусю?

Професор. Майже на всіх планетах, які створив Ісус. А їх — вісім. Наступну зупинку я зробив на Марсі.

Рік. А марсіан ти бачив?

Професор. Ні, онучку, адже марсіан не існує, Ісус не поселив на Марсі ні людей, ні рослин, ні тварин. Марс, звичайно, мальовнича місцина. Але там, як у пустелі, абсолютно нікого немає. Як на Венері й на Меркурії, там лише гори й долини, вулкани й кратери. За розміром Марс як пів Землі, а рік там удвічі довший від нашого.

Марс

Рік. А чому Марс рудий?

Професор. Через те, що він іржавіє.

Діти дружно засміялися.

Професор. Я не жартую! Майже чверть цієї планети складається із заліза, і воно іржавіє. Червоний іржавий

пил здіймається в повітря, і тому небо на Марсі яскраво-рожеве.

Келсі. Ой, я хочу туди, хочу туди!

Професор. Колись давно на Марсі, можливо, була вода, тому що вся поверхня планети вкрита висохлими річищами.

Джош. Дідусю, а ти там купався?

Професор. Та ні, Джоше, зараз там немає ніяких озер. Та й навряд чи я наспішився б зняти свій скафандр.

Рік. Чому?

Професор. Повітря на Марсі отруйне, як і на Венері. Без спеціального одягу й захисного шолома я просто загинув би.

Джош. Ой, дідусю!

Професор. Однак Марс мені дуже сподобався. Знаєте, саме на Марсі розташований найбільший у Сонячній системі вулкан. Він утричі більший, ніж гора Еверест!

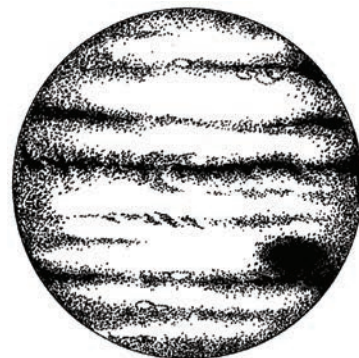
Рік. А там так само спекотно, як на Венері й Меркурії?

Професор. У середині літа на Марсі може бути 80 градусів, але це дуже рідко. Зазвичай там дуже, дуже холодно.

Келсі. А куди ти полетів далі, дідусю?

Професор. На Юпітер, найбільшу планету в Сонячній системі.

Джош. Юп-пітер? А чому в нього таке кумедне ім'я?

Юпітер

Професор. Давним-давно люди називали планети іменами «богів», яких самі понавигадували, щоб поклонятися їм. Мені дуже сумно про це згадувати.

Рік. Дідусю, але чому?

Професор. Тому що Господь створив усі планети, а деякі люди зовсім не вірять у Його велич.

Рік. Дідусю, а Юпітер дуже далеко?

Професор. Так, мільйони кілометрів від Землі!

Джош. Дідусю Сейсмо, а що таке «мільйон»?

Професор Сейсмо злегка зніяковів. Як же йому пояснити дітям, що таке мільйон?

Професор. Мільйон секунд — це одинадцять з половиною днів.

Діти. Ух ти! Нічого собі!

У цей момент дідусь міг спокійно сказати, що відкритий космос зроблений із шоколаду, і вони йому повірили б! Діти дуже довірливі!

Професор. Як я вже говорив, Юпітер — найбільша з планет. Він такий величезний, що якби Ісус зробив його порожнім, усередині в ньому могла б поміститися тисяча таких планет, як наша Земля.

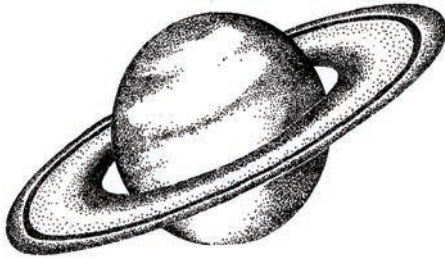
Джош. А де Ісус візьме так багато таких планет?

Професор. Ну, насправді Земля лише одна, але якби Ісус захотів, Він би створив ще багато таких планет. А знаєте, куди я відправився після Юпітера?

Келсі. Попив молочка і пішов спати.

Професор усміхнувся.

Професор. Ні, сонечко, я полетів на Сатурн. Знаєте, який він на вигляд?

Сатурн

Джош. Це такий із колесиком навколо живота?

Професор. Правильно, тільки це «колесико» називається «кільце». До речі, у Юпітера, Урана й Нептуна теж є кільця, але їх важко помітити — вони майже непомітні. Кільця Сатурна шириною в тисячі кілометрів, а товщина їх всього трішки більше від кілометра, тому здалеку вони видаються зовсім плоскими. Важко повірити, що кільце складається з уламків льоду. Уявіть собі мільярди кубиків льоду, що обертаються навколо Сатурна!

Келсі. Господь дістає їх із холодильника, так?

Професор Сейсмо навіть не відразу подумався, що відповісти.

Рік. А чому Господь зробив їх, дідусю?

Професор. Гадаю, щоб ще раз показати Свою красу й велич. Якщо уважно придивитися до Сатурна та Юпітера, можна побачити багато смуг, які називають *поясами й зонами*. За цими смугами їх можна розрізнити — як зебру, її ж теж розпізнають за смугами.

Відтак я полетів на Уран. Ісус зробив його подібним на дзиґу, що лежить на боці.

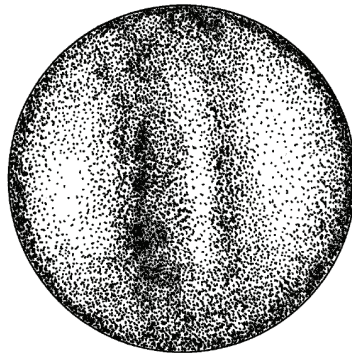
Джош. Як це, дідусю?

Професор. Усі планети Сонячної системи крутяться як дзиґи, одні швидше, інші — повільніше. Час одного оберту Землі навколо своєї осі ми ділимо на 24 години. Отже, доба на Землі триває 24 години. Юпітер і Сатурн обертаються набагато швидше: їхня доба триває всього близько 10 годин. А доба на Венері — це наші три місяці!

Рік. Угу, можна вранці довше повалятися в ліжку, правда, дідусю?

Діти захіхікали, а професор Сейсмо ніяково всміхнувся.

Професор. Ну, іноді можна собі дозволити... Уран, як і інші планети, теж обертається навколо своєї осі, але робить це, лежачи на боці.

Уран

Келсі. Він, мабуть, притомився, бідненький!

Професор. Можливо. Після візиту на Уран я зазирнув на Нептун. Він розташований за чотири з половиною мільярди кілометрів від Землі. Моя радіограма йшла до бабусі аж чотири години!

Джош. А що ти бачив, коли висадився на Нептун?

Професор. Я не зміг цього зробити. Власне, на Уран, Сатурн і Юпітер я теж не висаджувався.

Діти були розчаровані.

Діти. Чому?..

Професор. Ці чотири планети — особливий випадок. Ісус зробив їх із газу.

Джош. З газованої води?!

Професор. Ні, це газ, як те повітря, яким ви дихаєте. Різниця лише в тому,

що на цих планетах найбільше водню й гелію.

Нептун

Рік. Я знаю, знаю, що таке гелій — ним наповнюють повітряні кульки!

Професор. Розумнику! А знаєте, що Сатурн складається з такої кількості газу, що якби Ісус поклав його в гігантську ванну, то Сатурн плавав би на поверхні й не тонував!

Рік. Ого!

Професор. Скажу більше, на Нептуні дмуть страшенні повітряні вихори! Я зустрів ураган, який мчав зі швидкістю майже дві тисячі кілометрів за секунду!

Джош. А ти там змія запускав?

Професор. Ні, сонечко, у мене його з собою не було. Але, доки був у космосі, я дослідив кілька дуже цікавих місяців.

Джош. Яких?

Професор. Вивчаючи Юпітер, я зробив коротку зупинку на одному з його найбільших супутників-місяців, Іо. Це, скажу вам, дивне, але дуже гарне місце. На Іо багато вулканів, і Ісус розфарбував усю поверхню цієї планети яскраво-оранжевою і чорною лавою. Поєднання дивне, але таке, що вражає. Там я взяв зразки повітря. І що ж — повітря там пахне тухлими яйцями.

Келсі. Фу!!! Це ти нерозумно зробив, дідусю!

Джош. А що, яйця зіпсувалися, бо в Ісуса зламався холодильник?

Професор. Просто на Іо через велику кількість вулканів дуже багато сірки. Це сірка пахне тухлим.

Рік. А скільки в Юпітера супутників?

Професор. Шістнадцять! У Сатурна їх вісімнадцять, в Урана — п'ятнадцять, а в Нептуна — дев'ять.

Діти. Ого-го!!!

Професор. Я пролітав біля найбільшого супутника Сатурна, який називається Титан. Він оточений оранжевим повітрям, і тому схожий на велетенський мандарин. Ще я був на супутнику Нептуна — Тритоні.

Джош. Ти ж щойно сказав, що Тритонна — місяць Сатурна?

Професор. Ні, онучку, ти просто переплутав назви. У Сатурна супутник — Титан, а в Нептуна — Тритон.

Діти зовсім заплутались.

Професор. Спробуйте запам'ятати так: стародавні греки називали морського бога Нептун, а тварина тритон живе у воді.

Джош. А Тритонна тобі сподобалася?

Професор. Супутник Нептуна? Він називається не Тритонна, а Т-р-и-т-о-н. Він дуже гарний, але там жакликий холод — найхолодніше місце в Сонячній системі. Температура повітря на Тритоні -235°C .

Джош. У-у, ти там, мабуть, у сніжки награвся, так?

Професор. Ні, там немає снігу, принаймні, того снігу, до якого ми звикли на Землі. Точніше, сніг там все-таки є, але це не замерзла вода, як на Землі, а замерзлі гази — азот і метан.

Діти мовчали. Було зрозуміло, що їм нічого не зрозуміло. Професор відкашлявся.

Професор. Ну... взагалі-то це дуже гарне місце. З космосу Тритон здається рожевим!

Келсі. Ой, хочу туди, хочу туди!

Професор. І там дуже багато гейзерів.

Джош. А я бачив гейзери в... Еллоустонському парку!

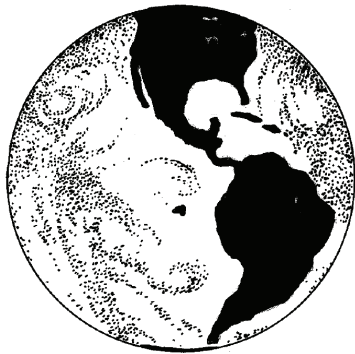
Професор. Так, у Еллоустоні, у національному парку теж є гейзери, але вони вивергають гарячу воду. А на Тритоні гейзери рідкого азоту — бр-р, страшна холоднеца!

Келсі. Ой, не хочу туди, не хочу!

<...>

Джош. Дідусю, а правда, вдома — найкраще?

Професор. Краще від дому немає нічого! Ця подорож показала мені, яка чудова наша планета, і як чудово тут жити. Нідє немає таких прекрасних річок, такого голубого неба, зеленої трави, тварин!

Земля

Рік. А можуть люди жити на інших планетах?

Професор. Якщо у вас немає скафандра — ви зможете прожити там

лише кілька секунд. Адже пригадайте: на Меркурії і Венері надто спекотно, і там просто підсмажимося. На Марсі й Венері — отруйна атмосфера. Юпітер, Сатурн, Уран і Нептун так далеко від Сонця, що там страшенно холодно. До того ж там немає твердої поверхні, щоб на неї приземлитися. Та навіть якби ми й знайшли шматок твердого ґрунту, нас би просто розчавило — там надто великий атмосферний тиск.

Рік. А навіщо Ісус створив такі планети, на яких люди не можуть жити?

Професор. Очевидно, для того щоб ми зрозуміли: нам найкраще залишатися на своїй планеті, на Землі, і вчитися любити одне одного. А ще, мені здається, це дуже цікаво — створювати такі гарні світи! Та головне — усі ці світи відображають славу Ісуса. Він Сам створив їх у Своїй святості.

Джош. А що таке «святість»?

Рік. Я знаю, знаю! Це коли мама говорить, що я хороший хлопчик.

Професор. Ти недалеко від істини, онучку! «Святий» — говорять про Бога. Якщо говорити просто про якусь людину, то це якраз і буде «хороший», а не «поганій».

Рік. А хто святий навпаки?

Професор. Це якраз і будемо ми, адже так часто ми не слухаємося Господа й грішимо. Ви ж часто робите те, що вам забороняють тато і мама, чи не так?

Діти ніяково кивають.

Професор. Ось що означає не бути святим, бути святим «навпаки», як ти сказав. Бог святий, тому що Він — Бог, тому що Він — досконалий. Його ангели святі, тому що вони слухняні Йому, тому що вони звеличують Його славу. Господь дуже відрізняється від нас, дуже! Але Бог хоче, щоб ми були як Він, і саме тому Він в Ісусі умер на хресті. Якби не Ісус, ми ніколи не змогли б бути разом із Богом, стати Його друзями. Якби ми насмілилися своїми силами наблизитися до Нього, Він би спопелив нас Своєю святістю. Краще нам було б опинитися на Меркурії без скафандра! Ми самі, своїми силами, ніколи не змогли б стати ближчими до Господа.

Джош. Але це так сумно!

Професор. Не треба сумувати, хлопчику! Якщо ти віриш в Ісуса, Він може стати тим самим «скафандром», який урятує тебе, і ти зможеш побачити Його Отця.

Рік. Скафандром? Як же Ісус може бути нашим скафандром?

Професор Сейсмо бере Біблію зі століка поряд із кріслом і розгортає її.

Професор. Ось послухайте, що говорить пророк Ісаї:

«Я радісно буду втішатися Господом, нехай звеселиться душа моя Богом моїм, бо Він зодягнув мене в шату спасіння, і в одезу праведности мене вбрав...» (Іс. 61:10)

Що таке ризи ви знаєте?

Рік. Це такий одяг.

Професор. Правильно. Так Хто ж наш одяг спасіння?

Рік. Ісус?

Професор. Абсолютно правильно! Як астронавтові необхідний спеціальний одяг, щоб захиститися від космосу, так і ми не можемо без захисту з'явитися перед обличчям нашого Господа, Творця нашого Всесвіту. Ніхто з нас не досконалий настільки, щоб жити з Господом вічно. Як неможливо відправитися на Венеру чи Меркурій без захисного костюма, так неможливо й без особливого захисту стати перед пречистим Господом. Ісус зодягнув нас у Свою праведність, захистивши нас від гріха. Лише так ми можемо стати святими, як і Його Отець.

Джош. А коли в мене курточка стає брудною, то мама мене переодягає!

Професор. Так, мій хороший. Але коли ви будете на небесах, і Ісус буде вашим одягом спасіння, ви вже ніколи не станете «брудними»!

О, я бачу, що бабуся несе нам молоко з печивом! Хто зі мною?

І професор швиденько підвівся зі свого зручного крісла.

Яке прекрасне й величне те, що пропонує нам Ісус. Будь-які речі, навіть печиво, у порівнянні з цим — ніщо. Ісус умер на хресті, щоб викупити наші гріхи. Лише Він може дати нам можливість вічно жити з Господом Богом у Його святості. Для цього треба віддати себе в Його руки. Будь ласка, не баріться, зробіть це! Ви можете помолитися так:

Милостивий Боже, я зрозумів, що грішив, живучи своїм життям і відкидаючи Тебе. Пробач мені через Сина Твого, Ісуса Христа, через Його смерть на хресті. Ісусе, увійди в моє серце і стань моїм Царем і Богом. Господи, дай мені вічне життя, прошу Тебе. Покажи, як мені жити. Молюся в Ім'я Господа Ісуса Христа. Амінь.

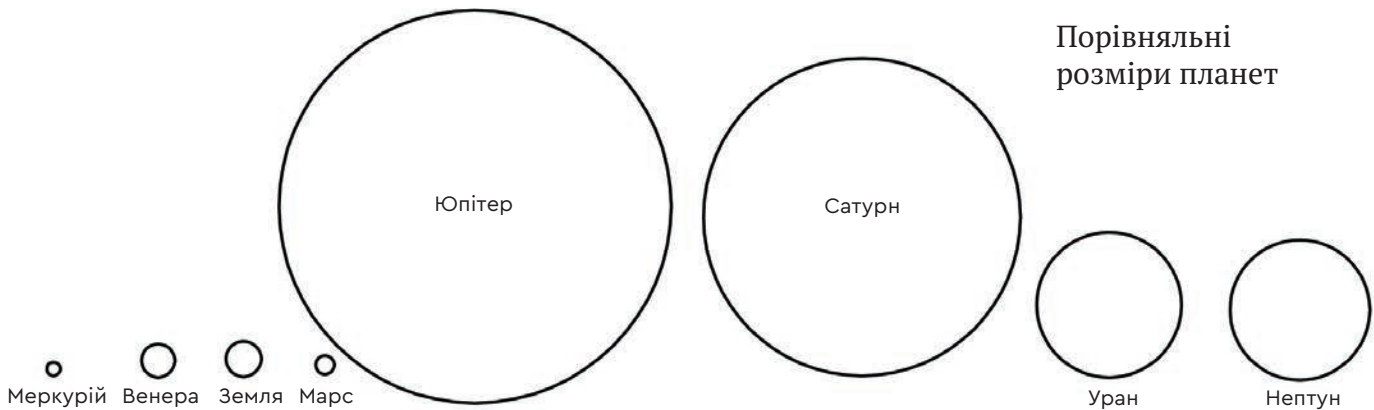
«Бо так промовляє Високий і Піднесений, повіки Жувущий, і Святий Його Ймення: Пробуваю Я на Височині та в святині, і з зламаним та з упокореним, щоб оживляти духа скромних, і щоб оживляти серця згноблених!» (Іс. 57:15).

Рік Дестрі, доктор медицини
Дестри, Р. Тела небесные [Електронний ресурс]//
Творець. № 23. Електрон. журн. Режим доступу:
<https://scienceandapologetics.com/books/pdf/tv23.pdf>. Дата перегляду: 21.01.2021.

Наша Сонячна система складається із Сонця і всього, що рухається навколо нього.

Сонце – центр Сонячної системи. Найближче до нього знаходяться чотири невеликі планети: Меркурій, Венера, Земля і Марс. За ними розташований пояс астероїдів, у якому є карликова планета Церера. Потім розміщені чотири великі планети: Юпітер, Сатурн, Уран і Нептун. Найдалі від Сонця знаходяться карликові планети Плутон і Ерида.

Господь створив планети круглими, як м'ячики.

Порівняльні
розміри планет

Планети розташовані дуже далеко одна від одної. Якби ви раптом вирішили поїхати на велосипеді на Марс – найближчу до Землі планету, – це зайняло б у вас 1140 років! І це за умови, що ви жодного разу не зупинялися б і постійно крутили педалі!

ЗНАЙДИ СЛОВО

Банк слів: азот, водень, вулкан, газ, гейзер, космос, Марс, Сатурн, Сонце, супутник, Юпітер.

Г	Б	К	О	С	М	О	С	В	Н
Д	А	Е	Ж	З	А	Г	И	Р	І
Ї	З	З	Г	Й	К	Л	У	М	О
В	О	Д	Е	Н	Ь	Т	Н	П	Р
С	Т	У	Й	Ф	А	Х	Ц	Е	Ш
Ч	Щ	Ю	З	С	Я	К	Т	Ь	А
Б	В	Г	Е	Д	О	І	Л	Є	З
Ж	М	А	Р	С	П	Н	И	У	І
К	Ц	Л	М	Ю	Р	С	Ц	Т	В
С	У	П	У	Т	Н	И	К	Е	Ф

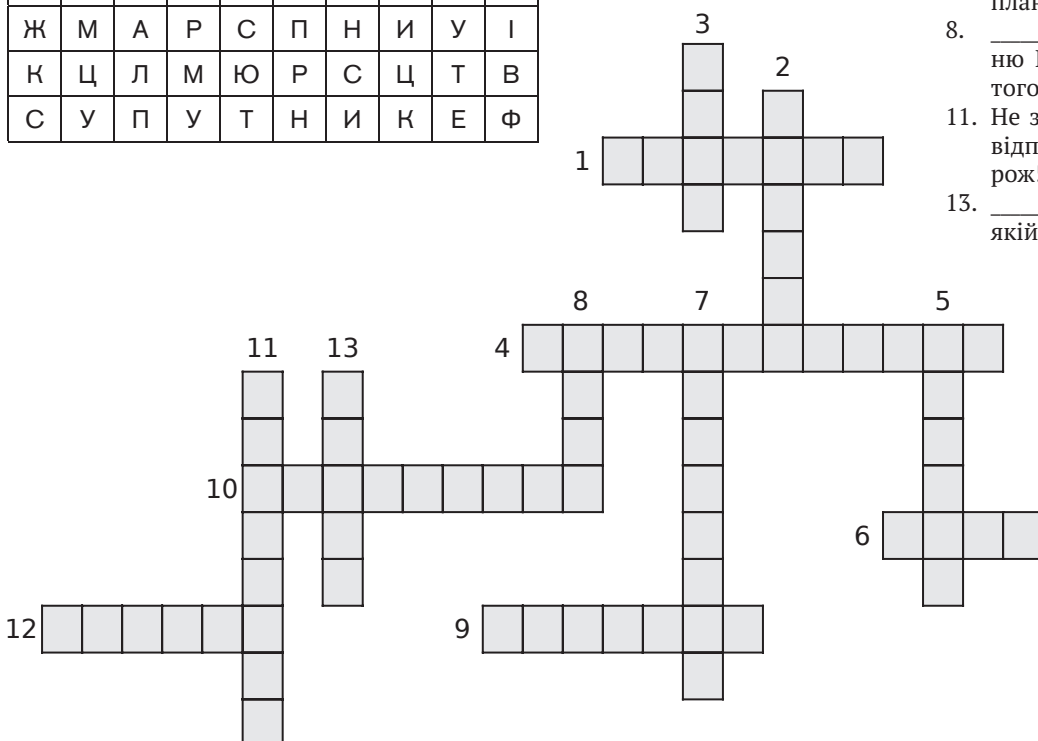
КРОСВОРД

По горизонталі:

- Наша Земля – _____.
- У Сатурна _____ супутників.
- _____ на Венері триває 8 земних місяців.
- Наш _____ – чудове творіння Господа.
- Майже на всіх планетах _____ не придатна для дихання.
- _____ – планета, на якій часто бувають сильні повітряні вихори.

По вертикалі:

- Планета _____ за розміром майже така, як Земля.
- _____ обертається, лежачи на боці.
- _____ – супутник Нептуна.
- _____ – найближча до Сонця планета.
- _____, що покриває поверхню Марса, надає йому червонуватого кольору.
- Не забудьте захопити _____, відправляючись у космічну подорож!
- _____ – єдина планета, на якій Господь створив життя.

ЗВІДКІЛЯ ВЗЯЛИСЯ ЧИСЛА

Облиште марну працю, намагаючись дістати лише з одного розуму всю мудрість: запитуйте природу, вона зберігає всі істини і на питання ваші буде відповідати вам неодмінно.

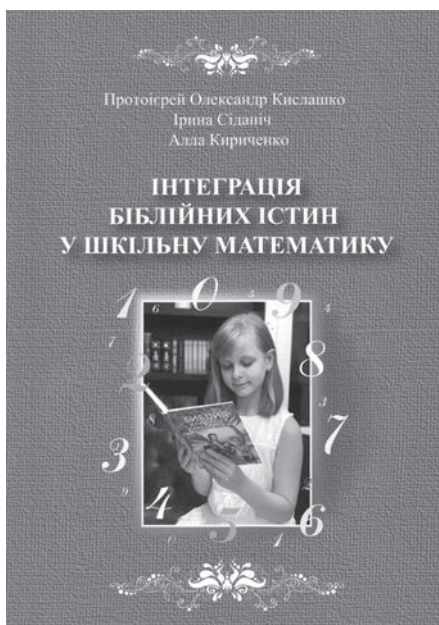
Микола Лобачевський

Якщо ми хочемо навчати дітей математики, то годилося б трохи поміркувати над тим, а що було спочатку — людина чи число. На подібне запитання про курку та яйце пересічний людині теж не так просто відповісти. Але, як би ми не відповіли, невідвратно з'являється наступне запитання: звідкіля взяли числа? Почнімо саме з нього.

Зазвичай відповідають так: «Поняття числа виникло в глибокій давнині з практичної потреби людей і ускладнювалося в процесі розвитку людства».¹ Насправді це лише еволюційна версія, яка базується на світоглядному припущенні, що все у світі є матерією. Ми будемо дотримуватись протилежного припущення — весь світ є творінням Бога. Адже ми прагнемо знайти оптимальну відповідь. Саме тому нам доведеться звернутися до Божого Слова, яке єдине здатне пролити світло на найскладніші питання людського буття.

Ви незгодні? Що ж, тоді пропонуємо вам пристати до компанії видатного німецького математика Фелікса Клейна: «Що стосується, перш за все, самого поняття числа, то корені його надзвичайно важко розкрити. Найлегше дихається, можливо, тоді, коли наважуєшся зовсім не брати до уваги ці складні речі».² Ми ж, навпаки, — наважились розпочати саме з цих «складних речей».

Автором числа як математичного поняття є Бог. Інколи люди називають Його Великим Математиком. Біблія немислима без чисел. Навіть одна із 66-ти її книг має назву «Числа». Уперше (якщо не брати до уваги нумерацію П'ятикнижжя) число з'являється в 5-му вірші Книги Буття: «І був вечір, і був ранок, день перший» (Бут. 1:5). На той момент люди ще не існували. Появі перших людей передували вже готові до вжитку і система мовлення, і система числення, і система відліку часу. Це очевидно для будь-кого, хто прочитає лише перший розділ Біблії. Так, якщо

вірити цій Книзі³, то багато звичних для нас понять, таких як день, ніч, рік, тиждень, число, з'явилися не завдяки людині. Їх сконструював Творець.

Візьмімо звичне для нас поняття «тиждень». У Вікіпедії міститься цікаве пояснення: «семиденний цикл, пов'язаний зі створенням світу. Бог створив світ за шість днів, сьомий призначив для відпочинку».⁴ Ця давня конструкція, описана в першому розділі Біблії, досі залишається єдиною можливою. Спроба замінити семиденний тиждень на десятиденний під час Французької буржуазної революції потерпіла фіаско. Окрім того, на прикладі підрахунку днів людина вперше на інтуїтивному рівні знайомиться з натуральними числами. Рівень формальності в неї попереду.

«Бог створив перші десять чисел, решта — справа рук людини». Ці слова сказані німецьким математиком Леопольдом Кронекером (1823–1891)⁵. Цікаве зауваження, але ми не можемо з ним погодитись хоча б тому, що вже в

14-му вірші першого розділу Біблії говориться про рік, який налічує понад три сотні днів.

У другому розділі пронумеровані чотири річки, біблійними словами чотири початки, що впадають в одну ріку: перший початок Пішон, другий — Гіхон, третій — Тигр і четвертий — Ефрат (Бут. 2:10–14). Це вже знайомство з поняттям цілого та його складових⁶.

У четвертому розділі знаходимо поняття множення: «...і як буде усемеро пімщений Каїн, то Ламех у сімдесятеро й семеро!» (Бут. 4:24).

Для сучасної людини множення на сім чи на сімдесят сім — це прості і звичні речі. Але ось, уявімо, ми дочитали до 27-ї книги Біблії, Книги пророка Даниїла, і на дев'ятому розділі всі наші математичні знання стають безсилими. Без знання історії, без довіри Богові ми зможемо хіба що виконати ті чи інші арифметичні дії, але не розумітимемо значення отриманих чисел (відповідні розрахунки наведено нижче). Тут знову вступає в силу Божо мудрість. Даниїл хотів розібратися з числом у 70 років «для руїн Єрусалима» (Дан. 9:2), і він таки отримав від Бога пояснення.

Штучна ізолюваність сучасних наук від надприродної складової — це біда наукової спільноти, шлях у нікуди. «Якщо математичні істини, так само як істини в будь-яких сферах знань, є частиною божественної істини, то, щоб зрозуміти їх до кінця, треба мати духовну проникливість. Це не означає, що невідроджена людина не може зрозуміти математики; це означає, скоріше, що її розуміння не повне; вона не до кінця розуміє, чому істини саме такі, які вони є. Вона не визнає існування Творця впорядкованого Всесвіту, який може бути описаний математичними виразами».⁷ І приклад із пророком Даниїлом яскраво це ілюструє.

А ось ще одна надзвичайно цікава й несподівана математична ілюстрація, яку відкрив Чак Мюслер, американський математик.

¹ <https://uk.wikipedia.org/wiki/Число>

² Клейн Ф. Элементарная математика с точки зрения высшей. В 2-х томах. Т. 1. Арифметика. Алгебра. Анализ. М.: Наука. Гл. ред. физ.-мат. лит., 1987. С. 26.

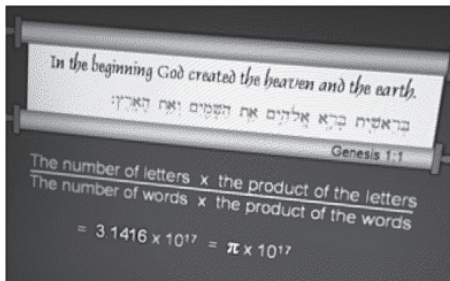
³ Будь-яка наука базується на вірі в ті чи інші припущення, які неможливо довести.

⁴ <https://uk.wikipedia.org/wiki/Тиждень>

⁵ Енріке Грасіан. Прості числа. Довга дорога до безкінечності. М.: Де Агостіні, 2014. С. 9.

⁶ Рут Хейкок. Науки про природу. Математика. К.: МАХШ, 1995. С.115.

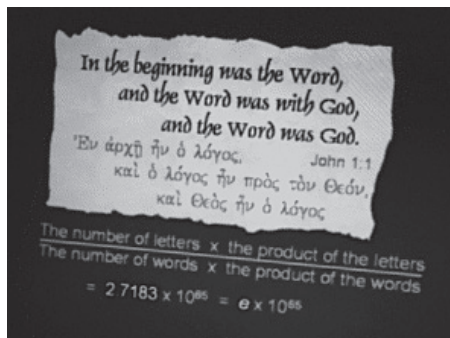
⁷ Там само, с.116.

Мал. 1.

У єврейській культурі кожна буква мала своє число. Відтак і кожне слово тексту Бут. 1:1 мало своє число. Підставивши відповідні числа в наведену формулу, отримуємо $\pi \cdot 10^{17}$. Аналогічно з текстом Ів. 1:1, отримуємо $e \cdot 10^{65}$.

Найраніші писемні згадки про наближені значення числа π датуються майже 1900 роком до нашої ери: це $256/81 \approx 3.160$ (Єгипет) і $25/8 = 3.125$ (Вавилон), обидва в межах 1 % істинного значення⁸. Число e з'явився в математиці не раніше XVII століття. Бачимо, що й у цих випадках авторство належить Богові.

Мал. 2.

Звісно, числа нерозривно пов'язані з людськими потребами рахувати, упорядковувати, вимірювати, порівнювати, малювати, кодувати, шифрувати, програмувати. Список далеко не повний. Але найперше числа потрібні були Богові для проектування Всесвіту.

Візьміть звичайну соснову шишку — у ній приховані два числа з ряду Фібоначчі: 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, ..., у якому кожне наступне число утворюється додаванням двох попередніх чисел. Число 8 — це кількість спіралей, які утворюють лусочки шишки за годинниковою стрілкою, а число 13 — це кількість спіралей проти годинникової стрілки. І так — у кожній шишці.

Так само організовані суцвіття соняшника, ананаса, кактуса. Порядок розташування листя в рослин також відповідає числовому ряду Фібоначчі. Спіраль ДНК, спіральні галактики — це все прояви Божого задуму. Справді, «запитай хоч худобу і навчить тебе, і птаство небесне й тобі розповість. Або говори до землі — й вона вивчить тебе,

і розкажуть тобі риби морські» (Йов. 12:7–8). В унісон Божому Слову закликає й російський математик Микола Лобачевський (1792–1856): «...облиште марну працю, намагаючись дістати лише з одного розуму всю мудрість: запитуйте природу, вона зберігає всі істини і на питання ваші буде відповідати вам неодмінно...»⁹

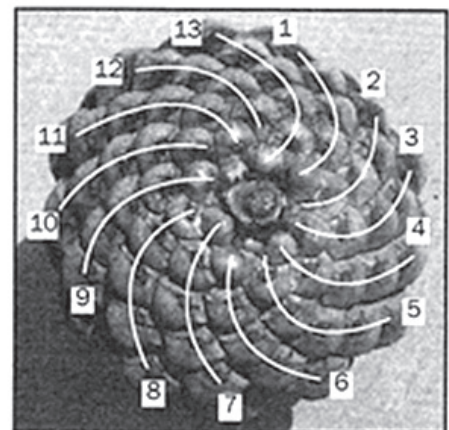
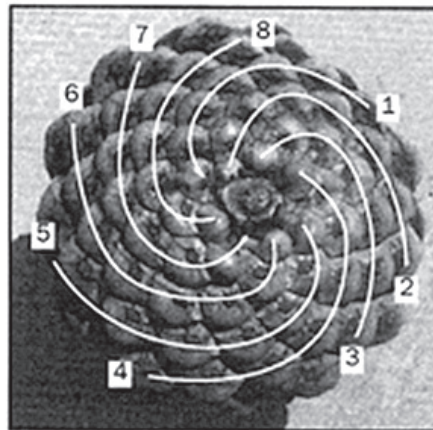
Запитаймо, наприклад, одиночних ос: як їм вдається рахувати гусінь точно по 5, 12 або 24, яких вони залишають поряд зі своїми яйцями як їжу для майбутніх личинок?¹⁰ Далі наведемо досить великий уривок із указаної книги: «У ос роду *Eumenes* ми зустрічаємо ще більш дивовижні приклади. Оса знає, яка особина вилупиться із відкладеного яйця: чоловіча чи жіноча. Неясно, як їй вдається визначити стать майбутнього потомства, оскільки нірки, у яких вона відкладає яйця, абсолютно однакові. Але найдивовижнішим є те, що оса залишає п'ять гусеничок поряд із яйцем чоловічої статі і десять — поряд із яйцем жіночої статі. Причина такої відмінності в тому, що жіночі особини виростають до набагато більших розмірів, ніж чоловічі.

Для ілюстрації існування в природі більш складних понять, таких як прості числа, можна навести цікавий приклад деяких видів так званих періодичних цикад, а саме *Magicicada septendecim* і *Magicicada tredecim*. Назви видів *septendecim* і *tredecim* означають відповідно 17- і 13-літній життєві цикли

ється, що ці формули розумніші за нас, розумніші навіть за самого автора, що вони дають нам більше, ніж ми в них спочатку заклали». Його не залишало в спокої питання, чи існують числа самі собою, поза людським розумом.¹¹ І ось ці комахи, що неймовірним способом уміють рахувати, відповідають на його запитання ствердно. Тепер разом із ними й ми можемо сміливо стверджувати: так, числа існують і за межами людського розуму. Тому що людина не є автором чисел, а лише користувачем і відкривачем. Автором чисел є Бог, а ми створені за Його образом і подобою, а тому наділені здатністю розуміти числа, оперувати ними й відкривати Божі закони, описуючи їх числовими виразами.

А тепер послухаймо також німецького фізика, тільки сучасного, лауреата Нобелівської премії, основоположника квантової фізики Макса Планка (1858–1947): «Релігія і наука ніскільки не заперечують одна одну, як це вважалося раніше; навпаки, вони узгоджуються і доповнюють одна одну... Обидві — релігія і природнича наука — вимагають для свого обґрунтування віри в Бога, але для першої (релігії) Бог стоїть на початку, для другої (науки) — у кінці всього мислення. Для релігії Він — фундамент, для науки — вінець розроблення світогляду»¹².

Розглянемо приклад, наведений у книжці «Інтеграція біблійних істин у шкільну математику».

Мал. 3. «Золотий перетин».

комах». Далі йде детальне пояснення, чому цикадам для їхнього виживання потрібні саме прості числа. Ми його опустимо.

Німецький фізик Генріх Рудольф Герц (1857–1894) говорив: «Хіба можна не пережити такого відчуття, начебто математичні формули живуть власним життям, мають власний розум? Зда-

Спроба розв'язати головокрутки Даниїла

У навколобіблійній літературі, на численних вебсторінках міститься чимало пояснень пророцтва Даниїла щодо 70-ти років-тижнів. Наведемо ці дивовижні біблійні слова.

¹¹ Енріке Грасіан. Прості числа. Довга дорога до безкінечності. М.: Де Агостіні, 2014. С. 17.

¹² Головін С. Всесвітній потоп. Міф, легенда чи реальність? Популярне введення в біблійний катастрофізм. Сімферополь: Християнський науково-апологетичний центр, 2003. С.7.

⁸ https://uk.wikipedia.org/wiki/Число_pi

⁹ Михайленко В. Є., Кашченко О. В. Основи біодизайну: навч. посіб. К.: Каравелла, 2011. С. 4.

¹⁰ Енріке Грасіан. Прості числа. Довга дорога до безкінечності. М.: Де Агостіні, 2014. С. 19.

«Сімдесят років-тижнів призначено для твого народу та для міста твоєї святині, аж поки переступ буде докінчений, і міра гріха буде повна, аж поки вина буде спокутувана, і вічна правда приведена, аж поки будуть potwierdжені видіння й пророк, і щоб помазати Святее Святих. Та знай і розумій: від виходу наказу, щоб вернути Ізраїля й збудувати Єрусалим, аж до Владики Месії **сім** тижнів та **шістдесят і два** тижні. І вернеться народ, і відбудований буде майдан і вулиця, і то буде за тяжкого часу. І по тих шестидесятьох і двох тижнях буде погублений Месія, хоч не буде на Ньому вини. А це місто й святиню знищить народ володаря, що прийде, а кінець його у повідді. І аж до кінця буде війна, гострі спустошення. І Він зміцнить заповіта для багатьох за **один** тиждень, а за **півтижня** припинить жертву та жертву хлібну. І на святиню прийде гидота спустошення, поки знищення й рішучий суд кари не вилється на спустошителя» (Дан. 9:24–27).

Ці слова були сказані Даниїлові з певною метою, а саме: «щоб умудрити тебе в розумінні... приглянися до цього слова» (Дан. 9:22–23). Хто із нас може зрозуміти їх і безпомилково все поразувати? Це справді непросто, але все ж ми спробуємо розв'язати цю Даниїлову головокрутку.

Для сучасних людей звично групувати роки десятиліттями. Для Божого ж народу — євреїв — звичним було групування по сім років: на основі семіричного суботнього циклу, за велінням Бога (Лев. 25:1–7). Тому «сімдесят років-тижнів» — це 70 разів по 7 років. Отже, маємо першу дію:

$$1) 70 \cdot 7 = 490 \text{ (років)}.$$

На мал. 4 зображені ці 490 років, а також проілюстровані подальші дії.

Тепер потрібно встановити рік виходу наказу про повернення Ізраїлю та відбудову Єрусалима. Але історики й досі не дійшли згоди щодо цієї дати — це має бути або 445 рік до н. е., або 455 рік, або 457. А от із роком «погублення Месії» розбіжностей менше: «Ісус Христос помер у п'ятницю, 3 квітня 33 року н. е., вважають американські та німецькі геологи»¹³. Цю ж дату наводить і український астроном Юрій Єфімов¹⁴. Тому за відправну точку візьмемо саме 33-й рік.

Пророчий хронологічний відрізок у 490 років складається з трьох частин, остання з яких поділена навпіл:

$$70 = 7 + 62 + 1 = 7 + 62 + 0,5 + 0,5 \text{ (років-тижнів)}.$$

Виразимо це в звичайних роках:

- 2) $7 \cdot 7 = 49$ (років) — перша частина;
 - 3) $62 \cdot 7 = 434$ (років) — друга частина;
 - 4) $0,5 \cdot 7 = 3,5$ (роки) — половина третьої частини;
- $$490 = 49 + 434 + 7 = 49 + 434 + 3,5 + 3,5 \text{ (років)}.$$

«І по тих шестидесятьох і двох тижнях буде погублений Месія» (Дан. 9:26). Якого ж саме року це сталося?

Далі маємо уточнення: «І Він зміцнить заповіта для багатьох за один тиждень, а за півтижня припинить жертву та жертву хлібну» (Дан. 9:27). Бачимо, що час смерті Месії настав після закінчення 62-х років-тижнів і відповідає останній частині пророчого хронологічного відрізка, першій його половині. Навесні 33 року н. е. Ісус Христос помер на хресті. Таким чином Він поклав кінець старозавітній системі жертвоприношень. Він Сам став останньою Жертвою.

Тепер, коли ми зіставили пророчий час погублення Месії з історичним, який уже відбувся, рушімо у зворотному напрямі. Спочатку перемістимося на 3,5 року назад, коли Христос саме вийшов на служіння й почав проповідувати:

- 5) $33 - 3,5 = 29$ (рік) — осінь 29 року н. е.

Саме тоді Христос говорив: «Збулися часи» (Мк. 1:14). Далі перемістимося на 62 роки-тижні або 434 роки назад:

- 6) $29 - 434 = 406$ (рік) — 406 рік до н. е., бо нульовий рік між ерами відсутній.

Таким чином ми опиняємося в 406 році до н. е. Це час, коли Єрусалим було відбудовано: «І вернеться народ, і відбудований буде майдан і вулиця, і то буде за тяжкого часу» (Дан. 9:25). Тепер потрібно переміститися ще на 7 років-тижнів або 49 років назад:

- 7) $406 + 49 = 455$ (рік до н. е.).

Отже, 455 рік до н. е. — рік виходу наказу царя Артаксеркса про відбудову Єрусалима (за умови врахування помилки Діонісія Малого, якої він

припустився, вираховуючи рік народження Ісуса Христа¹⁵. Тому ми й назвали запропоноване розв'язання спробою — однією з дуже багатьох.

З більшою частиною від 490 років, а саме з першими 486-ма з половиною роками ми, схоже, розібралися. Залишилося розглянути ще останні 3,5 року. Додаймо їх до року розп'яття Ісуса Христа:

- 8) $33 + 3,5 = 36$ (рік н. е.) — кінець 70 пророчих років-тижнів.

Це той час, протягом якого зміцнівся «заповіт для багатьох». Одні євреї стали християнами, утворивши собою Тіло Христа — Церкву, а інші так і не прийняли Його як обіцяного Месію.

Трагічно закінчується це пророцтво: і храм, і місто будуть зруйновані. Так і сталося. 70 року н. е. римська армія на чолі з полководцем Титом повністю зруйнувала Єрусалим і спалила храм: «А це місто й святиню знищить народ володаря, що прийде» (Дан. 9:26).

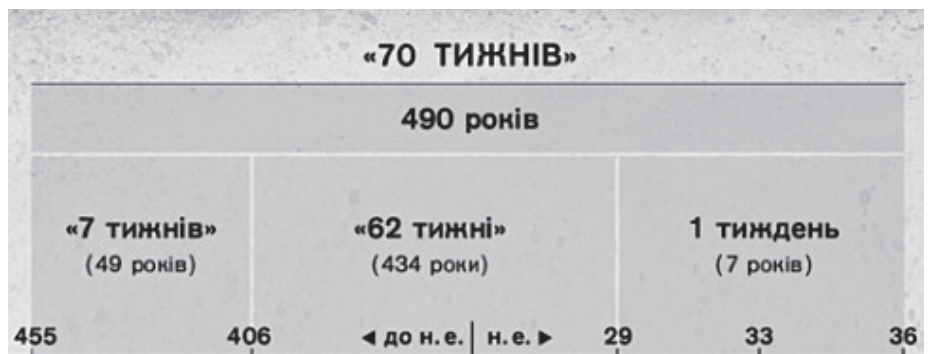
Так закінчуються роздуми-розрахунки автора.

Звідкіля взяли числа, які існують за межами людського розуму, ми тепер знаємо. Ще знаємо, що Автором чисел є Бог, Який і наділив людей здатністю відкривати Божі закони, описуючи їх за допомогою чисел. Отож можна впевнено братися за навчання дітей.

Алла Кириченко,
учитель математики, інформатики
та християнської етики
НВК ім. В. Чорновола,
м. Южне, Одеська обл.

¹⁵ Єфімов Ю. Віфлеємська зірка. Огляд. Сімферополь: ДІАЙП, 2009. С. 7.

Мал. 4.

¹³ <https://ukurier.gov.ua/uk/news/vcheni-viznachili-datu-i-rik-rozpyatya-isusa-hrisi/>

¹⁴ Єфімов Ю. Віфлеємська зірка. Огляд. Сімферополь: ДІАЙП, 2009. С. 50.

ПРО ЦАРСТВО НЕБЕСНЕ В ШКІЛЬНИХ ПРЕДМЕТАХ: НАВІЩО І ЯК?

Якщо ви, як і багато інших християн, викладаєте такі предмети як математика, література, фізкультура чи праця, іноді у вас може виникати питання: чи не помилилися ви, вибравши сферу викладання? Адже по-справжньому духовна людина мала б викладати Біблію, християнську етику чи історію Церкви. З іншого боку, є чимало випадків, коли ви інтуїтивно відчуваєте, що, оскільки це безпосередньо стосується Божого творіння, академічний предмет, який ви викладаєте, безумовно важливий для Бога. Зрештою, навіщо Йому створювати всі видимі й невидимі аспекти Всесвіту, які вивчає ваша дисципліна, а також усі інші, такі як біологія, географія, історія, мистецтво та фізика, якщо насправді Йому це байдуже? Навіщо Йому давати людям різні здібності, таланти й інтереси, необхідні для їх дослідження, розуміння та розвитку? Чому Він дарував вам таке задоволення і радість у викладанні вашого предмета? І чому на самому початку, подивившись на все, що створив, Господь засвідчив, що «вельми добре воно», а відтак продовжує підтримувати все в цьому творінні донині, якщо воно не було насправду гарним і гідним вивчення й викладання прийдешньому поколінню?

Перелік запитань можна продовжувати, але однозначна відповідь на кожне з них та, що творіння важливе і Йому не байдуже. А те, чого і як ви навчаєте щодо аспектів творіння у вашій дисципліні, не лише важливо для Бога й приносить Йому радість, але й особливо гарно вписується в Його загальну мету — звістити Царство Небесне тут, на землі. Якщо ви робите це для здійснення Його «волі на землі, як на небі», ваше викладання буде дуже важливою складовою проповіді Царства Небесного (також названого Царством Божим Ісусом і авторами Євангелій, наприклад, див. Мт. 19). Простіше кажучи, це Царство передбачає поступове відновлення початкових намірів Суверенного Правителя, щоб Його воля виконувалася як у людях, так і у світі, який Він створив для них. Правління Бога та Його мета для людини на землі — це біблійні вчення, вплетені в канву Біблії. Вони — основне тло або контекст біблійної історії, що розгортається від Книги Буття до Об'явлення. Важливо, щоб ми розуміли, що таке Царство Небесне, що його найглибші корені сягають створення світу, що воно було офіційно встановлено під час першого приходу Ісуса, зараз перебуває в процесі розбудови й буде завершено лише тоді, коли спуститься з небес на оновлену землю у вигляді Нового Єрусалима, де викуплені житимуть і царюватимуть із Богом навіки.

Розпочнімо цей короткий огляд Царства Божого з пояснення двох основних понять, тісно пов'язаних із його розумінням більшістю людей. Це поняття «духовного» і «світського» (або «секулярного»). Особливо важливо усвідомлювати, що Біблія розуміє під сло-

вом «духовний», тому що це визначає ставлення християн, зокрема вчителів, які безпосередньо впливають на формування світогляду інших, практично до всіх життєвих аспектів на землі, а саме: соціальних інститутів, науки, культури, освіти тощо та їхньої ролі в Царстві Небесному.

Навчання в школі — це «духовне» чи «світське» заняття?

Через недостатнє розуміння й «недбале» богослов'я, які переслідували Церкву протягом століть, багато віруючих досі поділяють реальність на «духовну» й «світську» в такий спосіб, який має більше спільного з дуалістичним аспектом стародавньої язичницької концепції, названої гностицизмом, аніж зі вченням Біблії. Дуалістичний аспект гностицизму був гострою проблемою в деяких новозавітних церквах, і хоча апостоли Іван і Павло спростовували його у своїх посланнях, він усе ще наявний сьогодні, принаймні, у популярних теологічних припущеннях багатьох людей про те, як визначати духовне й світське і який стосунок вони мають до життя. Згідно з сучасною гностично-християнською версією цього погляду на реальність, є досконала вища сфера, яку називають «духовною», а під нею розміщена нижча недосконала сфера, яку називають «світською» або «секулярною», причому кожна сфера має зовсім інші компоненти. Згідно з цим поглядом — Бога насправді цікавить лише «духовна» сфера, яку багато хто сьогодні обмежує Церквою, богослов'ям і мо-

раллю. Завдання кожного християнина — уникати якомога більшої кількості речей із другої, тобто «світської», сфери, яка, відповідно до найбільш крайніх форм цього погляду, передбачає практично все інше в житті. І якщо неможливо цілком уникнути світської сфери, то, принаймні, християнин не повинен надавати їй особливого значення. Саме таке розуміння зумовило той факт, що так мало християн намагаються принести Боже світло в різні сфери життя за межами церковних програм, і тому вони не сприймають серйозно сферу освіти, яка переважно займається так званими «світськими» проблемами, які, на думку багатьох, не належать Богові й не мають до Нього ніякого стосунку.

Професор Альберт Волтерс, автор книги «Оновлене творіння», допомагає нам зрозуміти, наскільки ми, християни, можемо помилятися в наших успадкованих хибних припущеннях щодо Царства Божого, особливо щодо природи та взаємодії «духовного» й «світського», які так тісно з ним пов'язані. Він і багато інших закликають нас подумати про те, що насправді говорить про ці речі весь контекст Біблії: замість двох окремих і протилежних сфер, кожна з яких містить унікальні аспекти реальності й людського життя, Біблія розглядає кожний аспект життя таким, що перебуває в стані війни з двома режимами, що претендують на володіння ним. Кожний режим намагається витіснити інший — із сімейного життя, політики, бізнесу, мистецтва, освіти, журналістики тощо (див. Схема 1).

Поле битви, згідно з біблійним ученням, є всюди, але також і скрізь є можливість Божої перемоги. Фактично,

остаточна перемога Божого «режиму» забезпечена, хоча в короткостроковій перспективі боротьба в кожному аспекті життя може бути запеклою, доки Господь не повернеться, щоб проголосити останню й завершальну стадію Свого Царства — «Новий Єрусалим», який, згідно з Біблією, буде не на небі, а на землі! Це може стати сюрпризом для тих, хто не прочитав Біблії до кінця й у кого склалося враження, що вони проведуть вічність десь над хмарами, а не на небесній «новій землі» (оновленій землі), про яку написано в Біблії. Але поки що одне з наших основних завдань як віруючих — це співпраця з Богом у встановленні Його Царства тут і зараз у міру наших, даних Богом здібностей, навчаючи цього, моделюючи це й, урешті-решт, протистоячи безплідним зусиллям перемогти Ісуса. Ми ніколи не повинні капітулювати в жодному аспекті життя, оскільки, як сказав відомий голландський теолог і політик Авраам Кайпер: «Жодна частина нашого ментального світу не має бути ізольована від решти, і в усій сфері людського існування немає жодного квадратного дюйма, над яким Христос, володар усього, не вигукнув би: «Мій!»»

Роль Царства Небесного у «Великій історії Бога»: значення для навчання

Якщо говорити про концепцію Царство Божого, то неправильно буде сказати, що воно розпочалося із земного служіння Ісуса. Воно має глибокі корені в Старому Завіті, насправді воно започатковане в самій історії Створення. Від самого початку, згідно із задумом Бога, Він мав бути визнаним Творцем усього й суверенним Правителем над усіма аспектами творіння. Чоловіки й жінки мали бути Його управителями, які в цілковитому й добровільному послушності будуть співпрацювати з Ним, щоб здійснити Його досконалий план усього й принести Йому хвалу, якої Він заслуговує. Чинячи так, людина стала б отримувачем незчисленних благословень, серед яких право поклонятися Богові й спілкуватися з Ним, а також влада над Його творінням, аби плекати його, розкриваючи весь його прихований потенціал, що ще більше примножить Божу славу. У світлі цього ми можемо думати про новозавітний термін «Царство Боже» як про оновлений план нашого Творця з відновлення й «перезавантаження» (використовуючи сучасний термін) того самого плану, який Він ініціював у Створенні світу. Формально це Царство було встановлено

Царство Боже (сфера «священного»)	церква	Світ (сфера «секулярного», гріховного)
	сім'я	
	політика	
	бізнес	
	мистецтво	
	освіта	
	журналістика	
	мислення	
	емоції	
	рослини і тварини	
	нежива матерія	

Ісусом під час Його земного служіння, яке триває й зараз за допомогою тих, кого Він викупив, і одного разу зійде видимо на нову землю у своїй останній доскональній стадії, перейменованій у «Новий Єрусалим».

Істина й краса цього стає найбільш очевидною, коли ми з висоти пташиного польоту подивимося на основний план або сюжетну лінію Біблії. Більшість із нас не звикла до цього, тому що зазвичай ми читаємо Біблію, зосереджуючись на деталях. Ми вишукуємо значущі перлини, потенційні застосування в книгах, посланнях, розділах, пропозиціях і фразах Біблії. Ми вивчаємо використання слів, понять і тем, а також історичні особистості й періоди тощо. Усе це, звичайно, добре й правильно, але занадто часто саме через цей «мікроскопічний» підхід ми цілковито втрачаємо те, що потрібно бачити прямо на поверхні або з «телескопічного» погляду. Інакше кажучи, ми не зауважуємо величчю краси й значення «лісу, тому що фокусуємося на дереві». Ми так старанно концентруємося на деталях, що не беремо до уваги важливі моменти — загальний напрям, траєкторію історії, тобто спосіб, у який Бог виконує Свій початковий план, незважаючи на непослух людини. З цієї причини багато богословів радять нам завжди зосереджувати увагу на загальній картині того, що лежить в основі всієї Біблії. Вони називають це «метарозповіддю» або просто «Великою історією Бога». Це не вигадка, а найправдивіша з будь-коли розказаних історій, історія, яка надає сенс, напрям і допомагає нам тлумачити все інше в Біблії. Кульмінація цієї історії — смерть і воскресіння Христа. На цьому заснована вся історія людства. Але повна історія більша, ніж цей аспект, і ця повна історія ставить усе людське життя, і освіту також, у передбачувану перспективу. Основна сюжетна лінія Біблії складається лише з трьох частин, які легко запам'ятати: Створення — Гріхопадіння — Викуплення/Відновлення (іноді кажуть Творіння — Падіння — Викуплення/Виконан-

ня/Відновлення). Хоча на перший погляд здається, що в цих словах для більшості віруючих немає нічого нового, у цій історії є кілька моментів, які варто підкреслити, тому що вони мають глибоке значення й можуть змінити наше розуміння людського життя, Церкви, соціальних інститутів, нашої ролі як окремих осіб і професіоналів, особливо шкільних учителів.

Створення. Про цю частину Великої історії Бога можна говорити дуже багато, але тут ми зосередимося лише на одному — меті, заради якої було створено людину. Ця мета була відкрита Самим Творцем відразу після того, як Він створив Адама і Єву. Ось відомий текст із Книги Буття, якому приділяється надто мало уваги. Проте в ньому ми знаходимо Божий задум для людини, а також перші кроки людини на шляху до цієї мети:

«І поблагословив їх Бог, і сказав Бог до них: «Плодіться й розмножуйтеся, і наповняйте землю, оволодійте нею, і пануйте над морськими рибами, і над птаством небесним, і над кожним плазуючим живим на землі!» (Бут. 1:28).

На жаль, багато-хто не розуміє, що в цих простих словах, які, на перший погляд, стосуються лише Адама, насправді передана воля й мета Бога для всього людства, для всього творіння, для всього життя на Землі. Його воля стосується не лише тварин, риб, птахів і плазунів. Ці слова символізують УСЕ творіння! Тому уривок із Книги Буття 1:28 теологи називають «культурною місією» і основною метою життя людини — заселити землю й панувати над усім видимим і невидимим творінням.

Це «матеріал», з якого складається людська культура і якого навчають учителі.

Нам вдалося достатньо добре заселити Землю, але що насправді означає «панування»? Та ж сама Книга Буття дає нам хорошу підказку. Почнемо з того, що панування передбачає делегування Богом повноважень, які дають людині відчуття власності, оскільки в ньому говориться:

«І вчинив Господь Бог із землі всю польову звірину, і все птаство небесне, і до Адама привів, щоб побачити, як він їх кликатиме. А все, як покличе Адам до них, до живої душі — воно ймення йому» (Бут. 2:19)

Бог не лише дозволив чоловікові називати всіх тварин (основи зоології?), але тільки-но він це зробив, Бог Сам назвав їх так. Бог міг би дати Адамові список, і Він міг би Сам розвинути весь потенціал творіння, але Він вирішив делегувати цю честь людині. Те, що Адам назвав тварин, було початком панування людини й плеканням того, що створив Бог. Це був початок людської культури, і в Божих очах створення культури було хорошим початком. Для того щоб людина могла жити у створеному світі й поширюватися планетою, їй самій треба було створити низку «речей», які всі підпадають під категорію культури, наприклад, одяг, інструменти, транспорт, засоби зв'язку й обчислювань, способи навчити прийдешнє покоління тощо. Людина не могла підкорятися Богові на практиці, доки не практикувала того, що Бог робив — творив. Різниця в тому, що Бог творив і творить із нічого (*ex nihilo*), людина ж творить із того, що створив Бог. Людина може лише розкрити або розвинути потенціал, уже закладений у творінні.

Бог ніколи не мав наміру, щоб людина залишалася на одному місці й зберігала сад у тому вигляді, у якому його застала. Він призначив людині культивувати сад, а також усі місця, суспільства й культури, які неминуче будуть розвиватися з часом, якщо вони підкорятимуться Божим заповідям, щоб розмножуватися й поширюватися по світу. Звичайно, багато що змінилося через гріх, але навіть після потопа Бог повторив ту саму заповідь, яку Він дав Адамові — і вона все ще передбачає панування й розвиток Його творіння. Ворог не завадить здійсненню Божого плану. Якщо ви не впевнені, прочитайте Книгу Об'явлення, і ви побачите, що Сам Бог переміг усіх і виконав Свій власний план, але не в саду, а в місті-саду (у Новому Єрусалимі). Звичайно, місто — це місце, де людська культура найбільше виявляється в усьому своєму розмаїтті. Можна довго розвивати цю тему, але перейдемо до другої частини Великої історії Бога.

Гріхопадіння. Ця частина Великої історії Бога не менш важлива, оскільки вона тимчасово змінила виконання початкового Божого плану для людини. Віруючі багато писали про гріх протягом століть, і сама Біблія дає чимало описів гріха та його наслідків. Єдине, що ми хотіли б тут підкреслити, це те,

що гріх людини не зруйнував у ній образ Божий, а зіпсував і спотворив його. Людину можна викупити, бо образ Божий залишається в ній, незалежно від того, наскільки вона грішна, хоча вона відчайдушно потребує викуплення й оновлення через виправдання й освячення, що досягається через спасіння, яке можливе лише в Ісусі Христі. Так само гріх не зруйнував і не заперечив важливості решти творіння. Швидше, це призвело до його спотворення в такий спосіб, який ми ще до кінця не розуміємо. Але очевидно, що це не зовсім те, що задумав Бог, про що свідчать зло й страждання, які ми бачимо в природі, — усе це, звичайно ж, спричинене прокляттям природи, яке стало наслідком людського гріха.

Викуплення — це грандіозна частина історії, як за глибиною, так і за своїм застосуванням, але тут ми зазначимо лише те, що право й сила для викуплення, яких Ісус досягнув через смерть на хресті, були призначені насамперед для викуплення людських істот — не лише їхньої душі, але і їхнього тіла через їхнє воскресіння в майбутньому в оновленому вигляді. По-друге, це було призначено для викуплення всього творіння, ураженого гріхом. Ми знаємо це завдяки тому, що говорить нам Біблія: Рим. 8:22–23, Іс. 65:17, 2 Петр. 3:13.

Царство Боже з його акцентом на приведення всіх аспектів життя у відповідність із волею Бога означає вести духовну війну з гріхом у всіх його виявах. Це війна, яка, з одного боку, уже виграна завдяки смерті й воскресінню Ісуса Христа, але, як і остаточна перемога в будь-якій масштабній війні, завжди є період, подібний до того, який ми переживаємо сьогодні, коли ворог не здається, усе ще заважає, і з ним треба постійно боротися. Але одного разу цілковита перемога стане очевидною для всіх, навіть для ворога, як і остаточне відновлення всього й повне виконання початкового Божого плану у вигляді Нового Єрусалима.

Як усе це стосується освіти?

Цей біблійний підхід має важливі наслідки для освіти в розумінні конкурентних заяв про реальність Великої історії Бога і Царства Божого. По-перше, навіть побіжного погляду на мету освіти в багатьох національних системах освіти достатньо, щоб зрозуміти, що Бога або відкрито заперечують, або тонко висміюють, або, що ще гірше, цілковито ігнорують і таким чином роблять віру в Бога неактуальною для сучасного життя в розумах людей.

Для віруючої людини освітні цілі мають передбачати **інтелектуальний розвиток** щодо розуміння Творця всіх видимих і невидимих частин творіння, яке вивчається в кожній академічній дисципліні. Це природні місця для обговорення того, що творіння відкриває про природу й характер Творця, нашу роль як управителів творіння і як співтворців у розвитку прихованого потенціалу створеного світу й людського суспільства. Християнські підходи до освіти мають на меті допомагати дітям формувати чіткий біблійний світогляд з усіма його основними компонентами як частину їхнього інтелектуального розвитку. Важливою частиною цього, пов'язаного з навчанням, є той факт, що творіння демонструє єдність багатьох взаємопов'язаних аспектів. Наприклад, є теологічні й етичні аспекти математики, яких необхідно вчити, щоб мати повне розуміння Божої волі щодо використання математики «на землі, як на небі». Те ж саме можна сказати про всі академічні дисципліни й аспекти життя, що обговорюються і вивчаються в школі.

По-друге, **особистісний аспект освіти** має визначатися біблійними цінностями й християнським поглядом на характер. Любов до Бога й до ближнього, зростання у вірі, надії та любові, готовність узяти на себе відповідальність мають бути першими в списку при плануванні навчальної програми й стратегії викладання не лише на уроках Біблії чи християнської етики, але й у контексті кожного шкільного предмета, тому що це саме той контекст, де християнський характер має бути застосований і прожитий.

По-третє, навчання дітей того, що **хороші взаємовідносини** необхідні як для людського процвітання, так і для догодження Богові, також має бути важливою освітньою метою.

Нарешті, дуже важливо заохочувати **методи навчання**, які треба формувати на основі світогляду й цінностей християнського вчителя, оскільки вони доповнюють і поліпшують християнський інтелектуальний розвиток учнів, формування характеру й розвиток здорових стосунків. Це найкраще відбувається, коли сам учитель — духовно відроджена людина, наділена повноваженнями Господнього Духа в процесі християнського учнівства, здатна моделювати християнське мислення й характер, що може продемонструвати те, як християнський світогляд і система цінностей співвідносяться з усіма знаннями й усіма аспектами життя.

Як приклад такого застосування, пропонуємо ідеї до уроків з фізики в середній школі (див. Схема 2).

На закінчення варто додати, що все вищевикладене є лише коротким оглядом Царства Небесного і його значення для життя на землі загалом і сфери освіти зокрема. Якщо ви бажаєте більше дізнатися про їх конкретні застосування під час викладання в школі, радимо скористатися багатими ресурсами, які надає Міжнародний альянс для розвитку християнської освіти (МАРХО) — marxo.org.

Вони допоможуть творчому вчителю упродовж вивчення всієї теми органічно інтегрувати біблійне розуміння

світу в академічний зміст свого предмету.

Основні ресурси МАРХО для викладання по-християнськи:

- Дистанційний курс «Навчання по-християнськи 4+» для педагогів
- Моделі для інтеграції елементів біблійного світогляду в шкільні предмети
- Вебсайт «А що якщо...?» — приклади уроків з багатьох предметів
- Вебсайт «Віра і наука в класі» — приклади уроків предметів природничого циклу

- Публікації МАРХО — книги, посібники
- Сайт МАРХО — статті, інформація, де ви легко знайдете дуже багато корисного й цікавого.

Реймонд Ле Клер,
голова Ради МАРХО; філолог,
спеціаліст із міжкультурних
комунікацій; з 1994 р.
працює в Україні у сфері
християнської
освіти

Схема 2

Предмет: Фізика

Тема: Закони динаміки

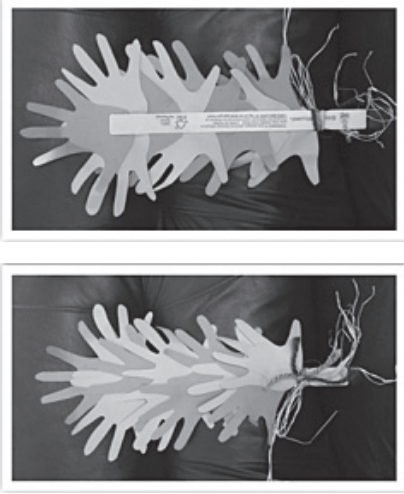
Клас 10

Запитання до біблійного світогляду			
Який задум Бога стосовно законів? (Навіщо Бог створив закони?) • Бог — Творець і Управитель усього; • Бог створив Усесвіт і заклав закони його існування; • Бог установив порядок і надав чинності всім законам; • закони діють завжди для блага всього створеного; • Бог дозволив людям відкрити й застосовувати закони; • порушення законів спричиняє негативні наслідки.	Як був спотворений Божий задум через непослух людей (гріхопадіння)? • Люди не завжди вивчають і знають закони; • вони не вміють ними користуватися; • порушення законів спричиняє негативні наслідки; • люди намагаються своїм розумом змінити (відкинути) Божі закони.	Чого Бог очікує від нас? • Бог бажає щоб усе творіння підпорядковувалося встановленим Ним законам; • Бог дає можливість людям вивчати взаємодії й відкривати встановлені Ним закони; • виявляти якості, необхідні для наукових досліджень; • зрозуміти, що наукові відкриття не відкидають, а стверджують істину; • визнавати, що порушення законів спричиняє негативні наслідки.	Як учні можуть поглибити розуміння біблійного способу життя і зміцнювати вірність йому? • Зрозуміти свою відповідальність перед Творцем за знання та дотримання встановлених Ним законів; • виявляти якості, необхідні для наукових досліджень; • розуміти, до чого призводить порушення законів, встановлених Богом; • виробляти імунітет до помилок і вміння доводити біблійний погляд на світобудову; • формувати біблійний світогляд.
Формулювання теми	Чого учні мають навчитися в процесі вивчення теми?		
Бог створив Усесвіт і встановив закони його існування, а людина може лише відкривати їх і застосовувати в житті. Цей тематичний блок допомагає учням дізнатися, на які питання відповідає динаміка, вивчити закони динаміки і сформулювати в них уявлення про цілісну систему світу, яка спирається на християнський світогляд. Вони повинні навчитися свідомо підкорятися законам і виробляти навички застосування цих знань для вирішення конкретних завдань.	Знати: 1. знати закони, їх Автор, хто відкрив, як і за яких обставин; 2. які взаємозв'язки встановлюють закони Ньютона, закон Гука і закон всесвітнього тяжіння; 3. знати сфери та межі їх застосування; 4. розуміти наслідки порушення цих законів; 5. знати про життя великих учених (Ісак Ньютон, Роберт Гук).	Уміти: 1. вирішувати конкретні практичні завдання, застосовуючи закони; 2. застосовувати закони в повсякденному житті; 3. аналізувати можливі наслідки порушення або незнання законів; 4. наводити приклади дії законів динаміки в навколишній природі і в техніці; 5. пояснювати причини й наслідки застосування законів.	Розуміти: 1. Цінувати створений Богом світ. 2. Захоплюватися мудрістю Творця, Який усе передбачив для життя на Землі. 3. Розуміти важливість відкриттів учених, які розробили багато техніки і приладів із використанням знань законів динаміки. 4. Дякувати Богові за можливість використання результатів технічного прогресу.

ПАСХАЛЬНИЙ АДВЕНТ

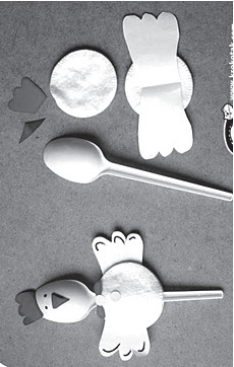
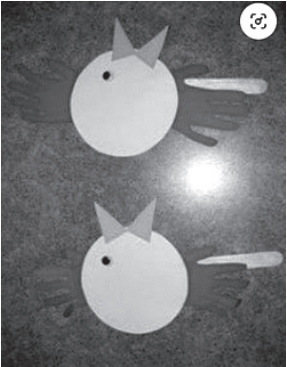
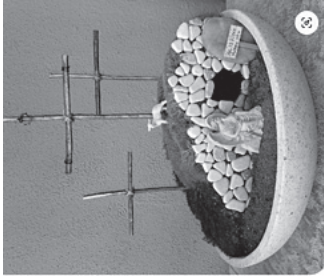
Календар очікування Пасхи для дітей

Підготували вчителі християнської дошкільної студії «Маленька академія» м. Здолбунів Рівненської обл.: Катерина Швора, Олександра Бортнійчук, Валерія Маслова

Тема дня	Закріплення теми дня	Активність	Читання	Закіплення
ПЕРША ПАСХА Зранку діти проходять квест (викисаємо фантазію) і знаходять коробку, у якій лежать підказки про історію з Біблії, яка чекає на них сьогодні. Підказки для дітей: - фігурка ягняти - взуття - пензлик у червоній фарбі (нехай виконає) - египетська піраміда (бремено або зроблена з легу)	Мультифільм Суперника, серія 104 «Відпусти мій народ» Вивчити біблійний вірш: «...наша Пасха, Христос, за нас у жертву принесений» (1 Кор. 5:7) або «Вірою справив він (Моїсей) Пасху й покращення крові, щоб їх не торкнувся той, хто погубив первороджені» (Євр. 11:28) Можна написати текст на такому виробі. 	Вечера Седер Песах і її значення для євреїв Після першої Пасхи ізраїльтяни отримали повеління від Бога святкувати щороку навесні впродовж 8-ми днів і ночей, згадуючи, як Бог вивів їх із рабства. У два перші вечори свята Песах євреї мали особливу вечерю, де кожна страва була для них пам'ятним символом. Розповідаємо про значення (див. Додаток 2) і куштуємо страви (для ознайомлення, не дотримуючись жодних обрядів) Якщо у вас діти лише молодшого віку, можна одягтися (пам'ятаєте, що євреї їли останню вечерю в Єгипті в повній готовності?) і з'їсти з ними мацу (або лаваш), розповідаючи, що це хліб, який можна дуже швидко приготувати (Вик. 12:39). Додатково Спекти з дітьми прісний хліб. Рецепт: https://www.iaincook.ru/showrecipe/8793 https://www.catholicism.com/baked-unleavened-bread-with-kids/	Вихід 12 або відповідна історія з Дитячої Біблії ЗП «пройти повз» (можна спробувати переписати на дошку чи папір)	Запросіть дітей до незвичайної вечері. Побачивши приготовані вами страви, вони безперечно здивуються. Але почнемо із самого початку... Розповідаємо про Першу Пасху (10 кар египетських, остання кара та перше пасхальне ягня)
ТРІУМФАЛЬНИЙ В'ЇЗД ХРИСТА В ЄРУСАЛИМ Підказки для дітей: - пальмове віття - одяг - книга про віслючка - корона	Пісня Співаємо, розмахуючи виготовленими пальмовими гілками: https://www.youtube.com/watch?v=KhtSR8P0Jko Вивчити біблійний вірш: «Осанна Сину Давидову! Благословений, що йде у Господнє ім'я! Осанна на висоті!» (Мт. 21:9) Гра «Непередбачуваний шлях» Вирізати багато кольорових відбитків стоп, розкласти в різних позиціях. Завдання: пройти, повторюючи позицію ніг. 	Виріб «Пальмове віття» Додатково для старших дітей: на кожній вирізаній долоньці написати, яким є Ісус Христос, за що ми його прославляємо. 	Матвія 21:1—11 Марка 11:1—11 Луки 19:29—40 Івана 12:12—19 або відповідна історія з Дитячої Біблії	Історія про віслючка (почати розповідь з оповіді віслючка, який стояв прив'язаний біля дерева, аж тут двоє учнів Ісуса забрали його й повели до Вчителю — так він став свідком пасхальних подій) https://слововчителю.org/rubrik/metodika/svidok-svetskiesmu/voskreseniu/ Розмальовка (див. Додаток 5)

Тема дня	Закріплення	Читання	Активність	Закріплення теми дня
ОЧИЩЕННЯ ХРАМУ Підрозділ для дітей: - Біблія - Вісця - Гроші - Що сказав на батіг	Принести речі, за допомогою яких прибирають удома (ганчірки, віник із совком, пылесос). Коли ми прибираємо вдома? Яким бажавмо бачити свій дім: охайним і чистим чи брудним і знехібнаним? Сьогодні поговоримо про те, як Ісус «прибирає» у Своему домі.	Матвія 21:12–17 Марка 11:15–19 Лука 19: 45–48 або відповідна історія з Дитячої Біблії Цікава інформація: Базар влаштували в тій частині храму, де мали поклонятися язичники (не євреї), але тепер для них не лишилася місця. Ісус бажав, щоб у Його домі, у домі молитви, могли поклонятися всі народи.	Для молодших дітей: добре помити копійки й заховати їх у ємкості з монкою. Попросити дитину знайти всі копійки в групі (порахувати). Для старших дітей: Виріб «Молитовні пальчики» (робимо відбиток ручки, де кожен палець іншого кольору) Великий палець: найближчий до серця — молимося за рідних. Указівний палець: далеко показує — молимося за вчителів Середній палець: найвищий — молимося за священника/пастора і за владу. Безіменний палець: найслабший — молимося за нужденних, хворих Мізничка: найменший — молимося за себе.	Завдання Дати кожній дитині в сім'ї якийсь домашній обов'язок і вчити виконувати його постійно. «Очистити» дім (наприклад, перевернути іграшки чи одяг). Вивчити біблійний вірш: «Дім Мій буде домом молитви» (Мт. 21:13). Експеримент Підготувати три склянки: (1) з відбілювачем, (2) з водою й кількома краплями йоду, (3) з водою. Наше серце може очистити лише Ісус. https://www.youtube.com/watch?v=sc3-Vmmt9w0
ВІДОВИНА ЛЕПТА Підрозділ для дітей: - Гаманець із двома монетками - Скорбничка	Принести скорбничку і кілька монет. Згадати час матеріального служіння у церкві. Навіщо ми жертвуємо кошти? Дати одній дитині одну цукерку, а іншій — три. Попросити віддати по одній для тата/бабусі. Чи легко було віддавати одну цукерку? Сьогодні ми дізнаємося про жінку, яка дала незначну жертву, але при цьому дала більше, ніж багатії, що давали від надлишку.	Марка 12:41–44 Лука 21:1–4 або відповідна історія з Дитячої Біблії	Для молодших дітей: Спробувати заштрихувати копійки. Для старших дітей: Просимо дитину самостійно прочитати історію і вписати в пропуски потрібні слова з рамочки (див. Додаток 3).	Завдання • послужити літній людині, купивши для неї продукти; • віднести пожертву в церкву; Вивчити біблійний вірш: «Бог любить того, хто з родістю дає» (2 Кор. 9:7б) Подивитися епізоди з фільму «Ісус»: https://www.youtube.com/watch?v=15yF66dXU; https://www.youtube.com/watch?v=W00RJSwk6A Виріб «Гаманець» (можли виготовити з фетру, фоамірану або й паперу)

Тема дня	Зацікавлення	Читання	Активність	Закріплення теми дня
ОСТАННЯ ВЕЧЕРЯ, ІСУС МИЄ НОГИ УЧНЯМ Підказки для дітей: • корона • рушник • хліб/лаваш • упаковка соку	Можна з'явитися перед дітьми в короні. Що означає цей головний убір? Хто його носить? Показати картинку із зображеннями царів і попросити дитину вказати на кожний із них царя. Попросити дитину пояснити, чому вона вказала саме на того чи іншого чоловіка? Що ми знаємо про царів та їхні звички? Яких іще царів ти знаєш? (Допомогти дитині назвати Ісуса.) Сьогодні ми поговоримо про те, як Ісус робив дещо зовсім не «царське».	Матвія 26:17–29 Марка 14:12–25 Луки 22:7–23 Івана 13:1–17 або відповідна історія з Дитячої Біблії Історії можна розділити й читати впродовж дня. Ісус не просто готовий помити ноги учням — Він прийшов померти за їхні гріхи. І наші також.	Вибір: Зробіть відбитки ніжок дитини, напишіть на них вірш: «Бо то Я вам прикладав, щоб і ви те чинили, як Я вам учинив» (в. 13:15) і приклейте на тарілочку «з водою». Не забудьте наголосити, що ноги в учнів були дуже брудними, одже носили в той час сандалі, а дороги були пильними. Наприкінці історії помити ноги своїм дітям, а також запитати, чи хочуть вони помити вам ноги чи сестрам/братом? (Можливо, брудні після виготовлення виробу.) Гра «Знайди відмінності» (див. Додаток 4) Гра мемо «12 апостолів» (див. кольорову вкладку) Картки треба вирізати, наклеїти на картон або заламинувати.	Мультифільми https://www.youtube.com/watch?v=u26aHOSuIc8 Суперкнига, серія 110 https://ru.superbook.chm.com/episode_play?v=4515859627001 (необхідна реєстрація) Епізод із фільму «Ісус» https://www.youtube.com/watch?v=RTjB4TKZ48I=I54s Текст з Біблії з малюнками https://www.youtube.com/watch?v=dj10X0c48s Перекус лаваш і виноградний сік
МОЛИТВА В ГЕТСИМАНСЬКОМУ САДУ ТА АРЕШТ Підказки для дітей: • камінець із символом • гроші в мішечку • складені в молитві руки з паперу • меч (моленський, із легот)	Скажіть дітям, що підете у свою кімнату (інше місце) молитися і попросити їх також молитися. Через певний час вийдіть і перевірте, чи моляться вони (ймовірно, їх щось відволіче). Знову попросіть молитися і вийдіть на деякий час. Повернувшись, запитайте, чи легко дітям було залишатися зосередженими на молитві. Розкажіть про апостолів, яких Ісус лишив молитися в Гетсиманському саду, коли Сам молився неподолік.	Матвія 26:36–56 Марка 14:32–52 Луки 22:39–53 або відповідна історія з Дитячої Біблії Читаємо історію і зупиняємося, пояснюючи найважливіше: Ісус був до кінця слухняний Отцеві. Він робить свідомий вибір. Юда продає Учителя за 30 срібників. Петро відсікає вухо слугі священника, але заарештований Ісус не думає про Себе, а зціляє його.	Ідеї на вибір: 1. Виготовити з паличок і банки вазу та поставити у неї кілька гілочок з фруктових дерев (вони повинні невдавні зацвісти). 2. Ісус ухвалив рішення піти на хрест. Виготовити із паличок кілька таких хрестів (ми використовуємо їх згодом) 3. Сімо щось в яєчні шкарлупки, малюємо на них личка (або сімо будь-куди). 4. Зерно, щоб принести плід, має вмерти. Розмалювання (див. Додаток 6).	Епізод із фільму «Ісус» https://www.youtube.com/watch?time_continue=257&v=g0R5F01vge8&feature=emb_logo Цікаве відтворення подій за допомогою анімації з камінців https://www.youtube.com/watch?v=rNNYmOogRo&feature=emb_logo Ісус виконав волю Отця, узавши на Себе наш гріх. Вивчити біблійний вірш: «...Іа проте, не як Я хочу, а як Ти...» (Мт. 26:39) Експеримент Поставте білу катку у підфарбовану харчовим барвником воду і спостерігайте — за кілька годин квітка набере кольору води. Так само Ісус «увібрав» наш гріх.

 П'ятниця, 30 квітня	Тема дня ПЕТРО ЗРІКАЄТЬСЯ ІСУСА Піснечка для дітей: • пір'я (намальована або справжня з хвоста півня) • число 3 • сірники • кілька трісок (натяг на вогнище)	Зацікавлення Загадки дітям загадку й сказати, що саме цей птах стане одним із героїв сьогоднішньої історії. На дворі і на току — Скрізь луну: «Ку-ку-рі-ку!» Гордо птах цей похоче; Дуже пишний хвостик має, Шпори, гребінець чарівний... Що за птах цей, дітки?.. (Півень). Гра «Правда/неправда» Ви говорите факти, а дитина визначає правду чи ні. Наприклад: «У мене фолетове волосся».	Читання Матвія 26:69–75 Марка 14:66–72 Луки 22:54–62 або відповідна історія з Дитячої Біблії Згадаємо, хто такий Петро. Що ми пам'ятаємо про нього з попередньої історії?	Активність Для старших дітей: розшифрувати біблійний вірш (див. Додаток 7). З молодшими дітьми можна зробити півника як пам'ятку про обман Петра й нагадування нам, що потрібно говорити правду. 	Закріплення теми дня Історія Петра https://www.youtube.com/watch?v=SVx_G8yB19I Пісня «Jesus is my best friend» https://www.youtube.com/watch?v=ER4Jx6yZk Додатково - Показуємо лялькову виставу про маму і її донечку. Мама спекла печиво і наказує доні його не брати, а сама виходить із кухні. Доня бере печиво і, коли повертається мама, трічкі говорить, що не їла, не брала, навіть до банки не торкалася. Говоримо про обман... - Вирізати силуети Петра, ще кількох людей, вогнища та півня і приклеїти їх на шпакли; виготовити з картонного ящика театр тіней і розіграти біблійну історію.
Субота, 1 травня	РОЗП'ЯТТЯ, СМЕРТЬ І ПОХОВАННЯ ІСУСА Піснечка для дітей: • хрест • цвяхи • терновий вінок (із пластиліну й зубочисток) • шматок червоної тканини	Надрукуйте/намалюйте і заламініруйте/обклейте скотчем зображення планети. Розкажіть дитині, що гріх, як коронавірус, поширився по всьому світу (малюємо по планеті чорним маркером), а ми самі не в змоззі з ним впоратися (даємо можливість дитині витерти сухим паперовим рушником), але в Бога був план спасіння, проте й ціна була дуже висока! Пропилює кров Його єдиного Сина, який узяв на Себе наші гріхи, щоб очистити нас (змочуємо рушник у спирті, який можна підфарбувати в червоний колір) і витираємо маркер).	Матвія 27:31–38, 45–66 Марка 15:1–47 Луки 23:33–56 або відповідна історія з Дитячої Біблії	Вірбі «Ісус умер за нас» 	Експеримент «Ісус забрав наші гріхи» https://www.youtube.com/watch?v=FRFddWUe Грандіозний виріб Виготовити пасхальний декор, використовуючи старі невеличкі підвазонники, камінці, мох або ґрунт і насіння трави, хрести, які робили раніше. (Камінь до входу в печеру привалений.) Додатково З термомазайки можна виготовити подарунки рідним і друзям — брелочки у вигляді сердечка або хреста.

Тема дня	Зацікавлення	Читання	Активність	Закріплення теми дня
Неділя, 2 травня ВОСКРЕСІННЯ Підказки для дітей: - квітка - біла тканина - цукерки (бо це свято) - камінчик - ангел (зробіть самі, якщо не плануєте робити з дітьми виріб)	Привітати дітей зранку словами «Христос воскрес!», указати, що камінь від гробу (від нашої поробки) відвалено! Разом із дітьми скласти з конструктора фігурки і розповіді Євангелію. Чорне серце — людський гріх. Червоний хрест — кров Христа. Біле серце — Ісус очищає нас від гріха. Зелене дерево — життя в Бозі, служіння іншим. Жовтий будиночок — небеса.	Матвія 28:1–7 Марка 16:1–8 Луки 24:1–12 або відповідна історія з Дитячої Біблії 	Виріб: виготовити ангела й посадити біля порожньої печери. Вивчити біблійний вірш: «Чого ви шукаєте Живого між мертвими? Нема Його тут, бо воскрес!» (Лк. 24:5–6) Гра «Пасхальна історія»: на камінчикках намалювати символи подій, вицягувати їх по чергові й пригадувати історію. 	Тігечка «Порожні гробинці» https://snarguide.com/guides/make-empty-tomb-buns-for-easter-morning/ Пісня https://www.youtube.com/watch?v=I8uUfG6FO https://www.youtube.com/watch?v=FzxN0D3voo0 Мультфільм Суперкича, серія 111 https://ru.superebook.chm.com/episode_play?v=4515859624001 (необхідна реєстрація) Завдання Почувши про Воскресіння Христа, жінки та учні Ісуса побігли всім розповідати цю радісну новину. Так само й ми зараз повинні розповідати іншим про Бога. Записати відеопривітання з Пасхою для рідних, використавши символи Євангелії, зроблені з конструктора.

Розшифруй вірш і дізнайся, що обіцяв Петро Ісусові (Мт. 26:35)

33		18	7		3	12	6	21	7	28	24	22	33
3	12	6		23	7	2	7						

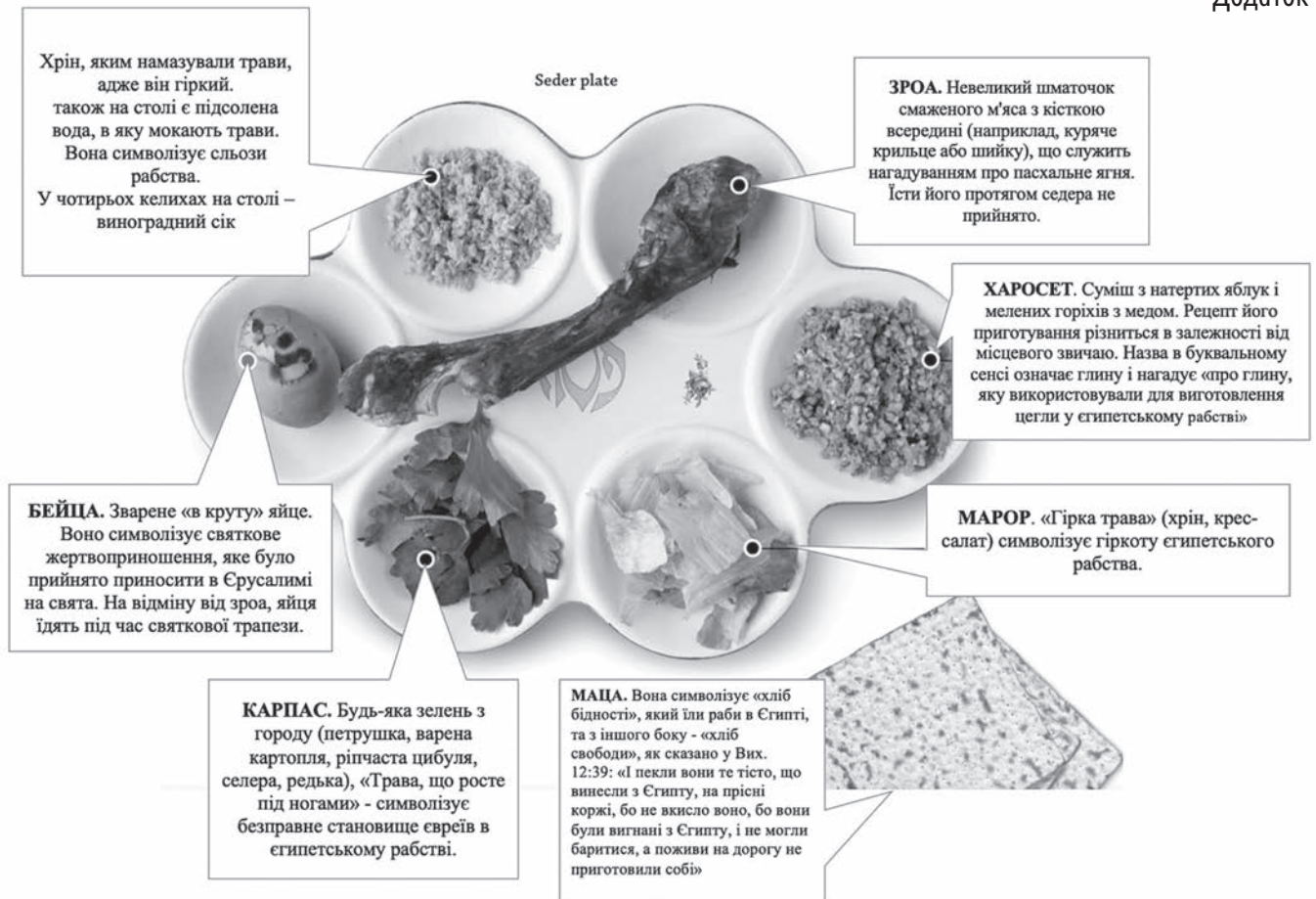
1	A	9	Ж	17	M	25	Ф
2	Б	10	З	18	H	26	X
3	B	11	И	19	O	27	Ц
4	Г	12	I	20	П	28	Ч
5	Г'	13	I'	21	P	29	Ш
6	Д	14	Й	22	C	30	Щ
7	Е	15	К	23	T	31	Ь
8	Є	16	Л	24	У	32	Ю
						33	Я

Прочитай і поміркуй, про що говорить Бог

«Промовив тоді Ісус учням Своїм: Коли хоче хто йти в слід за Мною, хай зречеться самого себе, і хай візьме свого хреста, та й іде в слід за Мною. Бо хто хоче спасти свою душу, той погубить її, хто ж за Мене свою душу погубить, той знайде її» (Мт. 16:24–25).

Як півень пов'язаний з цією історією? Як, на твою думку, почувався Петро, коли почув кукурікання?

Прочитай історію про лепту вдови і напиши у пропусках необхідні слова з рамочки

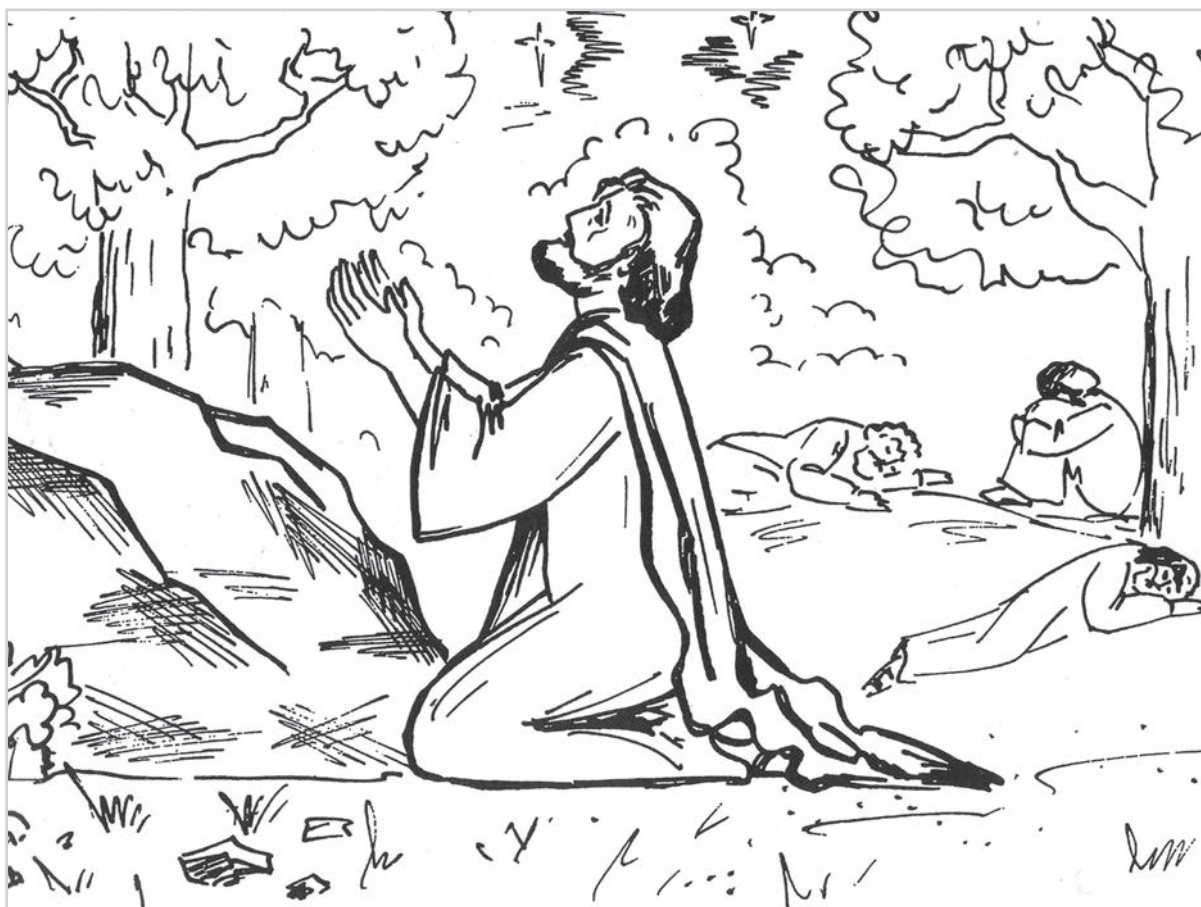

Ісус та Його учні були у _____. Люди клали _____ до скарбниці. Багатії жертвували _____ грошей. Але одна старенька вбога _____ поклала туди найбільше. Хоча жінка віддала у церковну скриньку всього один гріш, та це було _____, що вона мала.

все вдова багато гроші храмі

Знайди 10 відмінностей

МОЄ МІСЦЕ НА НЕБЕСАХ

Зустріч у Клубі Суперкниги

Розробка проєкту «Суперкнига» МГО «Асоціація милосердя Еммануїл»

Центральна істина: Ісус приготував для тих, хто вірує в Нього, чудовий дім на небесах.

Мета: Надихнути дітей очікувати зустрічі з Ісусом.

Біблійна основа: Лк. 7:11–17; 1 Кор. 2:9.

Обладнання: картинки для завдання 1, валіза з речами, іграшковий песик, костюм для апостола Івана, виріб «Небесне місто», картки для завдань 2, 5 і 6, стіл, стілець, номерки для стільців, листівки-запрошення, заготовки виробів.

І бачив я небо нове...

Об. 21:1

ПЕРЕБІГ ЗУСТРІЧІ

1. Гра «Чудеса Ісуса»

Необхідно підготувати: картинки з ілюстраціями чудес Ісуса Христа (воскресіння дочки Яіра, нагодування п'яти тисяч, воскресіння Лазаря, чудо в Кані Галілейській, зцілення доньки хананеянки, зцілення десяти прокажених, зцілення паралізованого, воскресіння сина вдови тощо).

Перебіг гри. Серед дітей вибирають ведучого і «дзигу». Усі інші діти стають в коло, тримаючи в руках картинку. «Дзига» стає в середину кола, витягує поперед себе складені докупи руки й запліщує очі. Ведучий розкручує його. Гравець, на якого вкаже «дзига», зупинившись, підіймає свою картинку, і «дзига» розповідає біблійну історію, яку ілюструє ця картинка. Якщо він впорається із завданням, то стає ведучим, а гравець, що підняв картинку — «дзигу». Попередній ведучий стає в коло без картинки (або виходить із гри). Інакше гра продовжується з тією самою «дзигу». Гра закінчується, коли «дзига» вкаже на картинку із зображенням історії про воскресіння сина вдови (або коли дітей у колі залишиться мало).

2. Предметний урок «Хто вірує в Мене, — хоч і вмере, буде жити»

Необхідно підготувати: картинки із зображенням насінини й дорослої рослини (жолудь і дуб, зерно і колос тощо).

Ведучий. Як чудово, що Ісус зробив чудо, воскресивши сина вдови з Наїна. Але рано чи пізно кожна людина помирає. Деякі люди бояться навіть думати про смерть. Що ж таке смерть? Подивіться на цю насінину. *(Покажіть дітям насінину або картинку із її зображенням, див. Додаток 1.)* Якщо кинути її в землю, то здається, що вона просто загубилася в ній, назавжди пропала. Та насправді це не так. Через деякий час

ми побачимо крихітний паросток — це наша рослина набула нового вигляду. *(Покажіть дітям рослину або картинку із її зображенням.)*

Біблія говорить, що смерть для віруючих — це зміна їхнього зовнішнього вигляду, їхнього тіла. Коли ми зустрінемося з Господом на небесах, кожен із нас матиме нове, прекрасне й досконале тіло.

3. Театралізована вистава «І бачив я небо нове...»

Необхідно підготувати: валізу з речами, іграшкового песика й костюм для апостола Івана, виріб «Небесне місто».

Дійові особи: Ведучий, Помічник, апостол Іван.

Ведучий. Що ж таке небеса? Які вони? Що нас там чекає?

Доки діти відповідають, до кімнати заходить апостол Іван. У нього в руках складений у вигляді папки виріб «Небесне місто».

Іван. Вибачте, що я втручаюся, але, здається, ви говорите про Небесне Царство?

Ведучий. Так.

Іван. Дозвольте відрекомендуватися: апостол Іван.

Ведучий. Діти, це просто чудово! Ніхто не зможе розповісти про Небеса краще, ніж апостол Іван. Адже саме йому Бог одного разу показав Небеса.

Іван. І я описав це в книзі під назвою «Об'явлення». Небеса настільки прекрасні, що, правду кажучи, не вистачає слів, щоб їх описати. Небеса, або інакше Небесний Єрусалим, можна порівняти з нареченою, що приготувалася до зустрічі з женихом. *(Розкриває папку, і діти розглядають «Небесне місто» (виріб або ілюстрацію).)* Міські мури збудовані з коштовного каміння, вулиці — з чистого золота, а дванадцять міських брам: три — з півночі, три — з півдня,

три — зі сходу і три — зі заходу (за числом племен Ізраїлевих) зроблені з дванадцяти окремих перлин. Над кожною брамою стоїть величний ангел. Місто не має потреби ні в сонці, ні в місяці для освітлення, тому що Сам Господь освітлює все. І від міста виходить світло, подібне на сяйво коштовного каміння.

До кімнати вбігає захеканий Помічник із великою валізою й песиком.

Помічник *(звертаючись до Івана).* Ось ви де! Нарешті я вас знайшов. Я вже зібрав свої речі *(показує на валізу)* й готовий іти на Небеса. Коли вирушаємо?

Іван. Ну, по-перше, вам не треба брати із собою ніяких речей.

Помічник. Як не треба? *(Дістає з валізи теплі речі: рукавички, шкарпетки, шарф тощо.)* Мені ж треба буде там зігрітися під час холодів.

Іван *(бере з рук Помічника речі й відкладає вбік).* Але там не буде холодів.

Помічник. А носовичок і аптечка? *(Розгортає величезну хустину й голосно «чистить» носа.)* Раптом я захворію.

Іван. Ні. У цьому місті ніхто й ніколи не хворітиме. Там не буде смерті, плачу, страждань.

Помічник. Ну, а ось цю гру можна взяти з собою? *(Дістає електронну гру.)* Коли мені буває сумно й самотньо, я граю в неї.

Іван. Але там не буде самотності й нудьги. Усі люди разом у любові й радості невинно славимуть Бога. А песика ви навіщо берете?

Помічник *(гордо).* Щоб він захищав мене від зловмисників. Я його спеціально для цього тренував *(дає команду песику.)* Джеку, голос! *(Пес не виконує команди. Помічник виправдовується.)* Ну, зараз він не в настрої, а загалом...

Іван. Але там не буде потрібен захист, тому що в Небесному Єрусалимі

не буде зла, там пануватиме Божа любов.

Помічник. Отже, там усе це не знадобиться? (Замислюється.) І чудово! Те, що Бог приготував для нас на Небесах, набагато краще від усього, що є на землі!

4. Гра «Що нас чекає на небесах?»

Необхідно підготувати: картки з твердженнями.

Приклади тверджень

1. Там яскраво світитиме сонце.
2. Там не буде ночі.
3. Там Бог буде постійно з нами.
4. Там ми будемо бачити Бога.
5. Ми хворітимемо там удвічі менше, ніж зараз.
6. Там ми матимемо нові тіла.
7. Там ми будемо пригнічені поганими спогадами.
8. Там не буде плачу.
9. Там буде величезний храм для богослужіння.
10. Там будуть прекрасні інтернати й дитячі будинки.

Перебіг гри

На столі написами вниз розкладіть картки з твердженнями. Об'єднайте дітей у дві команди. Від кожної команди виберіть по одному представникові, які почергово братимуть зі столу по одній картці й читатимуть їх уголос своїй команді. Якщо твердження відповідають тому, що нас чекає на небесах, то гравці команди, що відповідає, мають підняти вгору праву руку і сказати «Так», якщо ні — ліву руку й сказати «Ні!». Інша команда перевіряє правильність відповідей. За правильну відповідь команда одержує бал. Перемагає команда, яка набрала більшу кількість балів.

5. Ключовий вірш: «Чого око не бачило й вухо не чуло, і що на серце люди-

ні не впало, те Бог приготував був тим, хто любить Його!» (1 Кор. 2:9)

Необхідно підготувати: картки з біблійним віршем і посиланням, стіл, стільці і номерки для стільців.

Підготовчі заходи

Розділіть біблійний вірш і посилання на частини і запишіть на картках (частин має бути на 2–3 менше, ніж учасників гри). На звороті картки поставте номер. Декілька карток виготовте у двох примірниках, щоб загальне їх число відповідало кількості гравців.

Ведучий. Небеса — це прекрасне місце!

Іван. Настільки прекрасне, що людина не може собі навіть уявити.

Ведучий. Ось що Біблія говорить про Небеса. (Читає вірш і посилання.) Пропоную разом вивчити цей вірш.

Перебіг гри. Розставте стільці по колу. Їхнє число має відповідати числу частин вірша і посилання. На спинки стільців із зовнішнього боку не за порядком прикріпіть номерки. На відстані 3–5 м від стільців із зовнішнього боку кола поставте стіл і покладіть на нього підготовлені картки. По команді ведучого гравці біжать до столу, беруть по одній картці, знаходять стілець із відповідним номером і сідають на нього. Той, хто не встигне зайняти стілець, стає в середину кола. Ті, хто встигли зайняти місця, за порядком, від першого до останнього номера, встають і читають те, що написано на їхніх картках. Ті, хто стоїть у колі, запам'ятовують порядок слів, а потім шикують гравців із картками в шеренгу так, щоб можна було прочитати вірш. Гру можна повторювати доти, доки діти не запам'ятають вірша.

6. Представлення Євангелії

Необхідно підготувати: 6 карток із написами «Бог святий», «Усі люди грішні», «Бог повинен покарати людей за

гріх», «Святий Ісус поніс покарання за нас на хресті», «Бог пробачить того, хто повірить в Ісуса й покається, і подарує йому вічне життя на Небесах», «Ті, хто не повірить в Ісуса, понесуть покарання за свій гріх». На звороті напишіть порядковий номер картки.

Помічник. Чи кожен може потрапити на Небеса?

Перебіг гри. Ведучий прикріплює на дошку картки у вищезгаданому порядку. Діти розповідають Помічникові Благі Звістки, використовуючи картки як опорні пункти.

7. Запрошення на Небеса

Необхідно підготувати: листівки-запрошення для кожного (див. Додаток 2).

Інструкція до виготовлення

1. Листівку скласти по пунктирних лініях.
2. Сердечко вирізати по контуру і відігнути.
3. Усередині листівки написати: «Дорогий друже! Запрошую тебе піти зі Мною дорогою, що веде в прекрасне Небесне місто. Ісус».

Іван роздає дітям запрошення й говорить про те, що Господь Ісус приготував для людей прекрасне Небесне місто. Прийняти чи не прийняти Його запрошення, кожен вирішує сам. Відтак запропонуйте охочим помолитися.

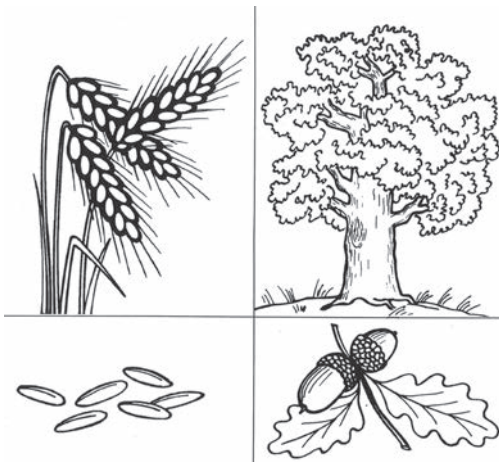
Приклад молитви покавання

Ісусе, пробач за всі мої гріхи. Я вірю, що Ти був покараний замість мене. Дякую Тобі за прощення і дароване мені вічне життя на Небесах. Амінь.

8. Виготовлення виробу «Моє місце на Небесах» (за бажанням, якщо дозволяє час):

<https://slovovchitelyu.org/rubrik/metodika/vyryb-moye-mystse-na-nebesah/>

Додаток 1

Додаток 2

«...Чого око
не бачило й вухо
не чуло, і що
на серце людини
не впало, те
Бог приготував
був тим,
хто любить Його!»

(1 до Коринтян 2:9)

ЗАЙМЕННИК

Інтегрований урок української мови та християнської етики для 4 класу

Мета: закріпити та узагальнити вивчене про займенник; формувати уміння працювати самостійно; навчати дітей раціонально використовувати час як дарунок від Бога для активного розвитку мислення, волі, наполегливості в засвоєнні необхідних знань, умінь та навичок, щоб стати більш зрілими і досконалішими за рахунок реалізації і розвитку ключових задатків провідного природного таланту дітей; виховувати бажання служити Богові й бути корисним суспільству.

Раїса Манзюк,
учитель початкових
класів Авторської
школи М. П.
Гузики м. Южного
Одеської обл.

*Час — дорогий подарунок, даний нам Богом, щоб у ньому
стати розумнішим, кращим, більш зрілим і досконалим.*

Я. А. Коменський

ПЕРЕБІГ УРОКУ

I. Емоційний настрій

*Нумо, діти, підведіться!
Всі приємно усміхніться,
Продзвонив уже дзвінок,
Починаємо урок.*

Вступна бесіда вчителя

Чи замислювалися ви, що таке час? Вдумайтесь: минають тисячі літ, протягом яких відбувалися космічні, геологічні та багато інших подій: виникають нові світи, квітучі долини перетворюються в пустелі, зникають острови і з'являються гори; а з іншого боку, — найменші, мізерні відтинки часу, які потрібно фіксувати для найточніших обчислень і прогнозів. Крім того, й у природі є дива, скажімо, один із видів метеликів живе всього годину, встигаючи за ці 60 хвилин пройти весь біологічний цикл. Але ж людина — не метелик, в її розпорядженні довге-довге (і водночас, можна сказати, зовсім коротке) життя. То чи варто, мовляв, відраховувати секунди? Лише мала частка секунди минає з миті уколу голкою доти, поки ми відчуємо біль. 20 секунд — такий рекордний час, потрібний для того, щоб доросла людина промовила 100 слів. А за 60 секунд, тобто, за хвилину, дорослі пишуть у середньому 94 знаки.

Дорогі діти! Сьогодні настав час, коли ми можемо підбити деякі підсумки нашого навчання й розвитку, час, коли ми дорослішаємо й розуміємо цінність нашого перебування на Землі.

Я зумисне вибрала девізом нашого уроку вислів видатного чеського ученого, педагога й мислителя XVI ст., людини, що створила класно-урочну систему, якою й нині користуються всі школи світу. Прочитаймо цей вислів. *(Діти читають девіз уроку.)*

Час — тимчасовий, він завжди має свій початок, свою протяжність і свій кінець. Кожна мить — це дар Божий, і до

неї треба ставитися бережно. Кожному з нас відведено час для певної мети. У чому ж ця мета? По-перше, треба налагодити зв'язок із нашим Небесним Творцем, утрачений через гріх. Пригадуєте, коли це відбулося? *(Очікувана відповідь: під час гріхопадіння перших людей в Еденському саду.)* По-друге, ми маємо виконати ті завдання, які поставив Господь перед нами. Для того щоб ми зуміли це зробити, Бог нагородив нас певними задатками таланту й дав нам певний час, щоб ми змогли навчитись і перетворити свої задатки в досконалий талант. У нашому класі немає безталанних дітей, кожен із вас володіє певними задатками, якими вас щедро нагородив ваш Небесний Отець. І мені приємно, що ви не витрачаєте часу даремно, у праці доводите свої таланти до досконалості.

Отже, і тепер не гаятимемо дорогоцінного часу й розпочнімо роботу. Бажаю вам успіхів!

II. Розвиток пізнавальних здібностей дітей

Активізація пам'яті, мислення та емоцій за допомогою спостереження за предметами та явищами, відображених на фотоматеріалах, наведених нижче.

Прослухайте, що може відбутися і що можна зробити всього за **1 хвилину**.

1. За 1 хвилину розпускається квітка.

2. За 1 хвилину кримська художниця Гульнара Керімова малює

картини без пензля (за допомогою пальців) обома руками одночасно.

3. За 1 хвилину в книжці можна прочитати цілу сторінку тексту цікавої й корисної інформації.

4. За 1 хвилину з відкритого крану витікає приблизно 15 літрів дорогоцінної води, водночас у країнах Африки її катастрофічно не вистачає.

5. За 1 хвилину можна звернутись до Господа Бога: подякувати за все та висловити свою любов і надію на Нього.

6. За 1 хвилину у світі народжується 150 немовлят.

7. За 1 хвилину з Ніагарського водоспаду витікає 360 600 т води.

8. За 1 хвилину можна врятувати людині життя.

9. За 1 хвилину блискавка вдаряє 360 разів по всій землі одночасно.

За 1 хвилину можна стільки всього зробити! Можна знайти, можна втратити, можна збудувати, можна зруйнувати. Головне — встигнути примиритися з Богом, а для цього треба визнати свої гріхи й покаятися в них, повірити в Ісуса Христа, який поніс покарання за наші гріхи й подарував нам Свою праведність, і жити згідно з Божими заповідями, виконуючи те призначення, яке кожному з нас дав Творець.

Запитання до дітей:

- Скільки немовлят народжується за 1 хв. у світі?
- Що розпускається за 1 хв.?
- Скільки води витікає з Ніагарського водоспаду за 1 хв.?
- До кого можна звернутися за 1 хв.?
- Як звуть художницю, що малює за допомогою тільки пальців рук?
- Що об'єднує слова, за допомогою яких ви щойно прослухали інформацію? (Що може відбутися і що можна зробити за 1 хв.?)
- Як можна замінити слова: Ніагара, немовля, допомога, діти, не називаючи ці предмети, але тільки вказуючи на них? До якої частини мови відносяться ці слова?

Отже тема нашого уроку «Займенник».

1. Пригадайте, які ви знаєте прислів'я про час.

- Годинник їсти не просить, а свою роботу робить.
- Годинник для краси, а час по сонцю.
- Час — не кінь: не підженеш та й не зупиниш.
- Час, як вода, — все йде вперед.
- Час, мов віз, — з гори чкурне, його не доженеш.
- Час за гроші не купиш.
- Для всього свій час, і година своя кожній справі під небом (Еккл. 3:1)
- Ось тепер час приємний, ось тепер день спасіння! (2 Кор. 6:2)
- Час минає, а не вертає.

2. Відгадайте загадки:

- Які займенники псують нам дороги? (Я — МИ)
- Що треба зробити з руками, щоб утворилися 3 особові займенники? (ВИ — МИ — ТИ)
- Скільки займенників першої особи однини в слові сім'я? (7)
- Яке жіноче ім'я складається із 30 займенників? (Зоя)

3. Дістаньте з файла слова

й складіть із них речення.

- ✓ Час — найдорожчий дарунок, який тільки можна отримати.
- ✓ Марна трата часу — те ж саме, що і його відсутність.
- ✓ Час заліковує рани.
- ✓ Поважайте кожну хвилину, бо вона вже ніколи не повернеться.
- ✓ Час — це простір для розвитку здібностей.

Дякую вам: із завданнями ви впорались відмінно. То ж приступимо до виконання персональних програм. «А», «В», «С».

III. Робота за програмами «А», «В», «С»

Програма «С» (розрахована на засвоєння та відтворення понять та термінів за темою «Займенник»; оцінюється балами «1» — «4»).

Завдання 1 (розраховано на запам'ятовування інформації; оцінюється балами «1»)

Закінчіть визначення терміну, що поданий нижче:

Частина мови, яка вказує на назву предмета, але не називає його — _____.

Завдання 2 (розраховано на усвідомлення інформації; оцінюється балами «2»)

- Виконайте завдання програми «С», що оцінюються балами «1».
- Наведіть приклади до кожного з них, щоб було видно, що ви розумієте визначення.

Завдання 3 (розраховано на практичне застосування, відповідно до вимог програми; оцінюється балами «3»)

- Виконайте всі завдання, що оцінюються балами «2».
- Визначте частини мови у поданих словах: мудрість, старанність, працьовитий, бережливий, він, її, ми.

Завдання 4 (розраховано на практичне застосування, відповідно до наявних природних задатків провідного таланту дитини; оцінюється балами «4»)

- Виконайте всі завдання, що оцінюються балами «3».
- Виберіть собі одне із завдань програми, розрахованої на застосування задатків природного таланту, яким ви володієте. Виконайте його і захистіть вашу роботу під час презентації програм.

Програма «В» (розрахована на засвоєння та відтворення інформації за темою

«Займенник»; оцінюється балами «5» — «8»)

Завдання 5 (розраховано на запам'ятовування інформації за темою «Займенник»; оцінюється балами «5»)

- Відтворіть основні правила про займенник.
- Наведіть свої приклади.

Завдання 6 (розраховано на усвідомлення інформації; оцінюється балами «6»)

- Виконайте завдання, що оцінюються балами «5».
- Провідмініайте займенники: я, ти.

Завдання 7 (розраховано на практичне застосування інформації, відповідно до вимог програми; оцінюється балами «7»)

- Виконайте завдання, що оцінюються балами «6».
- Знайдіть помилки в реченні: «Поважайте кожну хвилину, бо його вже ніколи не повернеться».

Завдання 8 (розраховано на практичне застосування засвоєних учнем класів інформації, відповідно до наявних природних задатків провідного таланту дитини; оцінюється балами «8»)

1. Виконайте завдання, що оцінюється балом «7».
2. Виберіть собі одне із завдань програми, розрахованої на застосування задатків природного таланту, яким ви володієте. Виконайте його і захистіть вашу роботу під час презентації програм.

Програма «А» (розрахована на засвоєння та відтворення системної інформації за темою

«Займенник»; оцінюється балами «9» — «11»)

Завдання 9 (розраховано на запам'ятовування системної інформації за темою «Займенник»; оцінюється балом «9»)

1. Прочитайте, запам'ятайте і відтворіть у листках всю інформацію, яку ви знаєте за темою «Займенник».
2. Знайдіть помилку у реченні. Визначте граматичну основу речення. Знайдіть та розберіть займенник: **«Звичайна людина думає як провести час. Розумна людина думає як він (Р.) _____ використати».**

Завдання 10 (розраховано на усвідомлення системної інформації за темою «Займенник»; оцінюється балом «10»).

1. Виконайте завдання, що оцінюються балом «9».
2. Наведіть приклади до вашої відповіді.

Завдання 11 (розраховано на практичне застосування системної інформації, відповідно до наявних природних задатків провідного таланту дитини; оцінюється балом «11»).

1. Виконайте завдання, що оцінюється балом «10».
2. Із поданих слів складіть та запишіть речення. Визначте граматичну основу в ньому. Знайдіть займенники та запишіть їх у потрібному відмінку: **«Не, часу, витрачай, людину, на, не, яка, проводити, хоче, з, він (Р.), з, ти (О.)».**

Завдання 12 (розраховано на практичне застосування засвоєної учнем системної інформації відповідно до наявних природних задатків провідного таланту дитини; оцінюється балом «12»).

1. Виконайте завдання, що оцінюється балом «11».

2. Виберіть собі одне із завдань програми, розрахованої на застосування задатків природного таланту, яким ви володієте. Виконайте його і захистіть вашу роботу під час презентації програм.

Програми персоніфікованого навчання для розвитку природних ключових задатків провідного таланту дитини (оцінюються балами «9» — «12»).

Клас об'єднують у 8 груп: декламатори віршів, художники, вокалісти, музиканти, танцюристи, ремісники, знавці англійської мови, знавці в галузі ІКТ.

1. Завдання для знавців англійської мови

Перекладіть українською та англійською мовами. Визначте частини мови в реченнях.

- ✓ Найдите время, чтобы каждый день прочитают несколько стихов из Слова Божия.
- ✓ Найдите время, чтобы каждое утро молиться, дабы Господь сохранил тебя от всякого греха.
- ✓ Найдите время, чтобы быть вежливыми.
- ✓ Найдите время, чтобы старцам оказать почтение.

2. Завдання для дітей, що люблять декламувати вірші

Прочитайте вірші. Знайдіть у них займенники та визначте їхнє число, відмінок, особу.

Я дякую Тобі, мій Боже,
Що дарував мені життя.
Без Тебе жити я не можу,
В Тобі моє спасіння й майбуття.

Я дякую Тобі, мій Боже,
За те, що руки в мене є,
За те, що я ходити можу,
Що бережеш життя моє.

Я вдячна, що про мене дбаєш,
Спаситель, Пастир вірний мій,
Мої Ти слюзи помічаєш
Й даєш бальзам душі моїй.

Коли журба на серці — знаєш,
Й тихенько, ніжно промовляєш:
«До тебе Я, дитинко, лину,
Не бійся, доню(сину), не покину».

3. Завдання для дітей, які люблять працювати руками

Запишіть речення. Знайдіть в ньому займенник і визначте число, відмінок, особу.

Потрібно не витратити час, а інвестувати в нього.

Зробіть своїми руками виріб, який вам найбільше до вподоби.

4. Завдання для дітей, які люблять малювати

Запишіть речення.

Поважайте кожну хвилину, бо вона вже ніколи не повториться.

Визначте число, відмінок, особу займенника.

Передайте в малюнках головну думку свого речення.

5. Завдання для дітей, які займаються музикою

Запишіть речення. Знайдіть в ньому займенник і визначте в ньому число, відмінок і особу.

Звичайна людина думає, як провести час. Розумна людина думає, як його використати.

Під час захисту вашої роботи, виконайте свою улюблену мелодію на музичних інструментах, якими ви володієте.

6. Завдання для дітей, які володіють вокальним талантом.

Запишіть речення. Знайдіть в ньому займенник і визначте число, відмінок та особу.

Поважайте кожну хвилину, бо вона вже ніколи не повториться.

Виконайте для наших гостей свою улюблену пісню.

7. Завдання для дітей, які володіють знаннями в галузі ІКТ

Запишіть речення, визначте рід, число відмінків та відміну одного іменника.

Час — це простір для розвитку здібностей.

Створіть презентацію на тему дев'яту уроку.

8. Завдання для дітей, які люблять танцювати

Запишіть речення. Випишіть з кожного з них слово, яке виражає головну думку цього речення. Викресліть останню букву в цих словах. Запишіть їх поряд. Прочитайте назву танцю, який ви виконаєте для своїх товаришів.

✓ **Час — найдорожчий дарунок.**

✓ **Час — заліковує всі рани.**

✓ **Час — це простір для розвитку здібностей.**

Виконують танець «Ча-ча-ча».

IV. Підсумок уроку

Закінчився наш урок.

За роботу по заслузі

Щиро дякую вам, друзі!

НЕБЕСА ОБІТОВАНІ

Ольга Прокопович,
м. Рівне

Заняття для старшокласників

Мета: поглибити і систематизувати знання учнів про небеса; розвивати в учнів вміння аналізувати, порівнювати та узагальнювати поняття й факти, розвивати емоції учнів, пам'ять, увагу, творче мислення; сприяти формуванню в учнів християнського світогляду.

Обладнання: Біблії; довідникова література; часопис «Слово вчителю» (№ 1/2009, с. 21; № 4/2009, с. 14; № 4/2016, с. 42); карти-завдання для роботи в групах; маркери (кольорова крейда).

Тип заняття: формування знань, умінь і навиків учнів.

*Покликуй до Мене — і тобі відповім,
і тобі розповім про велике та
незрозуміле, чого ти не знаєш!*

Єр. 33:3

ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

I. Організаційний момент

Вітання. Налаштування контакту з учнями.

Учитель. Пропоную вам протягом 1 хв. розглянути зелений об'єкт (картину із зеленим пейзажем, дерево за вікном, стіну в класі тощо). Як ви знаєте з уроків фізики, салатowo-зелені відтінки заспокоюють і активізують розумову діяльність. А це важливо, правда?

II. Актуалізація опорних знань учнів

Учитель. Як би ви відповіли на запитання, що таке світ?

[Методичні рекомендації.] Відповіді учнів оформити у вигляді «хмаринок» слів (понять). Для цього на дошці намалювати контури «хмаринки» і вписувати всередину ключові слова (поняття), які характеризують світ. Можна використати кольорову крейду (маркери) чи різну величину літер. Наприклад:

1) світ очима дитини

Мама, тато, сонце, машина, цукерка, зорі, вода, небо, квіточка, будинок, котик, повітря

Контури «хмаринки» символізують межу уявлень про світ, яка зазвичай розширюється, але може залишатись незмінною чи, на жаль, звужуватись.

2) світ очима науковця

Матерія, космос, енергія, час, простір, Земля, ноосфера, екзопланети

3) світ очима релігійної людини

Бог (боги), людина, творіння, нірвана, аура, астрал, реінкарнація

4) світ очима християнина

Бог, небеса на початку, небо, людина, земля, субота

Учні в робочих зошитах замальовують «хмаринки».]

III. Мотивація навчальної діяльності

Учитель. Формування світогляду людини — це важливий і довготривалий процес, який починається в дитинстві й триває все життя.

«Дивлячись у вікно, що виходило на ринкову площу, учитель помітив одного свого учня. Це був Гайкель — він поспішав і мав дуже заклопотаний вигляд.

Учитель гукнув його і запросив до себе.

— Гайкелю, ти бачив, яке сьогодні вранці було небо?

— Ні, учителю.

— А дорогу, Гайкелю? Чи бачив ти сьогодні вранці дорогу?

— Так, учителю.

— А тепер бачиш її?

— Так, учителю, бачу.

— А скажи мені, що ти бачиш?

— Вози з крамом, коней, повно людей... Усі щось вигукують, махають руками... Оце і все, що я бачу.

— Гайкелю, Гайкелю, — м'яко дорікнув учитель, — і через 50, і через 100 років буде ця дорога і буде подібний до цього ринок, і будуть інші купці, подібні до цих. Але ні мене, ні тебе вже не буде. Тож скажи, Гайкелю, навіщо ти так поспішаєш, що навіть не маєш часу глянути на небо?» (Бруно Ферреро).

А що ж там такого на тому небі? Для нас, людей XXI століття, уже все давно відомо, обчислено, досліджено, обміряно й облігано, по поверхні Місяця прогулялись, у надра зір зазирали, галактики порохували... Але Біблія ствер-

джує, що це ще не все. Поряд із терміном «небо» Біблія вживає термін «небеса». Це рівнозначні поняття? Що таке небеса? Де вони розташовані? Коли з'явилися? Як на них потрапити? На ці та інші питання спробуємо відповісти впродовж цього заняття та на деяких наступних заняттях.

IV. Повідомлення теми і мети заняття

V. Узагальнення знань, умінь і навиків учнів

[Методичні рекомендації.] Відповідно до поставлених завдань, які потрібно розв'язати на занятті, об'єднаємо учнів класу в три групи: «Що?», «Де?», «Коли?» Кожна група отримує перелік завдань, на які шукатиме відповідь упродовж певного часу (тривалість залежить від рівня підготовки учнів), біблійні тексти для досліджень, Біблії, довідкову літературу, часопис «Слово вчителю». Усі групи працюють одночасно (під звуки тихої музики). Після завершення роботи спікери доповідають результати досліджень. Учитель координує та доповнює виступи учнів.

Отже, група «Що?» шукає відповіді на запитання:

- що означає слово «небеса»?
- що спільного мають небо і небеса?
- що відомо науці про небеса?
- що відбувається на небесах?

Біблійні тексти для досліджень: Бут. 1:1, 6–8; Повт. Зак. 26:15; 1 Цар. 8:39; Пс. 91:10–11; 148:1–2; Єз. 1:4, 26–28; Мт. 6:9–13; Лк. 15:7.

Група «Де?» шукає відповіді на запитання:

- де розташовані небеса?
- де вони описані чи змальовані? (Наведіть приклади з літератури, образотворчого мистецтва, фільмів чи мультфільмів тощо.)

Біблійні тексти для досліджень: Бут. 1:1; Дан. 7:13–14; Лк. 16:16; Мт. 4:17; 11:11–12; 21:43; Мк. 1:4; Рим. 14:17.

Група «Коли?» працює над запитаннями:

- коли з'явилися небеса?
- коли туди можна потрапити?
- коли відбувався фізичний (тілесний) контакт людей із небесами?

Біблійні тексти для досліджень: Бут. 1:1; 2:7–8, 22; 3:8, 21; 5:24; 2 Цар. 2:11; Ів. 6:38; Євр. 11:5–6; Вих. 19:16–21.]

1. Учитель. «Одного разу під час нелегального перевезення Біблій християнина Петерса вбили. Усі казали, що він пішов на небеса, а його дружина часто плакала. Його чотирирічний син запитав у засмученої мамі:

- Хіба небеса — погане місце?
- Синочку, чому ти так кажеш?
- Я не розумію, чому ти плачеш, якщо тато пішов у таке прекрасне місце, про яке ви казали, що це рай?!» (Річард Вурмбранд. *Із уст дитини*).

Що ж це за місце таке «небеса»?

Заслухати звіт групи «Що?» про виконану роботу. Очікуваний результат.

Небо — це видимий повітряний простір над планетою; науковий термін «атмосфера».

Небеса — це термін, який об'єднує в єдине ціле небо і нескінченний простір над ним (усесвіт).

У релігійному розумінні (зокрема й у деяких язичницьких віруваннях) небеса — це місце для життя душ людей після їхньої смерті; також на них розташований рай — прабатьківщина людства.

У біблійному розумінні небеса — це місце, де зараз перебуває Бог і Його ангели. Небеса — це реальність, яку створив Бог і з якою ми маємо зв'язок через Ісуса Христа. Відомо також, що на небесах панує мир, справедливість, радість (особливо, коли на землі грішник кається); лунає невпинна слава і хвала Богові. Там же в особливому стані перебувають праведники Божі.

2. Учитель. Молодці, ви гарно працювали! У Біблії ще зустрічаємо вислів «небеса небес», який ви не конкре-

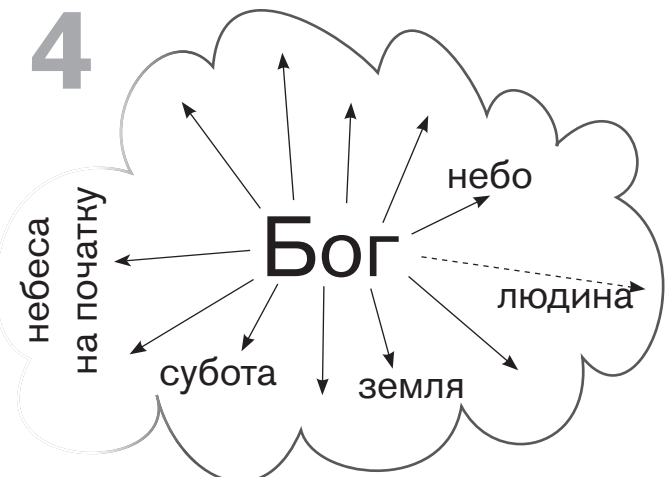
тизували, хоча й розповіли про нього. Деякі теологи вважають, що, справді, «небо» — це видима частина атмосфери; «небеса» — це весь той простір, що розташований над атмосферою (усесвіт, космос); а «небеса небес» — це місце перебування Бога (інколи його називають «Царство Небесне» або «Царство Боже»). Апостол Павло називав небеса небес «третім небом». Однак варто пам'ятати, що Біблія — це не науковий трактат, вона написана мовою візуальних образів. Ця мова (так само, як і наукові факти) пов'язана зі світоглядом людини, оскільки творіння відображає характер Творця, вказує нам на Нього, тим самим навчаючи та розвиваючи нас. Світ і те, що його наповнює, — це не купа випадкових експериментів, подій чи фактів. Це творіння за задумом і з певною метою. Хлопчик Гайкель і ми з вами, глянувши на небо, можемо побачити:

- хмари, які нагадують нам про хмару Божої слави;
- веселку, яка нагадує про веселку навколо Божого трону;
- зорі, які нагадують нам про кількість і могутність Божих ангелів;
- сонце, яке нагадує про Ісуса Христа, Сонце правди (Мал. 4:2);
- блакить неба нагадує нам про небесне море перед Божим престолом.

Проблема полягає лише в тому, що гріх зробив нас «глухими і сліпими», скособочивши наш світогляд. (Тому на хмаринці №4 стрілочка, що пронизує світ людей, зображена пунктиром: гріх псує цілісну картину світу.)

3. Учитель. «У стародавній книзі з бібліотеки монастиря два монахи прочитали, що на краю світу є таке місце, де сходиться небо із землею. І ось вони вирішили відшукати це місце, давши обіцянку, що не повернуться доти, доки не знайдуть його.

Мандруючи по світу, вони наражались на безліч небезпек, терпіли і голод, і холод, і спеку... Та вони знали, що

в тому місці, яке вони шукають, мають бути двері. І достатньо лише постукати, щоб побачити Бога лице в лице. І вони таки знайшли двері! Не роздумуючи й миті, зі щемом у серці, монахи постукали. Двері повільно відчинились. Схвилювані, монахи увійшли... й опинились у власній келії монастиря» (Бруно Ферреро).

Як ви думаєте, монахи були розчаровані? Звісно. А чому так сталося? Можливо, у них не було компаса, GPS-навігатора чи вони не там шукали? А де ж треба шукати отой «вхід» у небеса?

Заслухати звіт групи «Де?» про виконану роботу. Очікуваний результат.

Вибачте, але точних координат небес Біблія не дає. Якщо ж під небесами розуміти Царство Боже чи Царство Небесне, то в Євангелії від Матвія Ісус Христос говорить про те, що воно наблизилось, досягло юдеїв, буде поширене на інші народи, що воно зусиллям береться.

Ісус Христос мав право так казати, бо Він — законний Цар Свого Царства і де Він — там і Царство Його.

Щодо образу небес, описаних у художній літературі та мистецтві, то можемо навести деякі приклади:

- твори українського філософа Григорія Сковороди; «Втрачені небеса» Кейсі Барнет; «Божественна комедія» Аліг'єрі Данте; «Енеїда» І. Котляревського; «Фауст» Й. Гете; «Майстер і Маргарита» М. Булгакова; твори Омара Хайяма;
- художні фільми на біблійну тематику: «Ісус» (реж. Пітер Сайкс та Джон Кріш, 1979); «Страсті Христові» (реж. М. Гібсон, 2004);
- художні фільми: «Небеса обітовані» (реж. Е. Рязанов, 1991), «Брюс Усезмогутний» (реж. Том Шед'як, 2003), «Еван Усезмогутний» (реж. Том Шед'як, 2007);
- мультфільм «Свідки. Всім народам» (3 частина) місії «Голос мучеників» (VOM-ru.org);
- роботи художників: С.Я. Лагутін «В. Соловйов», 1980; С.Я. Лагутін «М.В. Гоголь», 1975; Вінсент ван Гог, «Зоряна ніч», 1889; Ліве Версхюр, «Комета над Роттердамом», 1680.

4. Учитель. Молодці! Ви теж ретельно виконали свою роботу. І хоча ви отримали частково негативний результат, — не засмучуйтесь: «негативний результат — це теж результат!» І, як справжні дослідники, ви повинні вміти пояснити отримані результати. Спробуймо зробити це разом. Отже, що ми маємо?

- 1) Бог створив небо і небеса.
- 2) Небо видиме для людей і людям відомо, де воно знаходиться.
- 3) Небеса невидимі для людей і вони не знають, де знаходяться небеса.
- 4) Небеса досить тісно пов'язані з Ісусом Христом, Сином Божим.
- 5) Можливо, Бог навмисно приховав від нас координати небес, уважаючи, що для нас, людей, значно важливіше зосередитися на Господі небес, ніж на їх координатах.

З огляду на зазначене вище, який би висновок ви зробили стосовно того, де розташовані небеса?

Доки ви обдумуватимете відповідь на це складне запитання, розкажу вам таку притчу.

«Рабини охоче розповідають історію про одного вчителя, який ще за життя здобув слави мудрого. Кажуть, що Сам Бог якось звернувся до нього за порадою.

— Хочу побавитись у хованки з людством. Ангели радять сховатись у глибинах океанів, на вершинах високих гір чи на зворотному боці Місяця... А що ти на це скажеш?

Учитель відповів:

— Сховайся, Господи, у серці людським. Це буде останнє місце, про яке вони подумують» (Бруно Ферреро).

Відповідь на запитання, де розташовані небеса, видається очевидною — «у серці людини». При цьому пам'ятаймо, що Біблія використовує часто різні методи чи прийоми (порівняння, символи, мову візуальних образів тощо), щоб якомога точніше донести людям Божу істину. Тому вислів «у серці людини» не треба розуміти буквально, а як її суть, «центр» ества людини, її свідомість.

Через те так часто кажуть, що небеса швидше «поселяються» в людині, ніж вона дістається до них.

5. Учитель. Сьогодні на занятті ми вже зауважили, що небеса також були створені Богом. Але коли це сталося? Якщо небеса — творіння Боже і людина — творіння Боже, то, можливо, вони якось «пересікались»? Тобто, чи відомі факти фізичного (тілесного) контакту людей і небес? Якщо так, то коли це сталося і за яких умов? Саме в цьому напрямі здійснювала свої дослідження група «Коли?». Надамо їм слово.

Заслухати звіт групи. Очікуваний результат.

Ми вважаємо, що небеса й пов'язане з ними небо були створені на самому початку, коли Бог вирішив реалізувати Свій творчий потенціал. Про це говорить перше речення Біблії. Абсолютно все Боже творіння гармонійно пов'язане між собою від самого початку. Тому Адам

і Єва могли безпосередньо спілкуватися з Богом. Ситуація змінилася після гріхопадіння — контакт став опосередкованим: і вже Адам і Єва, Авраам, Яків, Мойсей, пророки, Іван Хреститель та інші люди могли чути голос із неба, бачили видіння. Апостол Павло дивним чином потрапив на «третє небо» — в душі.

6. Учитель. Друзі, ви теж добре працювали і зробили правильні висновки. Оскільки Бог є Дух, а людина створена Богом на образ і подобу Його (тобто, теж створена духовною істотою), то жодного фізичного контакту людини з небесами не може бути, доки вона в тілі. Пригадуєте, коли Мойсей спілкувався з Богом на горі Синай, то попросив Його: «Покажи мені славу Свою!» А Бог відповів: «Ти не зможеш побачити лиця Мого, — бо людина не може побачити Мене — і жити» (Вих. 33:20). Тому апостол Павло й звернув увагу на таку особливість контакту з небесами. Якщо ж зараз контакти з Богом і відбуваються, то це тільки на духовному рівні, наприклад, під час молитви або під час читання Слова Божого чи роздумування над ним. Саме тому, що Бог є Дух, то слово «небеса» не може означати дуже віддалене від нас місце, у якому Він перебуває. Навпаки, Він завжди поряд: «Наблизьтесь до Бога, то й Бог наблизиться до вас» (Як. 4:8а). Біблія неодноразово підкреслює, що Бог, який на небесах, завжди поряд зі Своїми духовними дітьми на землі.

VI. Підсумки заняття

1. Небеса — це реальність, яка створена Богом і в якій Він перебуває.
2. Уся історія людства — це діалог Бога і людей, ініціатором якого завжди є Бог.
3. Бог говорить до людини по-різному:
 - через усе Своє творіння;
 - через інших людей (пророків, апостолів, учителів, батьків, християн);
 - через Ісуса Христа — Своє Слово втілене;
 - через Біблію — Своє Слово записане.
4. Бог обіцяє небеса кожній людині, яка повірить Йому.

VII. Домашнє завдання

Дослідити біблійні тексти (Бут. 28:10–12, 16–17; Єз. 1:1; Мк. 1:9–11; Ів. 3:13; Дії 7:55–56; 1 Кор. 15:19–22; 2 Кор. 12:2–4; Флп. 3:20–21) і відповісти на запитання:

- як можна потрапити на небеса?
- як розуміти вислів «відкриті небеса»?

ЕЛІНА МРІЯ

Зрілі люди кажуть, що вони — наша надія. Що вони здійснять те, на що в нас не було можливостей. Що вони будуть кращими за нас. Що вони будуть добрішими і людянішими. Що вони обов'язково покращать цей світ. Що вони підкорять нові вершини знань і вмінь. Так кажуть про молодь.

Ця розмова з прекрасною молодого дівчиною Ельвірою Гребенюк відзеркалює наші мрії і сподівання. Прочитайте, порадійте, утіштеся, почитіться, надихніться.

— Елю, розкажіть про свій життєвий шлях: яка у вас сім'я, як вас виховували, де ви навчалися, якими були ваші дитячі мрії?

— Я народилася першою дитиною у молодій християнській сім'ї, яка все життя жила у м. Рівне. Невдовзі у мене з'явилися ще два брати. Різниця у віці між нами невелика, тому ми росли разом і мені не довелося їх доглядати 😊 Батьки змалечку брали нас у церкву. Ми виростили у типовій родині служителів (дідусь був пресвітером у нашій церкві). Як я пригадую, ми були дуже слухняними дітьми і змалку знали, що таке дисципліна. Я і мої двоє молодших братів навчалися в одній школі (Рівненська ЗОШ № 14), яка знаходилася дуже близько біля нашого дому. Можна сказати, ми виростили у теплих умовах звичної віруючої сім'ї.

У 16 років я вступила до Національного університету «Острозька академія». До речі, мушу сказати, що я завжди любила вчитись, дуже любила читати, хоча й не знаю, хто прищепив мені цю любов до читання. Це точно не були мої батьки. Батьки не змушували мене добре вчитись і не сиділи зі мною

за уроками. Якось із першого класу я собі вирішила, що маю закінчити школу із медалью, бо думала, що вона виготовлена із золота 😊. У дитинстві я більше вчилася зі страху, аби не отримати поганих оцінок. Така була в мене нехороша мотивація. Коли я вступила до Острозької академії, там уже формувалась інтелектуально.

Учитися було дуже нелегко. Я була молодша від усіх у групі, і взагалі навчання давалося складно... Я кидала ледь не кожного року 😊. Було важко також і морально, бо почала взаємодіяти з людьми різних світоглядів. Постійно виникали ситуації, які кидали виклики моїй вірі, яка зародилася і зростала у дуже теплих умовах. Острозька академія була для мене ще тою школою життя! Але я дуже зміцніла, навчаючись там. Я брала всі ті знання, які нам давали, училася жити самостійно, робити складні вибори, відстоювати свою точку зору, вчилася кри-

тично мислити і не прогинатися під обставинами. І Бог завжди був поруч!

— Здобуваючи освіту в Острозькій академії, як ви мріяли/планували реалізувати себе в професії?

— Я з дитинства мріяла бути викладачем, не вчителем, а саме викладачем в університеті. Коли мені було лише 4 роки, мама запросила вчительку з англійської мови, яка приходила до нас додому. Англійська — це перше, що я почала вчити, і я завжди хотіла, щоб і моя професія, і все моє життя були пов'язані з цією мовою. Насправді, десь із років 15-ти я мала мрію, навіть нав'язливу ідею, — поїхати жити в

Сім'я Гребенюків

Конвокація в Національному університеті «Острозька академія». 2015 рік

Штати. Мені здавалося, що Україна — це держава з дуже обмеженими можливостями, тому мені немає чого тут робити. У мене були амбіції: отримати дуже якісну освіту в США, аби потім мати хорошу роботу, яка і стала б моєю місією. Я хотіла, аби у моїй професії був дотик до людей, аби я могла на них у хорошему сенсі впливати, допомагати їм, робити їх життя кращим і легшим та знайомити з Ісусом, із Яким я крокую по цьому життю. Тривалий час зі своєї юності я була вкрай незадоволена, що народилася тут, в Україні. Я бачила, як мої друзі, з ким я виростала, емігрували у Штати, як дехто їхав учитися у Європу — і це було для мене каменем спотикання. Я завжди думала: чому я застрягла тут? Це ніби зачароване коло, з якого, як би я не намагалася, мені не вдавалося вирватися. Проте Господь працював зі мною через різні обставини життя і, напевно, найбільше через мої поїздки у далекі країни, аби моє мислення трансформувалося і я стала вдячна, що Бог помістив мене саме у це місце, де я виростала і живу!

Якщо конкретно, навчаючись в академії, я мріяла про прикладну лінгвістику, зокрема про галузь клінічної лінгвістики. Я навіть подавалася на магістерську програму, щоб учитися в Європі, але Бог зачинив мені ці двері теж...

— *Кожна людина, яка має глибокий зв'язок із Богом, у певний життєвий момент переживає покликання від Нього до служіння. Як це трапилося у вашому житті? Якою була ваша відповідь?*

— Мені завжди було непросто з цим, а також і з тим, як зрозуміти, що саме туди Бог кличе мене. Ніяких надзвичайних відкриттів у мене ніколи не було, а цікавило мене завжди у житті багато речей. Тому, я періодично дуже мучилася, чи стежина, якою я йду — це те, де Бог хоче бачити мене. Але в моєму житті все спрацювало так, що я сама захотіла поїхати на місію послужити у той період часу, коли збирала доку-

менти для навчання в Європі. Вірю, що Бог уклав у мене це «хотіння та чин за волею Своєю». Ніякої місіонерської романтики не було. Я просто почула про потребу, подумала, що могла б допомогти, бо Бог вкладав у мене певні вміння і формував характер до того, — і відгукнулася на ту потребу. Не думала, що ця діяльність надовго полонить моє серце 🙏

— *Освічена красива молода дівчина, слідуючи за покликанням на місіонерську працю від Бога, збирається в Уганду. Якою була реакція сім'ї, друзів, церкви на ваше рішення? Хто і як підтримав, хто просто знизав плечима?*

— Завжди боюся, як відреагує мама на ці не дуже безпечні поїздки. Але до того, коли я вперше почула про можливість послужити з українсько-білоруською командою в Уганді, я сама двічі була в Китаї — на волонтерстві й роботі. Напевно, після такого досвіду й переживань моїм батькам було вже не так складно відпускати мене служити із іншими віруючими людьми. Я була не сама — це було головне для мами і тата...

А в церкві всі ніби й очікували, що щось подібне мене чекає. Ніби й не сильно дивувалися. Один брат із моєї церкви «Примирення» прямо перед поїздкою підійшов до мене й сказав, що так і думав, що Бог готує мене до місії

Команда MZUNGU у поїздки 2018 року

через усі мої досвіди поїздки, навчання і робіт. Брати та сестри переживали й дуже молилися, що було відчутно, бо умови, в які я їхала, трохи дикі. Але, напевно, мої місіонерські поїздки посприяли тому, що в церкві тепер розвинене місіонерське бачення. Загалом, мені здається, що мої близькі люди якось природно сприйняли, що я їду в Африку на місію. Можливо, це для мене самої стало найбільшою несподіванкою.

— *Отож, Елю, ви на місії в Уганді. Розкажіть у форматі біл: 5 напрямів вашого служіння; 5 уроків, які Бог дав вам*

особисто на Африканському континенті; 5 «печальок», які довелося пережити; 5 дивовижних відповідей на молитви.

5 напрямів служіння

Якщо в загальному про служіння всієї команди MZUNGU, — то це біблійна школа, домашні біблійні групи в селі як продовження загального біблійного навчання, що проводилось два роки поспіль. Крім того, ми співпрацювали з трьома сільськими церквами, де проводили молодіжні спілкування і готували команди з місцевих, щоб вони могли продовжувати такі молодіжні зустрічі, коли ми повернемося в Україну. Також ми відвідували сім'ї, де проживали діти-сироти, з яких і розпочалося служіння нашої команди в Африці і яких ми розвезли по сім'ях, щоб вони виростали в родині, а не в притулку. Також ми відвідували сім'ї студентів біблійної школи з метою благовістя. Ми дізнавалися потреби людей (протікає дах, немає чим платити за школу, немає що їсти) — і задовольняли їх, якщо була можливість. Ще у нас була польова клініка, де наші медсестри надавали першу медичну допомогу. Для дітей щодня розповідали біблійні історії, проводили уроки англійської, а в останніх двох поїздках спорядили дітей-сиріт учитися в сільських школах за місцем проживання.

5 уроків, які Бог дав особисто на Африканському континенті

Найбільший урок — це цінувати те, що я маю, дрібниці, на які я ніколи не звертала б уваги раніше — вода, що тече з крану, теплий душ, різноманітність їжі, наявність чотирьох пір року, але найбільше — можливість читати, учитися й дізнаватися нове про світ і про Бога! Ще один урок — треба бути розсудливою в тому, кому надавати допомогу й загалом як витрачати свої ресурси. Африканці сприймають білих як багатючих американців із мішками грошей, тому можуть маніпулювати,

Жіноча група з вивчення Біблії в с. Бугалі (Уганда) на березі озера Вікторія. 2019 р.

аби отримати зиск. Не варто допомагати всім підряд, треба мати мудрість у цьому, і це не означає, що ти недобра людина.

Наступний урок — не все, що з нашої перспективи здається хорошим чи поганим у житті інших людей, особливо тих, хто належить до цілком іншої культури, — є таким для тих людей. Для прикладу, нам видається, що їжа, яку їдять угандійці, дуже несмачна, проте вони, скуштувавши наші страви, теж, м'яко кажучи, були не в захваті від них. Треба завжди вчитися дивитись на світ очима людини тієї культури, де ти служиш, а не оцінювати все через призму свого досвіду. І ще один урок — треба мати сміливість, щоб відгукнутись на Божий поклик, бо точно доведеться пожертвувати чимось своїм, але ще більшу сміливість треба мати, щоб продовжувати слідувати за цим покликом. Мені в певні періоди (і досі так трапляється) було дуже нелегко відмовитися від амбіцій і мрій та просто бути відкритою й приймати Божі плани щодо мене. Але я досі вчуся.

5 «печальок», які довелося пережити

Найперше, що приходить на розум, — це те, що люди в Африці часто нехтують своїм життям і життям своїх маленьких дітей, які повністю залежні від батьків. Нам доводилося бути свідками смертей, коли ми давали кошти мамі, щоб вона їхала у лікарню, аби її дитинці, хворій на малярію, надали допомогу, а вона просто сходила з автобуса і йшла додому, а дитинка помирала... Це, напевно, був найбільший удар. Прикро було дізнатися від жителів села, де ми живемо і служимо, що ніхто не хоче приходити в церкву до сільського

пастора, у церкві якого наша команда спершу розпочинала служіння 5 років тому, бо він, а точніше його дружина надбала погану репутацію в селі. Люди не хочуть навіть приходити до них на подвір'я, бо ця жінка, за словами селян, «не любить людей». Треба було після стількох років думати про те, як звершувати служіння, свідчити про Христа, щоб люди не асоціювали це служіння із сім'єю цього пастора. Також важко перебувати у середовищі, де багато біснுவатих людей, де вся культура пронизана чаклунством і поклонінням духам...

5 дивовижних відповідей на молитви

Те, що Бог покликав мене поїхати й спорядив усім необхідним, мене, Елю, яка ніколи й не думала в тому напрямі, — це диво! Те, що щодня у нас відновлювались сили працювати, служити, любити тих людей, проповідувати

Чергові в дитячому садочку в Китаї стоять при вході в садочок і зустрічають дітей і батьків.

їм Євангелію — це теж прекрасні відповіді на наші молитви і молитви братів і сестер, які просили за нас Бога. Для мене завжди дивовижно, як Господь побуджує людей молитися й жертвувати фінанси на місію, — ця Божа робота по-особливому дуже зворушує мене.

— Озираючись на досвід, здобутий у місіонерському служінні в Уганді, що ви порекомендували б сучасній українській молоді? Як ви тепер сприймаєте себе, свою церкву, свою країну?

— Щойно виникає спокуса поскаржитися на те, які не такі в нас: країна, медицина, освіта, як набридли ці дощі, холод, спека, як нудно в церкві на молодіжці, то варто порівнювати своє становище не з людьми з більш розвинених країн, а з тими молодими людьми (яких насправді у світі більшість), для яких навчитися читати — це вже вершина блаженства, у яких є лише дві погоди — нестерпна спека і сильні зливи, яким треба чекати годинами під палючим сонцем, щоб накачати з помпи каністру води і ще занести її додому, тому вони не можуть випивати достатньо води в день і дотримуватись здорового харчування. Тому дякуймо Богові, бо ми невимовно багаті.

Себе сприймаю тепер як людину, якій Бог послав благодаті понад міру: я здобувала якісну освіту безкоштовно, маю роботу за спеціальністю, маю церкву, де мене люблять і моляться за мене, і сім'ю, де мене чекають. Це усвідомлення прийшло через порівняння із тими місцями і ситуаціями, у яких Господь дав можливість побувати.

— Поділіться з нашими читачами: про що зараз мрієте, про що молитесь, як бачите своє майбуття?

— Зараз усе таке непевне і нестабільне через карантин. Я довго жила думками про Уганду, все чекала, що ми поїдемо туди цього листопада чи грудня... (інтерв'ю записували наприкінці 2020-го року. — Прим. автора). Але поки це неможливо. Тому я перефокусувала свої думки на тут і зараз — як я можу бути корисна для Божого Царства там, де я є.

Зараз навчаюся в Українській баптистській теологічній семінарії на факультеті міжнародна місія. Нещодавно в нас було дві сесії «Місіологія» і «Огляд Нового Завіту», які викладали дуже потужні викладачі-професіонали, що надихали студентів. Після цих курсів знову почала мріяти про викладання. Може, колись стану хорошим викладачем, який не лише «просвітлюватиме» уми студентів, а й надихатиме та допомагатиме їм.

Розмовляла **Світлана Филипчук**

ВІЧНА КНИГА ДЛЯ СУЧАСНИХ ДІТЕЙ

Постійні читачі «Слово вчителю» уже знайомі зі служінням Проєкту «Суперкнига», на нашому сайті розміщена навчальна програма «Я пізнаю світ із Суперкнигою» та методичні рекомендації до неї, низка конспектів занять, сценаріїв та історія Проєкту.

Однак час не стоїть на місці, тому ми попросили керівника Проєкту «Суперкнига» в країнах СНД Інну Черепову розповісти про нові напрями й плани розвитку цього перспективного християнського служіння для дітей і як його можна поєднати з викладанням у загальноосвітніх навчальних закладах.

Окрім того ми розробляємо та адаптуємо методичні матеріали для навчання дітей Біблії. Два навчально-методичні комплекти «Я пізнаю світ із Суперкнигою» і «Академія Суперкниги» рекомендовані МОН для використання в навчальних закладах України.

Навчально-методичний комплект «Я пізнаю світ із Суперкнигою», в який входять: 1) методична розробка «Зустрічі в Клубі Суперкниги», 2) посібник для творчості «Супер саморобки», 3) методична розробка «Табір Суперкниги. Рятівники», 4) аудіовізуальні матеріали «Суперкнига». Усі зазначені методичні матеріали можуть бути використані у проведенні системи уроків духовно-морального спрямування, позакласних та позашкільних заходів для дітей 6–12 років протягом одного навчального року.

Навчально-методичний комплект «Академія Суперкниги» складається з навчальної програми, практичних рекомендацій та методичних розробок і відеоконтенту. Кожний курс містить 40 уроків. На уроці діти в доступній і захопливій формі знайомляться з героями Біблії, дивляться одну серію мультфільму «Суперкнига» та додатково створені відеосюжети, беруть участь у творчих іграх, вивчають вірші з Біблії.

— Яка мета Проєкту «Суперкнига» і для дітей якого віку розраховані її матеріали?

— Ви пам'ятаєте першу «Суперкнигу», яку у 90-х роках дивилися мільйони глядачів — і дітей, і дорослих? Для багатьох із них цей мультфільм став першою стежкою до віри в Ісуса Христа.

Нова «Суперкнига» створюється з цією ж метою — познайомити сучасних дітей із Вічною Книгою, зі Спасителем світу, показати, як сучасні проблеми та виклики сьогодення можна подолати, беручи за приклад біблійних героїв.

З 65-ти серій, що планує створити компанія CBN, українською мовою вже дубльовані 52-і! І ми постійно працюємо над тим, щоб якомога більше дітей могли їх побачити. Нещодавно ми створили окремий You Tube канал Superbook Ukrainian, де будуть розміщені серії «Суперкниги» виключно українською мовою.

Наша цільова аудиторія — діти 6–12 років. Вони розумні й обізнані. Сучасні діти мають отримувати інформацію сучасними засобами. Тому «Суперкнига» — це не тільки мультфільм. У нас є сайт superkniga.tv українською мовою, де діти можуть дивитися мультфільм, грати, дізнаватися про героїв Біблії. Є й мобільний додаток «Суперкнига», зараз ми доопрацьовуємо його українську версію.

— Які з них рекомендовані МОН України для використання в навчальних закладах країни?

— Але це тільки частина діяльності проєкту «Суперкнига».

— Як і де з ними можна познайомитися, придбати? Чи є друковані видання?

— Усі навчальні матеріали можна подивитися та придбати на сайті shop.superkniga.tv. Ми розповсюджуємо їх на флешносіях та у PDF-файлах. Мультфільми можна вільно дивитися на You Tube каналах «Суперкнига». Невдовзі третьою частиною «Академії Суперкниги» можна буде користуватися на платформі Moodle. За останній рік вона увійшла майже у кожний дім! Стежте за повідомленнями в соцмережах.

Суперкнига. Навчально-методичні комплекти з грифом МОН України

Суперкнига на міському святі до Дня захисту дітей. Хрещатик, Київ

— Які практичні кроки має зробити вчитель, щоб застосувати ваші напрацювання в школі?

Наші матеріали можна використовувати в початковій («Я пізнаю світ із Суперкнигою» і «Академія Суперкниги») та основній школі («Академія Суперкниги») для проведення уроків духовно-морального спрямування або гуртків, доповнювати будь-які уроки цікавими завданнями з наших посібників. Як це робити — ми розповідаємо на офлайн- і онлайн-семінарах.

Учитель згідно зі своїми цілями та можливостями після ознайомлення з матеріалами обирає бажану форму проведення занять і діє відповідно до законодавства та розпоряджень МОН. Педрада школи має затвердити цей навчальний курс, а батьки — дати згоду, щоб діти могли його відвідувати. І в цьому є додаткова преференція: батьки дітей 6–12 років із захопленням дивилися «Суперкнигу» 20–30 років тому. І я сподіваюся, що вчителі можуть скористатися цим.

— Чи є у вас інформація про те, скільки шкіл і в яких областях у цьому навчальному році працюють за цією програмою? Які відгуки?

— У 2019–2020 навчальному році перші 25 закладів освіти почали працювати з матеріалами Суперкниги, і за перший рік ми отримали багато схвальних відгуків від учителів, дітей та батьків. Що ми вже знаємо? Вчителю легко готуватися до уроку, уроки цікаві для дітей, вони добре засвоюють матеріал, домашні завдання виконують з радістю, атмосфера в класах змінюється на краще. Деякі школи рішенням педрати навіть затвердили предмет «Я пізнаю світ із Суперкнигою».

На жаль, події 2020 року в Україні не сприяли збільшенню кількості закладів освіти, що проводять уроки з духовно-морального виховання і зокрема користуються матеріалами «Суперкниги». Але я вірю в їх ефективність і своєчасність. Ми працюємо далі.

— Як директор, ви здійснюєте загальне керівництво організацією і причетні до всіх напрямів служіння. Яке зі служінь Вам особисто найбільше до душі, якщо можна так сказати?

— Моя основна функція — напрацьовувати перспективні напрями розвитку проекту й рухатися ними. Найбільша радість для мене — бачити, що напрям і формат обрано правильно. Ідея уроків «Недільна школа у твоєму смартфоні», наприклад, у мене народилася наприкінці 2019 року. І спочатку було не дуже зрозуміло, хто ж їх буде використовувати. Але перший урок у PDF-форматі вийшов уже на першому тижні карантину й швидко знайшов своїх прихильників. Перші зум-семінари ми записали восени 2019 року — додатково до основної офлайн-діяльності. І час

показав, що не даремно. Я бачу це і розумію — Бог скеровує цей проєкт якнайкраще.

— А яка серія «Суперкниги» найбільше подобається вам особисто?

— Навіть не скажу... Але моя улюблена частина серії — це початок, проблема, яка постає перед дітьми й за розв'язанням якої Суперкнига відправляє їх у біблійні часи. В «Академії Суперкниги» ця частина мультфільму називається «Дилема Кріса і Джой». Як на мене, наявність дилеми і робить мультфільм зрозумілим і актуальним для сучасних дітей.

— Як ви плануєте свій день?

— Я планую — і день, і тиждень. У мене є план для роботи й для дому. Не завжди все вдається виконати, і інколи — це добре. Добре працювати в міжнародній команді, яка має спільне бачення, цілі і ресурси. Добре бачити руку Божу на проєкті, на людях, що його розвивають. Не тому, що ми особливі, а тому що Бог використовує маленькі можливості кожного з нас, зокрема мої. І скеровує навіть плани одного дня.

— Якби у вас раптом з'явилася додаткова година часу, як би Ви її використали?

— Мабуть, спробувала б «побути в спокої», поки що часу й для справ не вистачає...

— Якими ви бачите результати й перспективи свого служіння?

— Місія CBN та пов'язаних із нею організацій полягає в підготовці народів до пришествя Ісуса Христа. Наша кінцева мета — досягти такого періоду в історії, коли «земля буде повна пізнання Господнього так, як море вода покриває» (Іс. 11:9).

Для досягнення нашої місії головним методом є стратегічне використання медіазасобів та освітніх програм.

Мене надихає і Місія, і методи. Усі ресурси проєкту «Суперкнига» сприяють пізнанню Господа дітьми. Я хочу бачити, як батьки й вчителі в Україні разом забезпечують дітям можливість дивитися серії «Суперкниги» й отримувати надію, а на уроках, у гуртках і Клубах Суперкниги та й просто вдома — дізнаватися, як робити «вибір кожного дня» на прикладах біблійних героїв. Я хочу, щоб проєкт залишався сучасним і актуальним для дітей ще довгі роки. Для цього варто працювати.

Матеріал підготувала
Надія Доля

Наталія Сайберт із дітьми з Клубу Суперкниги

НЕБЕСА ДЮРЕРА

Тема біблійних Небес хвилювала митців всі часи. Описи незвіданих речей, змальовування вічності і того континууму, де існує Отець, — захоплювали уяву творчих людей і надихали їх на створення шедеврів, які хоча б на децицію змогли припідняти завісу таємничого й дозволили побачити відблиск майбутнього. Картини, фрески, книжки, музичні твори, зрештою, кінематограф — в усіх сферах творчості митці прагнули змалювати Небеса. Адже це саме те місце, де закінчаться всі наші поневіряння й негаразди. Це місце спочинку душі, яка страждає від несправедливості цього світу.

Проте сьогодні ми згадаємо про одного митця, який не прагнув зобразити у своїй творчості власне Небеса. Але вони присутні в усіх його найвизначніших творах і відіграють там неабияку роль. Цей митець — Альбрехт Дюрер, один із найвеличніших німецьких художників і граверів початку епохи Реформації. Його твори й досі є зразками ксилографії¹. Альбрехта Дюрера вважають основоположником автопортрету в образотворчому мистецтві.

Але наша тема сьогодні — Небеса...

Коли ви відкриєте в інтернеті сторінку з відомостями про Альбрехта Дюрера, то побачите, що ця людина була обдарована Богом понад міру. Він зробив великий внесок у розвиток і живопису, і ксилографії. Він найвизначніший німецькомовний теоретик мистецтва свого часу, автор практичного керівництва з образотворчого й декоративно-прикладного мистецтва та порівняльної антропометрії. А ще —

відомий фортифікатор свого часу, що залишив слід і у воєнно-інженерній справі. Проте у світі його знають насамперед як неперевершеного автора гравюр. І саме про цей вид мистецтва ми й будемо розважати.

Народився Альбрехт у родині угорського ювеліра Альбрехта Дюрера Старшого, який переїхав у Нюрнберг у пошуках кращої долі. У родині Дюрерів було вісімнадцять дітей, проте до повноліття дожили лиш троє братів: Альбрехт, Ганс і Ельберт. Батько бажав, щоби старший син продовжив ювелірну справу, однак Альбрехт хотів вивчати образотворче мистецтво. Тож батько відправив сина в науку до найвідомішого на той час нюрнберзького художника Міхаеля Вольгемута. Саме там майбутній відомий гравер і зробив перші кроки в осягненні премудрості створення гравюр. Адже його вчитель, разом зі своїм пасинком Вільгельмом Плейденвурфом, саме працювали над гравюрами для книги Хартмана Шеделля «Книга Хронік». І як небезпідставно вважають, одна із тих гравюр, «Танець смерті», належить молодому Дюрерові.

Навчання Альбрехта закінчилося традиційною подорожжю країнами Європи, під час якої майбутні художники пізнавали світ, здобували нових вражень та емоцій і знайомилися з різними школами живопису. Невідомо, за яким маршрутом мандрував Альбрехт, проте знаємо, що він відвідав Німеччину, Швейцарію і, можливо, Нідерланди. Але найважливішим наслідком цієї подорожі стало відвідання Ельзасу. Там

творив Мартін Шонгауер, творчість якого дуже сильно вплинула на Дюрера. Але до того часу, як Альбрехт відвідав Ельзас, метр помер. Проте Дюрерові пощастило працювати із синами Шонгауера. І саме там він опанував техніку гравюри на міді, якою в ті часи займалися переважно ювеліри. Це дало великий поштовх для розвитку майбутнього художника. Згодом він відвідав Базель, де з'явилися перші гравюри, що принесли йому популярність і славу.

Повернувшись додому, Альбрехт одружився з Агнес Фрей — донькою друга свого батька. І оскільки родина Фрей перебувала на вищій сходинці соціальної ієрархії, у Дюрера з'явилася можливість відкрити власну справу й займатися тим, що йому подобалося. І хоча стосунки між молодятами були хорошими (недарма ж він зі Страсбурга надіслав для Агнес свій «Автопортрет із чортополохом» як весільний подарунок), проте дружина ніколи не розуміла творчих порухів свого чоловіка. Вони були занадто різними, що призвело до прохолодних стосунків наприкінці життя. Окрім того, на них впливало й те, що в подружжя не було дітей.

Пізніше Дюрер відвідав Італію, де знову ж учився і вчився. Саме бажання пізнати щось нове й штовхало його на експерименти, опанування новими практиками і стилями. Митець дуже обурювався тогочасним ставленням багатьох можновладців до художників як до ремісників, що мають просто виконати свою роботу. Він постійно переконував і доводив усім, що якісна

¹ Ксилографія — вид друкованої графіки, гравюра на дереві, одна із найдавніших технік гравірування по дереву; або відтиск на папері, зроблений із такої гравюри.

і хороша робота вимагає від художника багато часу. З іншого боку, він мав і право, і авторитет, щоби так стверджувати. Адже із ним хотіли співпрацювати всі тогочасні видавництва, бо Дюрер брався за будь-яке складне завдання й виконував його. Він оформляв вітварі, писав портрети, ілюстрував книжки, як світські, так і церковні. Малював ікони (хоча був проти «обоження» художніх творів) і портрети імператорів. Саме завдяки покровительству імператора Священної Римської імперії Максиміліана I Дюрер отримав пожиттєву пенсію і грамоту, що захищала авторські права гравюр на дереві й міді.

Слава про видатного гравера й художника рознеслась далеко за межами Німеччини. Італійські міста пропонували Дюрерові фінансову підтримку й різноманітні привілеї за те, щоби той працював лише в Італії. Проте митець постійно повертався у Нюрнберг.

Реформація, що відбулась у той час на теренах Німеччини, дуже вплинула на художника. Йому були близькі ідеї Лютера. Він навіть досяг домовленості про зустріч із реформатором, щоби мати можливість написати портрет, але зустріч не відбулася. До кінця життя ідеї лютеранства були не просто близькими Дюрерові, а ввійшли в його творчість. Він охоче займався ілюструванням теологічних книг як тогочасних богословів, так і отців Церкви. Варто зазначити, що гравер звертався до біблійних сюжетів не лише під впливом Реформації, а й задово до неї. Адже багато його робіт змальовувало в художній формі біблійні оповіді та історії. І ось тут ми підходимо до теми небес у творчості Дюрера.

1500 рік! Цю дату в той час уважали кінцем світу. Багато людей із жахом очікували початку апокаліпсису. Це була точка невідомості й остраху — що далі? (Майже так само, як для багатьох людей було очікування 2000 року — залякування, страх, невідомість і різноманітні «пророцтва» про бунт машин чи ще щось.) Ось у такій атмосфері й у таких настроях жив Дюрер. Тому немає нічого дивного, що він 1496 року розпочав роботу над серією з 15 гравюр, присвячених Книзі Об'явлення. На той момент Дюреру було 27 років. І він задумав книгу, що не просто змалює головні події Об'явлення, а буде неначе поясненням кожного ключового моменту, який збирався висвітлити майстер. Він щойно повернувся з Італії, сповнений вражень і нових ідей, тому задумав ілюстрації Об'явлення як ілюстровану оповідь книги, передану зримими образами. Він навіть дав назву цьому циклу — «Таємне Об'явлення Іоанна».

У 15-ти гравюрах великого формату, які були на одному диханні створені за декілька місяців 1497–1498 років, митець висвітлив своє розуміння книги і того драматизму, що він зустрів на її сторінках. Він зобразив не лише трагічні події, але й пошук досконалості, який відчуває кожен митець, що створює свій твір. Відтворив боротьбу за досконалість у простоті й поєднав минулину та сьогодення. Очевидно, що цей твір став символом перелому епох, який стався через декілька десятків років².

Кожна гравюра була пояснена цитатою зі Святого Письма, що мала розкривати основний зміст малюнка. Власне, гравюри були скоріше оздобою тих слів, які були процитовані на сторінці. Малюнки пояснювали, давали зримі образи того, про що казав апостол Іван. Цей підхід настільки був новаторським у царині церковних книг, що подібному виданню на той час навіть не було назви.

На своїх малюнках Дюрер змусив жити кам'яні міста, шуміти дерева й текти ріки, хвилюватись морю людей і боятись грізних ангелів. Він мистецьки передавав саме суть події, переосмислюючи її на свій лад, чим змушував сучасників переоцінювати ставлення до звичних образів. Наприклад, на найзнаменитішій гравюрі цього циклу — «Чотири вершники апокаліпсису» — художник відходить від сталої звички зображати смерть у вигляді кістяка з косою. Натомість він зображає цього вершника як старого й потворного чоловіка з тризубцем. А за всіма вершиками зображає потворне чудовисько із широко відкритою пащею. На голові у потвори чи то корона, чи то митра, чи то берет бюргера. Це та потвора, що і призведе до апокаліпсису і лабет якої хочуть уникнути всі люди на землі.

Проте значну частину всіх гравюр, попри події, які вони зображають, займають небеса. І саме на них ми бачимо чи то ангелів із сурмами суду, чи то подобу Отця на троні, чи особу Сина із пробитими руками, який сходить як Цар царів. Автор постійно акцентує увагу глядачів на небесах — як джерелі, причині й кінцевому результаті всіх тих подій, які розгортаються під небом. Так Дюрер хотів показати, що які б страхи нас не охоплювали, які б події ми не очікували чи переживали, — усе це сходиться із Неба і контролюється Отцем Небесним. Небеса є причиною, альфою і омегою всіх подій на землі — навіть таких страшних, які зображає Об'явлення Івана Богослова.

Книжка здобула таку популярність, що автор перевидавав її 1511 року, додавши титульний лист. Саме після цієї роботи Альбрехт Дюрер став відомим і отримав незалежність для того, щоби творити саме так, як він хотів. А він, будучи людиною, що переконана в реальності Бога і Його провидінні, охоче брався за біблійні сюжети, геніально зображаючи ті події священної історії, що закарбовані на сторінках Книги.

Можна сказати, що художник у притаманній для митця манері спророкував і висвітлив те, чого очікували тогочасні люди — розради від постійного страху покарання (що було таким властивим Середньовіччю), надії і впевненості в Божому провидінні. Зрештою, це те ж саме, чого прагнуть люди і сьогодні. Адже в час глобальних катаклізмів і страхітливого очікування катастрофи на Землі (від власного ж господарювання), усі прагнуть знайти якір надії й упевненості. І забувають, що цей якір, що не дає скотитись у прірву депресії і смутку, уже існує — це Ісус Христос і Його хрест, що символізує не лише спасіння, а й надію, що цей воскреслий Заступник усе контролює і, сидючи по правиці Отця, заступається за нас...

Дюрер жив у непрості часи. Страх кінця світу, Реформація, Селянська війна та війни за релігійну свободу — ось те тло, на якому творив великий німецький художник. Він помер 1528 року від застуди, яку підхопив під час подорожі в Нідерланди. Маючи всесвітню славу, безліч послідовників і навіть імітаторів, він і далі хотів удосконалюватись у тому, що любив і чому присвятив своє життя.

Він ніколи не цурався говорити про свою віру. І не боявся зображати її у своїх творах. Можливо, не так, як це зазвичай робили в той час. Але саме завдяки тому, що він відтворював у картинах те, як він вірив і розумів, ці твори і стали такими вражаючими й захопливими, що через століття красномовно проголошують неперехідні цінності у наш цинічний постмодерний час. І нагадують, що як би ми не ховалися за словесними формами, але головне завжди залишиться головним.

Олег Блощук, магістр теології, викладач народних звичаїв, свята обрядів, пастор євангельської християнської церкви «Скеля» м. Рівного

Олег Блощук, магістр теології, викладач народних звичаїв, свята обрядів, пастор євангельської християнської церкви «Скеля» м. Рівного

² Ідеться про 1517 рік, початок Реформації, на чолі якої стояв німецький монах Мартін Лютер.

ЯК ПОЛЮБИТИ НЕБО?

Небо... Багато про нього сказано, багато роздумів записано. Йому присвячують вірші та пісні. І саме його ми бажаємо кожній людині, яка ереїшла поріг смерті. Але чи варто про це говорити з дитиною? Якби темі Неба не передувала така складна подія як смерть, можливо, нам було б легше. Тож, може, узагалі не треба порушувати такі складні теми з дітьми?

Іноді ми так і робимо, намагаємося не говорити з дітьми на тему смерті,

но бояться, що вони помруть або щось станеться з їхніми близькими. Тож ці теми не треба оминати, це правда нашого буття, про яку маємо відверто розказати своїм дітям.

У часи Ісуса дорослі теж думали, що діткам зарано слухати про Царство Небесне, і намагалися прогнати їх, але Ісус сказав: «Пустіть дітей і не забороняйте їм приходити до Мене, бо таких є Царство Небесне» (Мт. 19:14). Що і як розказувати дітям про Небо? Про це ми більше поговоримо в наступних статтях, але зараз поміркуємо над тим, з чого треба починати.

Коли роздумувала над цією темою, зрозуміла, що дуже важко хотіти туди, де жодного разу не був. Мого п'ятирічного сина часом дуже важко переконати, що під час подорожі варто перетерпіти дрібні незручності, якщо через декілька годин ти опинишся в чудовому місці відпочинку. Але є місця, де він уже бував і там йому дуже сподобалося, і час від часу він мріє знов туди потрапити. Він згадує ці місця із замірним поглядом і повторює, що йому дуже кортіло б знову там побувати. Він готовий терпіти незручності подорожі, бо знає, що те, що він отримає, варте того, щоб потерпіти.

Я стикнулася з тим, що Небо для нього поки теж не дуже привабливе. І як би цікаво я не намагалася розповісти про потойбічний світ, цей йому поки що бажаніший і зрозуміліший, бо тут поруч мама й усе, що йому потрібно.

Але як говорити з дитиною про Небо, яке ми самі не бачили? Як закохати дитину у світ, про який ми самі так мало знаємо?

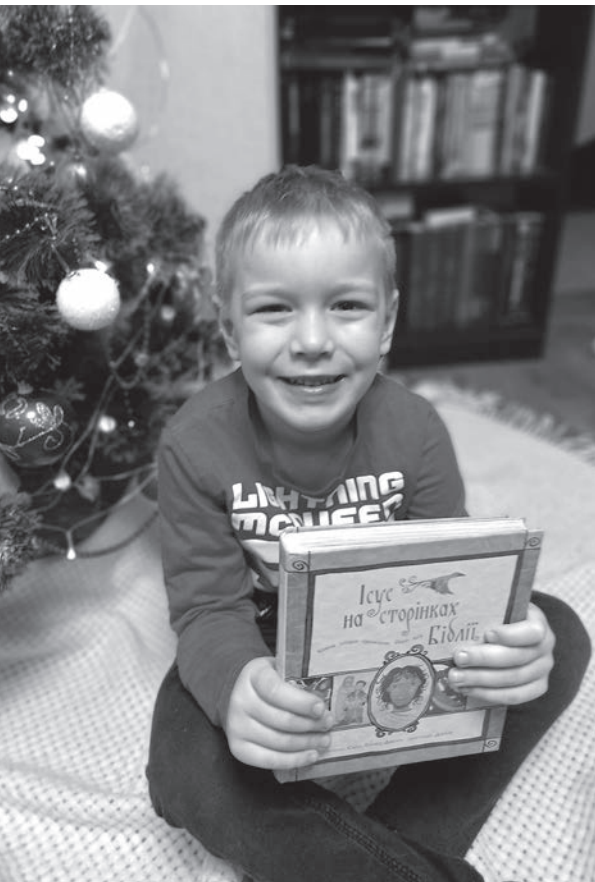
Але одне знаю певно: щоб наші діти полюбили Небо, його маємо полюбити ми. Ми не можемо з пристрасстю й захопленням говорити про те, що нас не окриляє. Діти відчувають фальш у наших словах, і особливо в наших діях. Тому починати завжди треба із себе: з особистих стосунків із Богом, з пізнання Його, з навернення до Христа. Бо неможливо належати до Царства Божого, не бажаючи підкоритися Цареві. І не варто розраховувати на нього після смерті, якщо до нього були байдужими за життя.

Щоб ми полюбили Небо, яке ми не бачили, Бог прийшов у наш світ. Він приніс Небо на нашу грішну землю. Він прийшов, щоб відкрити нам шлях туди, куди ми були приречені не потрапити через гріх, ми всі народжуємося з тяжінням до земного. Тому Сам Бог зійшов до нас у Сині Своєму, щоб ми побачили, як ми обмежені гріхом і як вільно дихається з Ним (Мт. 1:23). Цікаво, що Бог не приніс нам ні фото, ні відео, ні малюнків зі Свого Царства, як, наприклад, це роблять турагенти, які заманюють нас звабливими фото екзотичних островів, п'ятизіркових готелів, мандрівками й смачною їжею. Може, це дивно прозвучить, але Небо, чи іншими словами рай, не є Божою метою для нас. Як не дивно, ми потребуємо не раю, ми потребуємо Бога. Рай для Адама і Єви перестав бути найкращим місцем одразу, щойно вони згрішили і втратили живе спілкування з Богом (Бут. 3:10). Це місце одразу наповнилося розчаруванням, страхом, зрадою, звинуваченнями. Тож дарма ми думаємо, що нас може задовольнити рай, якщо нас не цікавить Бог.

На диво, Ісус дуже мало говорив про життя після смерті, але Він дуже багато говорив про життя, яке ми вже можемо мати в Божому Царстві. І його проповідь завжди стосувалася стосунків з Богом і одне з одним (Мт. 5–6 розділи). Небо стає рідним для нас тільки тоді, коли Бог стає для нас Батьком.

Жодна дитина, яка зростає в любові, не захоче назавжди залишитися ні в одному найпрекраснішому місці, навіть у Діснейленді, якщо її розлучити з матір'ю і татом. Для дитини певною мірою рай — це те місце, де є її батьки. І навіть коли ми вже стаємо дорослими й маємо свої сім'ї, нас магнітом тягне саме в батьківську хату, туди, де ми пережили блаженство бути безмежно любленими. Так і з Небом, якщо ми не пережили Божої любові, не на вернулися до Небесного Отця як блудний син, наше серце не буде захоплене Небом. Бо для нас Небо не стало Батьківським домом.

Щоб наші дітки хотіли в Небо, щоб вони бажали цього Царства Небесного, щоб вони хотіли жити за принципами Божими, нам треба самим бути закоханими в Бога.

віри, переконань. Але тоді з ними про це говорить YouTube голосами багатьох блогерів, або через різні ігри та відео. Іноді ти помічаєш, що в дитячій уяві складається хибна уява про життя та смерть. Одні сприймають її як щось жартівливе, як у мультику — убив і знову живий, тому, засвоюючи таке бачення, діти стають жорстокими. Інших дітей тема смерті лякає, вони починають страждати від панічних страхів, постій-

А наступна наша відповідальність — познайомити їх із Володарем цього Царства. Нам потрібно докласти багато зусиль, щоб закохати їх у Бога, прихилити їхнє серце до Христа. Бо Небо найперше — це Бог!

Як це зробити? Можу дати декілька порад, які ми практикуємо в своїй сім'ї.

- **Перше — щодня читайте з дітками Біблію.** Починайте з дитячої Біблії. Ми гортали її сторінки з того часу, як тільки наш синочок почав сидіти. Спочатку це була цікава картонна Біблія з віконечками, у які ми могли зазирнути й стежити і за тим, як Бог творив Усесвіт, і за життям Божих людей. Зараз ми із захопленням читаємо Біблію, яку дуже раджу для дошкільнят, — «Ісус на сторінках Біблії». Вона є і українською, і російською мовами. Для старших діток цікавою буде Біблія в коміксах, яка приваблює дітей сучасними малюнками.
- **Друге — дуже раджу батькам віддавати перевагу навчанню в різних християнських освітніх закладах.** Дякувати Богові, у нашій країні є така можливість. На сьогоднішній день є багато християнських дошкільних навчальних центрів, є приватні загальноосвітні школи, недільні школи при церквах. Якщо у вашій школі є уроки християнської етики, нехай ваша дитина відвідує ці заняття, підтримайте її в цьому. Також є християнські спортивні секції й безліч інших гуртків на різні смаки. Зазвичай такі гуртки ще й набагато доступніші. Для себе ми в сім'ї це поставили в пріоритет, бо ми хочемо, щоб наша дитина чула про Бога протягом дня, і не тільки від нас. Щоб наш син зростав у середовищі, де працюють люди, для яких Бог і Боже не є порожнім звуком. Я знаю, що світ переконуватиме його у зворотному, але сьогодні Бог дає мені можливість першою вкласти насіння віри в його серце. І я можу обирати, хто буде моїм помічником у цьому процесі, тому ми ходимо в християнський дошкільний навчальний заклад. І я вірю, що це зерно матиме велику силу й переможе всі спокуси й перешкоди в майбутньому.
- **Третє — моліться з дітками.** Моліться перед їжею, перед сном, будь-коли й будь-де. Навчіть їх довіряти Богові будь-які дрібниці й дякувати за все, що мають. Коли обговорюєте дитячі переживання, указуйте їм на Бога, наприклад: якщо ти злякався — помолись, попроси, щоб Бог тебе заспокоїв і дав людину, яка допоможе. Або розповідайте, як Бог

вам відповідає на молитви. Нехай вони розуміють, що Бог — це не обряд, а жива Особистість, яка прагне любити й будувати з нами стосунки.

- **Четверте — беріть із собою дітей у церкву на богослужіння, на служіння нужденним.** Покажіть їм серце Христа, яке через вас любить, піклується, дружить.
- **П'яте — співайте християнські пісні.** Нехай у вашому домі, у вашій машині лунають пісні про Бога. Це не значить, що ви маєте заборонити дитині все, що не говорить про Бога, але віддавайте перевагу тому, що проголошує цінності Царства Божого. Співайте колискові, які теж говорять про Божу любов і турботу.
- **Шосте — говоріть із дітками про Бога.** Говоріть про Його безмежну любов, а також про те, чому ми грішимо. У простих розмовах ви почуєте безліч цікавих запитань. Мій син, на жаль, не ідеальний, іноді

його поведінка мене дуже засмучує. І перед сном ми часто говоримо про це. Одного разу він у розпачі запитав: «Мамо, ну чому Бог так зробив, що, як тільки я народився, гріх одразу залетів у мене?» Це було трохи кумедне, але дуже хороше питання, і ми могли говорити з ним про Бога, який спасає нас і звільняє від гріха. А також, що Бог дає силу перемагати гріх. Як Давид подолав Голіята, довіряючи Богові, так і він може подолати свій непослух, довіряючи Богові.

Чи дасть це результат? Можливо, не так швидко, як хотілося б. Але Христос недарма забороняв учням проганяти дітей від Себе. Він хоче, щоб діти з раннього віку слідували за Ним. Він зробить те, чого не можемо зробити ми: народить їх згори, подарує їм нове серце й нове життя, а ми маємо бути як Іван Хреститель — підготувати дорогу Христові до серця нашої дитини.

Наталія Педченко

ВИТЯГ ІЗ РЕЗОЛЮЦІЇ

Всеукраїнської наукової аналітико-мотиваційної онлайн-конференції

«УРОКИ 2020 РОКУ, ВИКЛИКИ І ЗАВДАННЯ ДЛЯ ХРИСТИЯН НА 2021 РІК»

9 січня 2021 року відбулася Всеукраїнська наукова аналітико-мотиваційна онлайн-конференція з міжнародною участю «Уроки 2020 року, виклики і завдання для християн на 2021 рік».

Конференція відбулася в режимі онлайн на платформі Zoom.

Метою проведення конференції було проаналізувати уроки попереднього року та накреслити завдання діяльності християн у різних сферах духовного і суспільного життя в 2021 році.

Робота конференції відбулася за такими тематичними напрямками:

- Міжнародна співпраця нашої держави (у контексті актуалізації відповідальності християн за долю особистості, сім'ї, громади й суспільства в час викликів і загроз).
- Необхідність єдності та спільних дій християн різних конфесій.
- Об'єднання зусиль християн нашої держави з християнами Європи та світу.
- Пошуки активної співпраці Церкви і влади.
- Збереження й примноження цінностей християнства в освіті, культурі та інших сферах суспільного життя.
- Збереження і захист фізичного здоров'я: коронавірус і вакцинація.
- Встановлення миру на тимчасово окупованих територіях.
- Забезпечення матеріального добробуту нашого народу.

У конференції взяли участь представники різних сфер суспільства: священнослужителі, науковці, психологи, педагоги та працівники закладів освіти, соціальні педагоги, правники, журналісти, депутати різних рівнів, представники органів місцевого самоврядування, керівники і члени громадських організацій тощо загальною кількістю 93 особи з 13 областей України.

Аналізуючи 2020 рік для вітчизняного суспільства, учасники конференції констатують, що в минулому році наша держава Україна опинилася перед низкою серйозних викликів:

- як складова європейської і світової спільноти, Україна особливо гостро відчула кризу суспільного розвитку та необхідність пошуку нових підходів для її подолання;
- територію нашої держави охопив коронавірус, який забрав життя багатьох її жителів;
- в офіційному дипломатичному листуванні Україна, на жаль, зазначила про свій вибір приєднатися до «Партнерства Біарріц», яке розширює вплив гендерної ідеології, що несе загрози традиційним вітчизняним цінностям;
- Міністерством освіти і науки України було видано наказ № 641 від 18.05.2020 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 25.11.2011 № 1364 «Про Науково-методичну раду з питань освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України» та ліквідовано «Комісію з християнської етики», яка надавала грифи програмам, посібникам і підручникам предметів духовно-морального спрямування;
- кількість учнів, які вивчають предмети духовно-морального спрямування, зменшилась до 13 % від загальної кількості учнів в Україні;
- без погодження з усіма зацікавленими представниками вітчизняного суспільства та керуючись критеріями, які не були узгоджені з усіма учасниками українського суспільного життя та які не відповідають

Конституції України, здійснювалася антидискримінаційна експертиза шкільних підручників. Результатом цієї експертизи стало вилучення зі шкільних підручників наочності та матеріалів, які вміщували традиційні історичні, релігійні, сімейні та культурні цінності українського народу;

- знизився рівень життя наших громадян, зросли ціни і вартість послуг;
- попри оголошене перемир'я, на сході нашої держави продовжували гинути люди;
- перебування частини Донбасу та території Криму під тимчасовою окупацією дестабілізувало та становило загрозу національній безпеці України, її суверенітету.

Уболіваючи за стан і розвиток нашої держави, усвідомлюючи, що духовність є основою особистого, сімейного і суспільного життя, а деморалізація суспільства може призвести до непоправних наслідків, учасники конференції звертаються до громадян України, церковних, державних і громадських організацій з пропозиціями вибудовувати особисте, сімейне та суспільне життя українців на перевірених вітчизняним і міжнародним досвідом біблійних цінностях.

Міністерству освіти і науки України

Усіляко сприяти поширенню викладання предметів духовно-морального спрямування у вітчизняних закладах освіти. Сприяти створенню експертної комісії з предметів духовно-морального спрямування, зважаючи на те, що переважна частина українців — це хрис-

тияни, а предмети духовно-морального спрямування довели свою високу ефективність, заслужили повагу і любов більшості дітей, батьків та педагогів.

Уникати поширення в закладах освіти гендерної ідеології, для якої в Україні немає належних, зокрема юридичних, підстав.

Переглянути зміст, форми і методи діяльності антидискримінаційної експертизи, а також громадських організацій, які її здійснюють, надавши цій важливій процедурі об'єктивний, а не гендерно заангажований характер.

Контролювати і запобігати проникненню в заклади освіти сумнівних і шкідливих програм, які фінансуються зарубіжними фондами і грантами для просування руйнівної для освіти і суспільства ідеології.

Розробляти навчальні програми та плани із вивчення всіх природничих дисциплін на науковій основі, а саме: на основі методології, що слугує для розкриття об'єктивної істини і закономірностей досліджуваного предмета, його зв'язку з попередніми знаннями, можливості пов'язувати отримані знання в систему та здійснювати процес пізнання найефективнішим шляхом.

Внести зміни до наказу МОН України № 1038, який наразі не враховує безпосередньо духовно-моральну складову, відображену у відповідному Указі Президента України «Про національно-патріотичне виховання». Така ситуація може призвести до формування світосприйняття і виховання шкільної молоді, що не відповідає традиційним українським цінностям.

Забезпечити бюджетне фінансування недержавних навчальних закладів (виконуючи принцип «Гроші ідуть за учнем»), зокрема християнських дитячих садочків і шкіл, аби батькам не доводилося двічі платити за освітні послуги.

Уповноваженому Президента України з прав дитини, Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини та освітньому омбудсмену України

Активніше захищати право дітей на духовно-моральне виховання, виступати проти нав'язування гендерної ідеології в закладах освіти та проти здійснення антидискримінаційної експертизи так, як вона здійснюється сьогодні, стежити за перебігом реформи Нової української школи, оскільки різні програми, які в ній використовуються, мають різний освітній потенціал.

Пропагувати й активно захищати науковий факт, що вже з моменту зачаття існує повноцінна людина, а тому мають бути дотримані всі її права вже на цьому етапі життя.

Міністерству охорони здоров'я України

У непростий час поширення коронавірусу для протидії йому пропонувати мешканцям України лише ту вакцину, яка пройшла необхідні випробування, не нав'язувати громадянам обов'язкову вакцинацію без їхньої згоди.

Не виступати ініціатором обмеження богослужбової діяльності церков за умови дотримання санітарно-епідеміологічних вимог, оскільки молитви відіграють значну роль у зміцненні імунітету людини та її духовного, морального, соціального, психологічного, психічного та тілесного здоров'я.

Міністерству юстиції України

Дотримуватися конституційних норм у законодавстві та діловодстві нашої країни, зокрема рішення Конституційного Суду України, який вважає, що «принцип правової визначеності вимагає чіткості, зрозумілості й однозначності правових норм, зокрема їх передбачуваності (прогнозованості) та стабільності». Не використовувати неконституційні та з неоднозначним тлумаченням слова, наприклад: «гендер», «толерантність» й інші неологізми. Навіть поверхове вивчення значення цих слів указує на їх неоднозначне сприйняття.

Органам місцевого самоврядування України

Розробити стратегію та програми взаємодії з церквами, релігійними та громадськими організаціями, а також духовними радами, посилювати їхню роль у заходах духовно-морального і суспільного значення.

Ужити заходів для забезпечення у наступному бюджетному році фінансування курсів духовно-морального спрямування: «Основи християнської етики» та інших для закладів дошкільної освіти, закладів загальної середньої освіти, позашкільних закладів освіти, професійно-технічних закладів освіти, вищих закладів освіти (гуртки, факультативні заняття, інтегровані заняття) шляхом прийняття програм «Духовне життя» та створення бюджетних призначень для фінансування цих заходів.

Сприяти викладанню курсів «Основи сім'ї», «Школа подружнього життя» у 10–11 класах закладів загальної середньої освіти.

Захищати своїх громадян від загрози гендерної ідеології та її практикування.

Утримуватись від закриття храмів на час карантинів, сприяти урочистому відзначенню християнських свят.

Сприяти проведенню місцевих та всеукраїнських заходів: фестивалю «Різдвяні піснеспіви», олімпіади «Юні

знавці Біблії», конкурсу «Учитель (вихователь, викладач, керівник гуртка) року предметів духовно-морального спрямування».

Підтримувати Всеукраїнський марафон «Християнській етиці бути!».

Підтримати і розвинути ініціативу про десятиліття Біблії в Україні та світі: 2021–2031 рр.

Упроваджувати християнські цінності в діяльності органів місцевого самоврядування.

Співпрацювати з інститутом капеланства, громадськими християнськими та батьківськими організаціями.

Громадським організаціям

Об'єднувати зусилля християнських громадських організацій, координувати дії християн, громадян України, спрямовані на зміцнення духовних і моральних основ нашої держави та розв'язання актуальних проблем суспільного життя: духовно-моральне виховання дітей і молоді, протидія гендерній ідеології, розвиток сімейних цінностей, боротьба з корупцією.

Від імені учасників конференції

Василь Жуковський, доктор педагогічних наук, професор, координатор Всеукраїнської духовно-наукової і просвітницької платформи «Цінності», координатор конференції

Олександр Кривенко, член оргкомітету конференції, активіст Всеукраїнської духовно-наукової і просвітницької платформи «Цінності», фундатор і координатор соціально-просвітницької ініціативи «Захист християнських цінностей — основи життя та сім'ї в Україні», журналіст, магістр права, м. Київ

Олег Олійник, керівник громадської організації «Моє покоління», пастор Церкви «Нове життя», м. Краматорськ

Вікторія Оліферчук, кандидат біологічних наук, доцент кафедри екології НЛТУ України, докторант

Артур Погоріленко, голова ГО «Рух за життя та гідність людини», аспірант, юрист

Віталій Шульга, голова Української асоціації педагогів-християн, м. Кривий Ріг

Мирослав Савчин, доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Дрогобицького державного педагогічного університету, м. Дрогобич

Нінель Химич, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка лабораторії духовного розвитку особистості ДВНЗ «Університет Григорія Сковороди в Переяславі», активістка Всеукраїнської духовно-наукової і просвітницької платформи «Цінності», член ГО «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів із духовно-морального виховання», м. Переяслав

Новий переклад Нового Завіту

2020 року вийшов друком новий переклад Нового Завіту сучасною українською мовою, здійснений Юрієм Попченком і його командою.

Чому виникла потреба в новому перекладі?

Історія виникнення цього перекладу сягає 1997 року, коли Юрію Попченку випала нагода очолити п'ятимісячний євангелізаційний проект. Саме під час цього проекту він відчув гостру потребу в сучасному перекладі Біблії українською мовою. Брат Юрій хотів мати сучасний, зрозумілий, легкий для читання, а головне — точний переклад, але жоден із наявних українських перекладів не відповідав цим критеріям. Брат почав молитися про те, щоб такий переклад з'явився, і через деякий час відчув, що Господь кличе його до цієї праці.

Хто був причетний до перекладу?

Щоб опанувати біблійні мови, необхідні для здійснення перекладу, — давньогрецьку, давньоєврейську та арамейську, — Юрій Попченко закінчив два університети. У Київському національному університеті ім. Тараса Шевченка він вивчав давньогрецьку, латинську й українську мови та літератури й здобув ступінь магістра філології. У Російському державному гуманітарному університеті в Москві вивчав давньоєврейську та арамейську мови й здобув ступінь бакалавра сходознавства. Крім зазначених мов за вісім років навчання Юрій вивчав старослов'янську, румунську, німецьку, сирійську, арабську, аккадську, угаритську, фінікійську, ефіопську та декілька інших. Вільно володіє англійською мовою.

Разом із Юрієм Попченком у команді працює Анна Ананченко (Крокіс), його однокласниця по університету ім. Шевченка. Анна закінчила аспірантуру цього ж університету й захистила кандидатську дисертацію з давньогрецької мови. Дев'ять років викладала в Київському національному лінгвістичному університеті давньогрецьку й латинську мови та інші предмети. Мала звання й посаду доцента, два роки виконувала обов'язки вченого секретаря спеціалізованої вченої ради, відповідаючи за підготовку документів для захисту кандидатських і докторських дисертацій. Близько десяти років викладала грецьку мову Нового Завіту в кількох богословських закладах. Тривалий час Анна суміщала роботу в університеті з працею над перекладом, а 2014 року залишила університет і повністю присвятила себе перекладу.

Над перекладом також працювали: Олександр Савченко, проповідник і диякон церкви; Ірина Арібжанова, кандидат філологічних наук, доцент кафедри сучасної української мови Київського національного університету ім. Тараса Шевченка; Ірина Назарук і Олеся Рудник, випускниці Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова, магістри філології, фахівці з української мови та літератури і літературного редагування. Зі складних питань перекладу проводилися консультації з доктором філософії Пітером Вільямсом, директором Tyndale House у Великобританії.

Як проходив сам процес перекладу?

Робота над перекладом здійснювалася в три етапи. Спочатку головний перекладач (Юрій Попченко) робив

чорновий переклад. Потім його вичитували на предмет відповідності оригіналу та українському слововживанню Анна Ананченко та інші редактори. Їхні зауваження та пропозиції обговорювали всією перекладацькою командою і в текст вносили узгоджені зміни. У сумнівних випадках перекладацька команда проводила усні й письмові опитування серед широкого загалу читачів різних вікових груп. У результаті було створено другий варіант перекладу, який ще раз вичитували перекладач і редактори. Нові зауваження й пропозиції були знову обговорені й у текст були внесені узгоджені зміни. Так виник третій, остаточний, варіант перекладу.

2016 року в церквах було проведено низку презентацій перекладу й залучено до співпраці 55 пасторів, проповідників, керівників об'єднань церков, викладачів семінарій, філологів тощо. Було проведено 63 опитування стосовно різних варіантів перекладу тих чи інших біблійних віршів, отримано й опрацьовано сотні відповідей, які були враховані під час підготовки пробного видання Нового Завіту.

2017 року вийшло пробне видання Нового Завіту, яке було поширене серед євангельських служителів для отримання відгуків. Зауваження й побажання висловили 29 пасторів, проповідників, викладачів семінарій, філологів. Також була створена вайбер-група для редагування пробного видання, до якої ввійшло близько 70-ти осіб. Упродовж 2,5 років у цій групі було написано 61 статтю з проблемних питань перекладу, проведено більше сотні опитувань і обговорень. Результати були враховані при підготовці остаточного видання.

Які особливості нового перекладу?

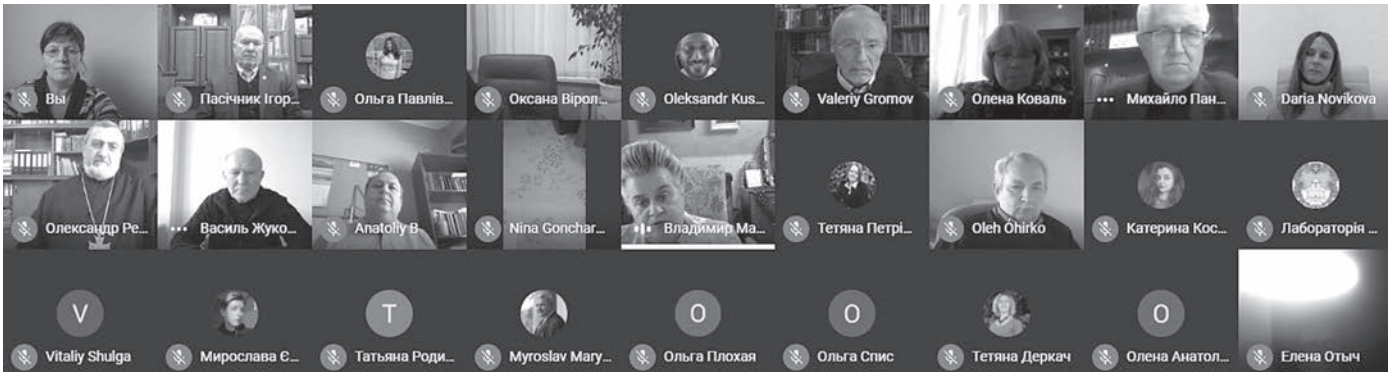
На думку перекладацької команди, з-поміж інших цей переклад Нового Завіту вирізняють шість особливостей. *По-перше*, він євангельський. Його здійснювали євангельські віруючі, і він уникає конфесійної заангажованості. *По-друге*, переклад зроблено із загальноприйнятого грецького тексту, який ґрунтується на переважній більшості наявних манускриптів і яким Церква користувалась упродовж своєї історії. *По-третє*, він дослівний. У ньому перекладено слова оригіналу, а не просто смисл. *По-четверте*, він точний. Це визначальна особливість цього перекладу. Він робить особливий акцент на максимально точній передачі оригіналу. *По-п'яте*, він зрозумілий. Для досягнення зрозумілості вживаються сучасні зрозумілі слова, а для пояснення малозрозумілих слів використовуються примітки. Для кращого розуміння текст розбито на смислові уривки, і до цих уривків подані заголовки, які передають головну думку уривків. *По-шосте*, він читабельний. Було докладено чимало зусиль для того, щоб переклад легко читався, адже від цього залежить сприйняття й запам'ятовування Писання.

Зрозумілість і легкість у читанні робить цей Новий Завіт особливо привабливим для дітей. Його можна використовувати в недільних школах, молодіжних групах, дитячих і молодіжних таборах, під час проведення уроків християнської етики тощо, для чого добре підійде невеликий формат.

Замовити Нові Завіти можна через www.facebook.com/Bible4ua або за тел. 093 1546172 (Viber).

За матеріалами перекладацької команди

Переклад Біблії мовами народів — шлях до їх відродження

У рамках «Всесвітнього року Біблії — 2020» відбулася Всеукраїнська наукова конференція з міжнародною участю «Біблія в сучасному глобалізаційному світі». Конференція пройшла на базі Національного університету «Острозька академія» 26 листопада. Доповідачі представили результати своїх напрацювань через онлайн-майданчик платформи «Цінності».

«Ми зібралися для того, щоби проаналізувати роль Святого Письма у сучасному глобалізованому світі, спонукати до його вивчення та використання», — сказав у вступному слові доктор педагогічних наук, професор, керівник науково-дослідницької лабораторії християнської етики, психології та педагогіки НаУ «Острозька академія», голова громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів із духовно-морального виховання» Василь Жуковський.

«Кожен українець може звертатися до Біблії як для особистого зростання, так і для розробки політичних і моральних ідей світської та державної політики, що матиме значний вплив для майбутнього громадян України», — зауважив доктор філософії, засновник і директор Міжнародної теологічної освітньої мережі (Орlando, США), засновник і директор Інституту Реформації (Саффолк, Англія) Брюс Л. Андерсен.

«Історія навчає, що християни на перше місце ставлять прагнення бути вірними Богові, а не світові, — зазначив у своїй доповіді доктор філософії, почесний професор філософії Брюс А. Літл. — Про Біблію варто думати як про правдиві твердження щодо природи реальності... Це той інструмент, яким кожен повинен вимірюватися на істинність».

На роль сучасного адекватного перекладу Біблії в реформації церкви та суспільства звернув увагу учасників

конференції доктор теології, завідувач кафедри біблеїстики Інституту генезити та Всесвіту Валерій Громов.

За його словами, «завдання перекладачів Святого Письма полягає в тому, щоби не розділяти християн, а об'єднувати їх у велику Божу родину».

Про переклад Біблії як інструментарій розвитку в усіх культурах сучасного світу розповів ректор Вищого духовного навчального закладу «Таврійський християнський інститут», директор місії «Перекладачі Біблії України», аспірант Національного педагогічного університету імені Драгоманова, один із пасторів Церкви Христа Спасителя, м. Херсон, Валентин Синій.

У своєму виступі він зауважив, що розуміння взаємовідносин Бога та культури є передумовою для місіонерської роботи.

«Серед сучасних антропологів і місіологів, які є християнами, превалює бачення того, що Бог перебуває за межами нашої культури, але працює через неї та може досягати суспільства. Таким є Боже ставлення до культури. Його усвідомлення спонукає християн перекладати Святе Письмо різними мовами світу та брати участь у місіонерстві, пов'язаному з цією діяльністю», — зазначив промовець.

В інтерв'ю Валентин Синій поділився думками про те, як впливає на збереження культури та мови — її ключового чинника — робота перекладачів Біблії у світі та, насамперед, в Україні.

— Пане Валентине, у своєму виступі Ви зауважили, що мова є однією з найважливіших підсистем культури, пов'язаної зі спілкуванням і комунікацією між людьми. На початку 90-х років минулого століття ЮНЕСКО звернула увагу на таку проблему, як вимирання мов. Що спонукало її до цього?

— Унаслідок глобалізації світу деякі малопоширені мови втрачають уживаність, адже їх носії для спілкування між собою використовують державну мову чи певну іноземну, що слугує для комунікації між народами. У 1992 році у канадському місті Квебеку відбувся Міжнародний конгрес лінгвістів, головною темою якого стали мови, що знаходяться на межі зникнення. Того ж року Комітет з мов, які зникають (CIP), що діє при постійному міжнародному комітеті лінгвістики, провів у Парижі зустріч під егідою ЮНЕСКО за участю найавторитетніших фахівців. З ініціативи австралійського лінгвіста Стівена Вурма ухвалили план про збір і публікацію даних про мови, які вимирають.

— Відомо, що зусиллями ЮНЕСКО було видано «Червону книгу мов, які зникають», а згодом — «Атлас мов світу, що перебувають під загрозою зникнення» (Atlas of the World's Languages Danger). Якими, на Ваш як науковця і пастора церкви погляд, мають бути основні кроки, щоби вирішити цю проблему?

— Для збереження мови від вимирання потрібні культурні пам'ятки, насамперед, літературні. Серед них основними є священні писання. Це стосується різних світів: і ісламського, і буддистського, і християнського тощо. Народ, який не має такої власної літературної пам'ятки, як правило, потрапляє під ризик зникнення через загрозу вимирання його мови.

— *Найвагомішою літературною пам'яткою упродовж історії людства була і є Біблія. Наскільки доступна вона у світі?*

— З огляду на велику кількість усних культур Об'єднане Біблійне товариство визнає необхідність доносити Біблію в усній і письмовій формах.

Сучасний світ нараховує приблизно 6909 мов, але тільки у 674 із них (тобто у менш ніж 10 %) Святе Письмо перекладене повністю.

На це особливо важливо звернути увагу нині, коли завершується «Всесвітній рік Біблії-2020». Переклад Євангелії або інших частин Біблії власною мовою є у 3200 народів, завдяки чому відповідні мови здатні мати літературні пам'ятки для збереження культури, не лише письмової, а й усної. Однак у представників приблизно 1600 народностей, населення яких сукупно складає 160 мільйонів людей, немає жодного слова, перекладеного з Біблії рідною мовою. Це одні із найбідніших народів у світі, а також народи, які потрапляють під загрозу зникнення мови. З одного боку, з точки зору пасторської роботи, вони виявляються без Євангелії, без доступу до світової церкви, без доступу до духовного вчення. З іншого боку, кожен із цих народів втрачає можливість зберегти свою мову.

— *Як на такі виклики мають реагувати духовенство та вчені?*

— Для представників науки та церкви, до яких належу і я, дуже важливо усвідомити власну відповідальність за проведення місіонерської роботи через переклад Святого Письма для народів, які існують і без Біблії, і без церкви.

Дороговказом для нас усіх слугує настановна Ісуса Христа Його учням: «Тож ідіть і навчіть всі народи, хрестячи їх в Ім'я Отця і Сина, і Святого Духа, навчаючи їх зберігати все те, що Я вам заповів» (Мт. 28:19–20).

Наразі у світі наукові спільноти перекладають Біблію й інші літературні пам'ятки у 2400 мовних групах. Шкода, що в деяких країнах, зокрема, Кавказу, певні народи втрачають свою мову лише тому, що там не наважилися займатися перекладом і грамотністю всередині цих народів. Сказане стосується, наприклад, сванів — субетнічної групи грузинів, які

втрачають свою мову і спілкуються переважно грузинською.

— *Якою є ситуація в Україні?*

— Проблема зникнення мови в нашій країні стосується, зокрема, кримських татар і зумовлена їх депортацією — насильницьким виселенням кримськотатарського народу з його історичної батьківщини, із Криму. Мова кримських татар вважалася мертвою аж до 1991 року, коли вони отримали змогу відновлювати свою культуру.

Завдяки зусиллям науковців, яких підтримали Біблійне Товариство України, Pioneer Bible Translators International і низка міжнародних організацій, кримсько-татарський народ отримав Писання своєю мовою.

Спочатку це були окремі книги Біблії, а повний переклад Святого Письма вперше вийшов 2016 року, що допомогло кримсько-татарському народу у відродженні мови. Вона, до речі, ще входить до переліку тих, яким загрожує зникнення.

— *Під ризиком вимирання в Україні перебувають і інші мовні групи, зокрема, ромські. Що здійснюється в цьому напрямі?*

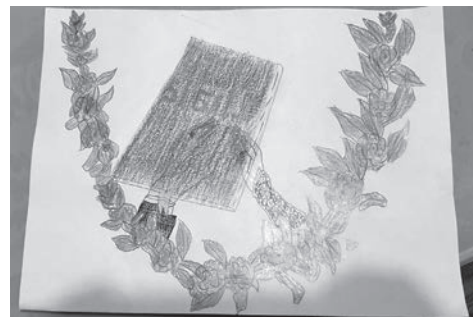
— Вирішенням згаданої Вами проблеми впродовж понад 4-х років займається місія «Перекладачі Біблії України» за підтримки Вищого духовного навчального закладу «Таврійський християнський інститут». Ведуться роботи з перекладу Євангелії від Луки та Дії апостолів кількома мовами, серед яких — владська, сервікська, закарпатська та кримська.

Восени 2020 року вийшла друком книга «О Лошано Гаюэри катар Лука — Євангеліє від Луки» — видання Канонічної Євангелії, уперше у світі виданого кримсько-ромською мовою. Презентація результатів цієї праці відбулася в Ірпіні, що на Київщині, та в Одесі.

Завершуються роботи з озвучення кримсько-ромською мовою фільму «Ісус». Окрім цього, місія «Перекладачі Біблії України» допомагає у запуску шкіл грамотності та церков для ромських громад, аби зберегти культуру та мову цього народу.

Олександр Кривенко,
журналіст, співробітник місії
«Перекладачі Біблії України»

Малюнок Єлисея Жовтого, учня 2 класу
Ватутінського КЗЗСО ліцею І–ІІІ ст.

«Вивчаю Біблію», робота учениці 4 класу
Тернівського ліцею Тернівської сільської
ради Смілянського р-ну Черкаської обл.
Катерини Хвалько.

Робота учениці 2 класу Звенигородської
школи № 1 Дарини Шляхетко

«Йона та велика риба», робота учня 4 класу
Тернівського ліцею Тернівської сільської
ради Смілянського р-ну Черкаської обл.
Павла Карпенка

МОЯ УЛЮБЛЕНА КНИГА БІБЛІЯ

Олімпіада «Юні знавці Біблії» на Черкащині

За ініціативи ГО «Асоціація педагогів християн Черкаської області» та підтримки департаменту освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради в Черкаській області відбулися Х міська і II регіональна олімпіади «Юні знавці Біблії».

Дату проведення олімпіади в м. Черкаси, 19 грудня 2020 року, було встановлено наказом управління освіти міста.

Цього разу олімпіаду вперше проводили в режимі онлайн. Тема олімпіади «Моя улюблена книга Біблія» присвячена Всесвітньому дню Біблії.

До оргкомітету олімпіади увійшли: методист із виховної роботи Деркач Л.М., члени правління асоціації: Полупанова В.А., Калюжка О.С., Неумитий В.М. із Звенигородки та Чернишук Л.Я. з Умані.

Члени оргкомітету Полупанова В.А. і Калюжка О.С. розробили положення й розіслали по школах міста та області. Рекомендовані теми для всіх класів:

- «Різдво Ісуса Христа»;
- «Про доброго самарянина»;
- «Історія про трьох друзів»;
- «Йона та велика риба»;
- «Про малу дівчинку та Наамана»;

Можна було також за власним бажанням обрати іншу історію чи псалом.

Олімпіада проводилася як у Черкасах (26 учасників), так і зонально з центрами в Умані (22 учасники) та Звенигородці (13 учасників).

Учні 1–4 класів виготовили малюнки, лепбуки за вибраною історією з Біблії.

Лепбук чи малюнок не перешли онлайн, тому свою роботу заносили, або пересилали Новою поштою зональним членам оргкомітету.

Діти середніх (5–8) класів виконували творчу роботу і презентацію «Захоплива подорож по Біблії». У творчій роботі й презентації кожен з учасників обов'язково мав висвітлити свою позицію щодо духовної і життєвої цінності обраної теми, актуальності Біблії та розповісти про своє життя у світлі Слова Божого.

Старшокласники (9–11 класи) крім пошуково-дослідницького проєкту виготовляли відеоролик-інтерв'ю «Популярність Біблії серед моїх друзів» (до 3 хв знімання на телефон).

Учасники олімпіади середніх і старших класів свої твори, презентації та відеоролики надіслали електронною поштою зональним членам оргкомітету.

Завершальним і найбільш очікуваним етапом був тест на знання Біблії, з яким успішно справились 54 учні 4–11 класів з різних населених пунктів Черкащини.

Організацію і технічне забезпечення бездоганно виконав Неумитий В.М. — методист Звенигородського відділу освіти. Для тестування він використав можливості платформи Classtime. Тести підготував для кожного класу окремо. У налаштуваннях тестів було виставлено дату і час початку та завершення тестування, а також обмеження часу на проходження тесту. Посилання на тест було надіслано учням заздалегідь і активувалось автоматично в зазначений час. А для підбиття підсумків скористалися функцією «Експорт в Excel», автоматично створивши протоколи тестування по кожному класу. Все спрацювало чудово.

Ми, члени оргкомітету, вдячні Володимиру Михайловичу за прекрасну підготовку до тестування, а учням і їхнім учителям-наставникам за участь в олімпіаді.

Досвід показав, що хоч оргкомітет, учасники олімпіади, члени журі розділені у просторі, та завдяки сучасній техніці маємо можливість проводити такі всеохопні заходи як олімпіади чи конкурси.

Хочеться також зазначити, що всі надіслані презентації, ролики й роботи одна краща від іншої, тому членам журі було важко визначати переможців.

Усі учасники, діти й дорослі, отримали подарунки та грамоти, а переможці — дипломи.

Володимир Шляхетко,
голова ГО «Асоціація педагогів-християн Черкаської області»

Лідія Гальченко,
заступник голови ГО «Асоціація педагогів-християн Черкаської області»

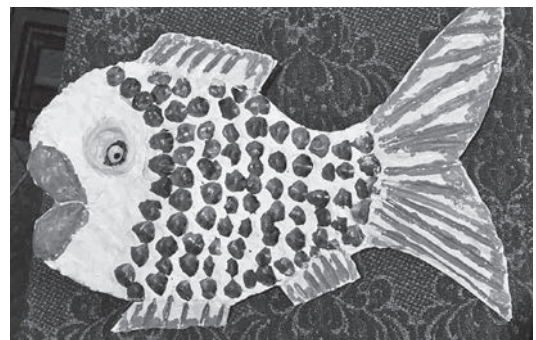
Робота учня 4 класу Звенигородської школи № 1
Святослава Шляхетка

«Різдво Христове», робота учениці 4 класу
Білозірської ЗОШ І–ІІ ст. Білозірської сільської ради
Черкаського р-ну Черкаської обл. Анни Мороз

Лепбук — багатофункціональна розкладна папка,
що містить ніші й кріплення для різноманітного
дидактичного матеріалу

Йона та велика риба. Робота Ельвіни
Анефієвої, учениці 2 класу ОНЗ Шевченківська
ЗОШ І–ІІІ ст. Шевченківської сільської ради
Звенигородського р-ну Черкаської обл.

Сучасний стандарт дошкілля в Україні — затверджено Базовий компонент дошкільної освіти

Право на освіту кожного громадянина України затверджено в Конституції України, статтях «Закону про освіту», а освіта дітей, починаючи зі старшого дошкільного віку, є обов'язковою, що закріплено в статті третій «Закону про дошкільну освіту».

Дошкільна освітня галузь завжди була спрямована на забезпечення якісної дошкільної освіти і саме тому розроблення стандартних вимог до неї було здійснено ще в 1998 та оновлено в 2012 роках.

Базовий компонент дошкільної освіти, що є Державним стандартом дошкільної освіти в Україні (далі — Стандарт), затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 р. № 33 «Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти): нова редакція». Відповідний наказ розміщено на сайті Міністерства освіти і науки України.

Робота над проектом нової редакції Стандарту була не з легких, відбулося багато дискусій і обговорень від загальної концепції та змісту документа до шліфування кожного освітнього напрямку.

Але всі сходились на одному: Стандарт повинен відповідати інтересам дітей, батьків, суспільства та педагогів, тримати баланс між усіма учасниками освітнього процесу й бути зрозумілим для всіх зацікавлених сторін.

Саме тому в основу Стандарту дошкільної освіти покладено ідеї гуманістичної педагогіки, духовно-морального, патріотичного і громадянського виховання та солідарної відповідальності держави, громади, родини, фахівців педагогічної освіти й інших професій, причетних до піклування, догляду та розвитку дітей дошкільного віку, і теорію природовідповідності.

Також нова редакція документа продовжить реформу дошкільної освіти з урахуванням наступності між дошкільням і школою.

Базові принципи реалізації Стандарту — загальні демократичні принципи суспільного життя:

- демократичність — формування засад демократичного суспільства, де кожен/кожна може бути почутим, має право на самовираження та активну участь у його житті;
- рівний доступ до якісної дошкільної освіти кожній дитини, освіти без дискримінації за будь-якими ознаками;
- забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору (основи соціальної, екологічної та економічної свідомості, відповідальності за власні дії та їх наслідки для довкілля);
- міжвідомча взаємодія (співпраця закладів освіти з психологічною, соціальною та медичною службами);
- державно-громадське та державно-приватне партнерство в організації та управлінні дошкільною освітою;
- соціально-педагогічне партнерство громади та всіх учасників освітнього процесу (засновників закладів освіти, батьків або осіб, які їх замінюють, керівників та працівників закладів дошкільної освіти, фахівців, що

надають освітні послуги дітям дошкільного віку, інших фахівців).

Стандарт спрямований на збереження самоцінності дошкільного дитинства, рівний доступ до дошкільної освіти всіх дітей раннього та дошкільного віку, зокрема дітей з особливими освітніми потребами, та забезпечується з урахуванням задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних психічних і фізичних можливостей кожної дитини.

Стандарт ґрунтується на таких ціннісних орієнтирах:

- визнання самоцінності дошкільного дитинства, його потенціалу та особливої ролі в розвитку особистості;
- щасливе проживання дитиною дошкільного дитинства як передумова її повноцінного розвитку та подальшої самореалізації у житті;
- повага до дитини, особливостей її розвитку та індивідуального досвіду;
- зміцнення фізичного, психічного та соціального здоров'я дитини;
- цінувати життя і благополуччя як уміння плекати, підтримувати та створювати сприятливі умови для себе та інших у безпечному середовищі в природному, предметному та соціальному оточеннях;
- розвиток творчих задатків, здібностей, талантів дітей;
- збереження традицій національного досвіду сімейного та суспільного виховання для збагачення культурного потенціалу взаємодії між поколіннями.

Вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей здобувачів дошкільної освіти визначено в інваріантній частині за такими освітніми напрямами: «Особистість дитини», «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі», «Дитина в природному довкіллі», «Гра дитини», «Дитина в соціумі», «Мовлення дитини», «Дитина у світі мистецтва».

Стандарт містить також варіативний складник, який не є вичерпним і може бути доповнений додатковими освітніми напрямами та змістом через збагачення досвіду дитини іншими видами діяльності відповідно до пріоритетного спрямування роботи закладу дошкільної освіти, індивідуальних інтересів і потреб дітей, запитів і побажань батьків вихованців, відповідних умов розвивального середовища.

Зміст Стандарту розроблено на основі компетентного підходу, яким передбачено формування ключових компетентностей та наскрізних умінь здобувачів дошкільної освіти як передумови успішного навчання протягом життя та продовження здобуття освіти на наступних рівнях.

Компетентність як результат дошкільної освіти та особистісне надбання відображає систему взаємопов'язаних компонентів фізичного, психічного, соціального, духовного розвитку особистості дитини:

- емоційно-ціннісного ставлення;
- сформованості знань;
- здатності та навичок до активного, творчого впровадження набутого досвіду, тобто до регуляції досягнень, поведінки, діяльності.

Стандарту властивий взаємозв'язок між цінностями дошкільної освіти, напрямами освіти (змістом), процесом

формування досвіду дитини в різних видах діяльності, що забезпечують освітній результат — компетентність дитини старшого дошкільного віку.

Зміст та організація освітнього процесу вимагають від педагога максимально активізувати діяльність дитини в пізнанні навколишнього світу, реалізації її творчих задумів та мрій.

Наступність в освіті необхідна для створення єдиного освітнього процесу, що розпочинається в дошкільному віці й логічно продовжується у школі. Цей процес допомагає досягти цілісного розвитку особистості.

Ключові для дошкільної освіти компетентності дитини (рухова і здоров'язбережувальна, особистісна, предметно-практична та технологічна, сенсорно-пізнавальна, логіко-математична та дослідницька, природничо-екологічна та навички орієнтовані на сталий розвиток, ігрова, соціально-громадянська, мовленнєва, художньо-мовленнєва, мистецько-творча (художньо-продуктивна, музична, театралізована) та інші мають продовження в освітньому процесі початкової школи та впродовж життя.

Наступність між дошкільною та початковою освітою простежується через призму формування наскрізних умінь. Спільними для ключових компетентностей дошкільної та початкової освіти є вміння дитини:

- ✓ виявляти творчість та ініціативність;
- ✓ керувати емоціями;
- ✓ висловлювати та обґрунтовувати власну думку;
- ✓ критично мислити;
- ✓ ухвалювати рішення;

- ✓ розв'язувати проблеми;
- ✓ співпрацювати в колективі.

Зрілість особистісних якостей та психічних процесів забезпечує успішність розвитку навчальних навичок на наступних етапах шкільного життя.

Освітні напрями визначають зміст роботи закладу дошкільної освіти через організацію педагогом базових (основних) видів діяльності, які збагачують досвід дитини та реалізуються як особистісне надбання дитини (результат розвитку) за підтримки батьків в умовах сімейного виховання.

Педагогічні впливи забезпечують цілісність особистості, яка виявляється в розвинених емоціях, свідомості, що зростає, керованій поведінці.

Василь Сухомлинський говорив: *«Дитинство — це не підготовка до майбутнього життя, а справжнє, яскраве, самобутнє, неповторне життя. Від того, яким воно було, хто супроводжував дитину в дитячі роки, що увібрали її розум і серце з навколишнього світу, залежать її якості як особистості».*

Олена Швачова,
головний спеціаліст відділу
дошкільної освіти МОН України

Земля – наш великий і прекрасний дім, подарований Богом

*Земля і все, що наповняє її, Усесвіт і всі ті
які живуть у ньому, — вони Господні*
Пс. 23:1

У квітні 2021 року в Національному університеті «Острозька академія» планується проведення в онлайн-форматі **XIII Всеукраїнської олімпіади «Юні знавці Біблії — 2021».**

Тема олімпіади: «Земля — наш великий і прекрасний дім, подарований Богом. Піклуймося про довкілля разом» (Екологія як ціннісне ставлення до себе, людини, сім'ї, природи тощо).

Мета олімпіади: сприяти духовно-моральному вихованню дітей та молоді нашої держави на біблійних цінностях.

Етапи проведення олімпіади:

I. 10 квітня 2021: виконання письмового (усного) тесту на знання Святого Письма — перший рівень.

У цьому етапі беруть участь переможці відповідних шкільних та регіональних предметних олімпіад та всі охочі, хто подасть заявку на участь до 01 квітня 2021 р.

II. 11 квітня 2021: виконання письмового (усного) тесту на знання Святого Письма — другий рівень (буде проведений за необхідності).

У цьому етапі беруть участь ті, хто набере найбільшу кількість балів за результатами тестування (першого рівня) та матиме однакову кількість балів у своїй віковій категорії своєї області.

III. 17 квітня 2021: представлення творчої роботи (малюнку, аплікацію тощо, у якій зображено історію зі сторінок Біблії, що яскраво демонструє **Боже творіння**) дітьми дошкільного віку та учнями 1–4 класів та презентація дослідження Святого Письма на тему: **«Едемський сад — перша екосистема в історії»** учнями 5–6 класів.

У цьому етапі беруть участь ті, хто набере найбільшу кількість балів за результатами тестування 10 (11) квітня, але не більше 24 учасників — по одному представнику від області в кожній віковій категорії.

IV. 18 квітня 2021: представлення дослідження Святого Письма на тему: **«Людина може перетворити на рай всю Землю лише тоді, коли вона носитиме рай у собі самій»** (Лк. 17:21) учнями 7–11 класів та студентами.

У цьому етапі беруть участь ті, хто набере найбільшу кількість балів за результатами тестування 10 (11) квітня, але не більше 24 учасників — по одному представнику від області в кожній віковій категорії.

Додаткова інформація про конкурсні випробування для учасників, подання заявки та оформлення робіт — на сайті часопису «Слово вчителю» <https://slovovchitelyu.org/rubrik/podiyi/xiii-olimpiada-yuni-znavtsi-bibliyi/>.

Довідки за телефоном: 067 104 5737 (Власова Світлана Борисівна).

Слово Боже доступне кожному

Передплатний індекс
99864

Адреса редакції:
вул. С. Крушельницької, 71, м. Рівне, Україна, 33023
тел.: +38 0362 637976
slovo@hopetopeople.org; www.slovovchitelyu.org

